

Sistem de partide - IV -

1932-1933

Ricoeur /

Istorie și Adevăr.

Istoria retrospectivă (pe care o scriu istoricii) , este posibilă datorită istoriei care a avut loc (pe care au făcut-o oamenii) .

Dacă există mai multe lecturi posibile ale istoriei ,este poate datorită faptului că există mai multe mișcări întrepătrunse ale "istoricizării".

Noi urmărim simultan mai multe istorii ale căror perioade ,crize, războaie nu coincid.

Noi înlănțuim ,abandonăm, și reluăm mai multe istorii ,ca un jucător de șah care joacă mai multe partide ,reînnoind firul când cu una când cu alta.

Noi presupunem că există o traiectorie continuă,o unică durată , care sincronizează istoria .Este o tenace ILUZIE DESPRE TIMP.

În realitate, noi împrumutăm intuițiile mecanicii , de unde luăm modelul mișcării uniforme și continue.

Marea "simfonie a istoriei" (de care vorbește Sf.Augustin) este structurată după nenumărate axe care au felul lor propriu de a se înlănțui și de a dura .

Se pot scrie mai multe istorii : a tehnicii, a muncii, a claselor, a civilizațiilor, a dreptului, a puterii politice, a ideilor, a filozofiei.

ISTORIA se pluralizează ca și ADEVĂRUL.

Această rădăcină problematică ar trebui să amorseze critica internă a tuturor pretențiilor de a rezolva prin ISTORIE problema unității ordinilor de adevăr. [!!!]

Guvern alegeri Al.Vaida Voevod

A. Vezi discursul lui Vaida fișierul anterior.

discurs concludiv privind alegerile , 2 august 1932 (DAD, MO 3 , șed. din 2 aug.'32, p. 16-24)

[LD: discursul lui Vaida și polemicile ce s-au declanșat, sunt emblematic, din toate punctele de vedere :mentalități, clivaje, prejudecăți, ranchiune, politicianism, demagogii , războaie, polițe, ignoranță, patimi . Din toate, o evidență : fracturile societății românești]

A.a) dr.N.Lupu , replică la discursul lui Vaida, 2 august'32

(DAD, MO. 3, șed. din 2 aug.'32, p. 25-26)

Discursul lui Vaida , frumos și literar, este prost primit din partea unor partide care nu vor să ia parte la validări.

Vaida a fost " un gafeur " , venind cu statisticile sale;

Vor veni partidele, cu statistici și morminte - 13 cruci aveți d-voastră pe conștiință - Deabia astăzi se intră în ordinea de zi, la validări ...

////////////////////////////////////

A.-b) Gh.Tătărescu , replică la discursul lui Vaida , 2 aug.'32

(DAD, MO 3, șed. din 2 aug.'32, pag. 26- 30)

Punctul de vedere al PNL a fost prezentat în Declarația pe care a citit-o deputat C.Dimitriu. La această declarație, el nu are nimic de adăugat , nimic de retractat .

Dar are de clarificat anume aspecte pe care le-a adus în discuție Vaida .

-Tătărescu : Refugiindu-se în trecut, d-sa a adus în discuție alegerile din 1922 , de acum 10 ani, de acum 5 ani... "Este foarte comodă această atitudine , să disprețuești și să neglijezi prezentul, refugiindu-te în trecut.

D.primministru, în loc să se apere, atacă. D.primministru , în loc de acuzat , se transformă în acuzator .Această strămutare de dezbatere, nu o putem primi. Nu pentru că am fugi de răspunderea actelor noastre din trecut.

Suntem gata oricând să reluăm această discuție , cu condiția să-mi îngăduiți să viu să vărs în această dezbatere

toate actele, toate faptele și toate elementele de propagandă anarhică, făcută timp de zece ani în această țară. "

Nu neagă că s-au săvârșit abuzuri în trecut.

"Dar greșelile trecutului pot să scuze păcătoșiile și samavolniciile prezentului ?" ...

Virgil Madgearu , vrea să intervină ... nu este lăsat ... se iscă tumult...

reproșuri de intoleranță. Vaida , se lamentează cât de des a fost întrerupt el ;

Tătărescu dă cuvîntul lui Madgearu

-Madgearu : "[...] d. Tătărescu spune că noi am urmări să facem o diversiune , ca să acoperim ilegalitățile , samavolniciile, violențele, care s-ar fi săvârșit de administrație

în cursul acestor alegeri. Eu te întreb pe d-ta : dacă s-au săvârșit [...]

pentru ce dvs. n-ați făcut nici o contestație și pentru ce n-ați venit să arătați , la dosarul fiecărei alegeri , aceste acte care s-ar fi săvârșit ?

Cum a procedat PT, apoi PNT , în trecut ? A venit în '22, '26, '27 cu declarații generale ? Nu. Au venit cu date, acte, dovezi ...

De aceea, dacă PNL nu va aduce dovezi, nu-i este permis ca, prin această diversiune, să umbrească titlul de glorie al PNT, de a fi introdus metode civilizate în alegeri, (aplauze la PNT)

-Tătărescu : "Diversiunea d-lui Madgearu este o diversiune la diversiunea d-lui primministru. " Madgearu a vrut să sară în ajutorul lui Vaida .

Tătărescu / retro '

▣ Primirea ardelenilor la Bucuresti

D.Vaida a adus ofense nedrepte și nemeritate , acuzînd PNL că a dorit unirea ... ca să speculeze " sclavii eliberați "

Dle primministru, ca român , îngăduiți-mi să regret că în momentul acesta , în care [...]

știți ce ne amenință dincolo de fruntarii [exclamări la PNT] ,

d-voastră, învismîntat cu autoritatea președințială, în loc să ne uniți, pe această mare chestiune, ne separați , în loc să ne apropiați, ne depărtați .(apaluze la PNL)

Actul de unire , de care ați vorbit, și care a fost săvârșit prin partidul nostru și prin Ion Brătianu, care era atunci la cîrmă, nu a fost monopolizat astăzi , aici, de noi nici de vreun alt partid, de nici o tagmă, și de nici o clasă, fiindcă el nu aparține nici unui partid și nici unei tagme, ci aparține întregului popor .

Tătărescu / retro '

▣ Antidemocratismul PNL !

Tot cu titlu de diversiune, Vaida a găsit oportun să acuze PNL

de antidemocratismul pe care l-a găsit , cînd a pășit în România Mare...

"Îmi amintesc , d-le primministru, de momentul cînd ați venit la Ateneu , unde era întrunită cea dintîi Cameră , ca președinte de Consiliu al țării.

Îmi amintesc că generația noastră, [...] a lăcrămat cînd v-a văzut pe d-voastră, d-le Vaida

- un nume mare, de rezonanță - și pe care noi, din generația 1907, îl cunoșteam legat de toate luptele pe care le-ați dus pentru cauza națională,

**și v-am întâmpinat cu toții , fără deosebire de partid ,
așa cum v-a întâmpinat un neam întreg , cu entuziasm și bucurie sfântă."**

" Dar d-le primministru, cînd dvs.veniți și afirmați astăzi , că ați găsit în România d
e atunci , ca reprezentant al democratismului românesc,
pe defunctul Mișu Cantacuzino și pe d.Mihalache,
ca al doilea reprezentant al democratismului integral....

Tătărescu /

▫ Generația 1907-'12

**și cînd îmi amintesc , pe de altă parte,că toată generația din care am făcut parte ,
cu mulți dintre aceia care azi sunt la dvs. , ne-am nscris între 1907și 1912 , sub
cutele PNL , pentru ca să luptăm pentru sufragiul universal , pentru împrăștierea
și pentru democratizarea vieții noastre,**

lăsați-mă d-le prim ministru să regret că n-ați găsit în România Mare, după 1918,
ca buni români și ca democrați ai neamului nostru , numai pe democratul Mihai
Cantacuzino de ieri și pe d.Mihalache de azi.

Tătărescu / retro '

▫ Eșecul fuziunii PNL-PNR , 1922.

- **Tătărescu : Vaida consideră că PNL reprezintă "ritmul vechi " , "năzuințele
retrograde" , "spiritul reacționar" ...dar în 1922 , în 1925 ,
a găsit oportun să trateze cu ei o alianță , pentru binele neamului.**

"Nu d-le prim- ministru , nu ne-au separat atunci și nu ne-au împiedicat în 1922 ,
chestii de program și de concepții. Abisul între concepțiile democratice ale d-voastre
și între noi , retrogazi de ieri, nu, ne-a separat numai
numărătoarea locurilor de pe băncile acelea [Parlament]
și de pe banca ministerială." (aplauze la PNL)

-Vaida : "Aș vrea să se termine cu legenda celor cîteva mandate.

Vă închipuiți d-voastră că un om de talia lui Ion Brătianu ,pe care l-am exceptat
și astăzi... Vă închipuiți d-voastră că Ion Brătianu , o problemă de stat,
cum era atunci chestia fuziunii unui partid puternic , cum s-a dovedit Partidul
Național

ar fi lăsat-o să-i scape din mîna , pentru două-trei mandate ?

Ei bine, d-lor, eu nu pot să aduc această profanare memoriei lui Brătianu "

-R.Franasovici :Dar ați tratat ?

-Vaida : " Va veni o dată momentul cînd, pe bază documentară,
se va arăta care a fost adevărata cauză pentru care tratativele au eșuat .

Însă, d-lor, cu acele mandate , a fost , ca să zic așa, un fel de tactică
din partea acelor cari erau însărcinați din partea lui Ion Brătianu , să ducă
tratativele.

Vă puteți închipui : mai întii atîtea mandate , apoi atîtea, pînă ce, în numele frăției,
d-voastre erați să primiți totul , iar noi nu primeam nimic , nici program, nici
mandate."

-Gh.Tătărescu : **Nu va mai adăuga nimic ; crede că Camera a înțeles...**

-Leonte Moldovan : Toată discuția s-a dus în jurul a 7 mandate , în sensul că ,
dacă, eventual, cei șapte ar cădea în Ardeal , să ni se asigure ulterior alte locuri...

Tătărescu /

▫ Tratativele pentru rotativă.

-**Tătărescu : Vaida a considerat oportun să facă publică conversația lor de la Cluj,
cu cîteva zile înainte de căderea guvernului...** Conversația a fost particulară,
el nu a avut nici o însărcinare de la partid, ci similară cu discuțiile altora , de la
Bucuresti,

cu Mihalache, Mirto, Popovici...**Este adevărat că a avut acea discuție la Cluj.**

Dar Vaida a omis deliberat unele idei : accentul pus pe interesul național

(nu de partid !) În virtutea căruia urma :

/ să se pună capăt guvernelor " personale " ;

/ să se pună capăt demonțării legislațiilor ,de către cele două partide ,
dacă ajung la guvernare ;

/ să se facă o înțelegere programatică între cele două partide , cel puțin o decadă ;

/ să se renunțe la "guvernul de concentrare", care s-a dovedit a fi un joc periculos, paravan pentru ajungerea la guvern " personal" ;

(la acest capitol Vaida ar fi caracterizat ca "Turnul Babel " , un spectacol "pitoresc",

în care toți miniștrii se calcă pe picioare, asmuțindu-se unul pe altul)

Așa că ... Vaida - hotărît contra guvernului de concentrare - o dată chemat la putere,

însărcinat să facă "guvern de concentrare", a mers pe la toți șefii de partide, pentru consultații, abandonînd spiritul conversațiunii .

Iar cînd i-a propus lui Vaida să se discute oficial, cu conducerile de partid,

Vaida i-ar fi răspuns : <Noi nu avem conducere ; la noi este haos .>

De aceea nu s- au mai dus tratative ,,,,

-Armand Călinescu (subsecretar la Interne) : "De cîte ori nu mi-ați spus dvs mie că în partidul liberal nu conduce cine este la conducere ?"

[.....]

Tătărescu : "[....] din alegerile din iulie 1932, înfrînții sunteți d-voastre din majoritate.

Știu , sunteți o majoritate parlamentară , o recunosc ; dar sunteți o majoritate înjghebată cu ajutorul legii hulite , osîndite și țintuite la stîlpul tuturor vindictilor publice ,

sunteți beneficiarii primei electorale, împotriva căreia ați luptat.

Sunteți o majoritate parlamentară - da - dar sunteți o minoritate electorală.

Și sunteți o minoritate electorală înjghebată nu numai din silnicie și violență , dar sunteți o minoritate electorală națională ,

făurită cu concursul unei minorități etnice. (apaluze la PNL)

Iată ce reprezentați dvs. în Camera aceasta, și în fața opiniei publice a țării ."

[.....] d.prim- ministru, astăzi , a făcut profeții , iar șeful d-voastră, d.Maniu, acum două zile, căutînd să angajeze viitorul, , pronostica o guvernare de 4 ani

pentru regimul insturat astăzi.[.....] Eu cred că este un lapsus ,

datorit emoției inevitabile a clipei reînscăunării în fotoliul prezidențial,

și că nu a fost vorba de 4 ani, ci de 4 luni. (apluze le opoziție)

Înfrîngerea pe care ați înregistrat-o și care vă va urmări pas cu pas

în dezvoltarea dumnevoastră politică , vă asigură un regim care ,

nu poate depăși acest termen .Peste 4 luni ne vom reîntîlni iarăși.

Veți vedea atunci în ce hal sunteți și veți vedea că din alegerile pe care le-ați prezidat ,

d-le primministru, s-a născut un regim care nu poate trăi !

(apaluze prelungite la PNL, protestări la PNT)

Gh.Tătărescu / 2 aug.'32

B. Nichifor Crainic, "Zile albe,zile negre",Memorii (I),

Ed."Gîndirea",Bucur.,1991 ed.Nedic Lemnaru

Crainic / 1931-'32

▣ Camarila - înmulțire prin sciziparitate a partidelor

/ Noua domnie,urmărea instituirea dictaturii regale.

În jurul tronului,se formase o clică de afaceriști -camarila - care voia să dispună de bunurile țării,neșterită pe controlul vreunei puteri politice.

Ascendenta ei asupra oamenilor politici era covârșitor.

"Între politicieni s-a pornit o întrecere nelimitată pentru cucerirea acestor grații.

Partidele democratice s-au făcut puzderii.

Liberalii s-au rupt în două ,apoi în trei.

Averescanii s-au rupt în trei.

Național-țărăniștii s-au rupt în cinci sau șase.

"Am numit acest fenomen înmulțire prin sciziparitate și termenul a făcut ocolul presei .Cine a vorbit ulterior că mișcările de dreapta au ucis democrația ,

a mințit dela obraz. Democrația s-a nimicit singură ,

prin lipsă de convingere și prin arivism sălbatec. "(p.234-235) vezi fișier Etică

Crainic '31-'32

▣ Divizarea drepteii naționaliste .

"Calendarul" cu cine și împotriva cui să lupte? Pe cine să sprijine?

"Problema care mi se impunea ,era ca ,peste prăbușirea unei democrații sinucise, să ajut din răspuțeri cristalizarea unui mare organism politic naționalist , de o moralitate desăvârșită,în stare să regenereze viața statului cu orice preț"

"Naționaliștii români au fost la fel ca democrații români. Ba mai rău.

[...] mai multe partide naționaliste în stilul vremii de-atunci, însemna absurditatea absurdităților.

În România,democrațiilor nu le-a fost dat să realizeze democrația, și naționaliștilor nu le-a fost dat să realizeze naționalismul. [...]

Naționaliștii s-au combătut și s-au urât unii pe alții

pretinzând să refacă solidaritatea românească! "(p.236-239)

vezi obligatoriu : fișierele Carol - Naționalism - G de F. - PNC-Goga Crainic / 1931 -1932

C. Nae Ionescu,"Între ziaristică și filosofie" Texte publicate în "Cuvântul",

Nae Ionescu / 26 aug.'32

▣ "Vine revoluția "

(" Cuvântul" 26 aug.'32, Antologie, p. 131-134))

De la Karlsbad , unde se reface, Goga vede îngrijorat cum vine revoluția asupra țării.

"Vine , deci, revoluția. Asta am spus-o și noi.

Numai că este o deosebire de fond , între revoluția dlui Goga și cea a noastră ;

căci pe cînd d-sa se teme , noi o dorim ; și o cerem. [...] noi o dorim ,

pentru că socotim că o revoluție nu înseamnă decît înlocuirea unui regim legal, printr-unul nou, răsponzînd unei noi ordini, existente de fapt,

care își cere încadrarea juridică.

Și credem că suntem astăzi într-un asemenea moment ,

în care două lumi stau față-n față :

" Una veche, perimată, continuând să existe numai în virtutea scheletului extern al ordinei ei juridice ,

alta nouă, plină de sevă și de viață , dar care nu se poate instaura

din pricină că îi lipsește ...formalitatea actului de identitate ,

pe care i l-ar servi o ordine juridică adecvată. [.....] "

Vulcănescu /

* Notă .Nae Ionescu -"eminență cenușie"

Dar a ajuns să se convingă că nici regele,nici "tehnicienii"

nu sunt oamenii dezrobirii românești,s-a îndepărtat,treptat și de ei.

(p.62-63) Nae Ionescu / 1929-1932.

Guvernul Al.Vaida . Legislatura II .Sesiunea extraordinară .10 aug- oct.'32

1.a.) C.I.C.Brătianu , discurs la mesaj, 17 aug.'32

(DAD. MO 11, șed.din 17 aug.'32, pag. 238- 256)

[LD : Brătianu are 66 de ani. Mă întreb și nu am răspuns...

de ce nu a fost el ales președinte PNL ,decît după asasinarea lui Duca ?

Face o expunere exemplară , documentată, competentă,amplă ,

privind starea economică a României în anii crizei economice, 1928-1931 ,

care au coincis cu prima guvernare a PNȚ .

Se conturează doctrina economică și politicile PNL , pe de o parte ,în antiteză cu

doctrina și politicile economice, financiare , bugetare ale PNȚ.
CIC Brătianu apare într-o lumină sobră, serioasă, solidă, care impune adversarilor ,
prin stăpînirea în profunzime a fenomenelor economice.
Deși s-a străduit să nu se lase antrenat în discuții colaterale,
este nevoit să susțină polemici diverse cu frunțași PNȚ:
Maniu , Vaida, Madgearu, Răducanu, Ioanițescu , au intervenții mai semnificative
// Bugetele // Concesiunile // Finanțele // Industria// Protecționism // Moravuri //
Vezi pe larg și context la fișier PNL-1
CICBrătianu

▣ PNȚ (p. 239)

" Avem a face cu un partid care a cîrmuit țara și în trecut , timp de trei ani și care
astăzi revine la cîrmă...

"Partidul care este la cîrma țării astăzi, este el în măsură de a repara relele din
trecut și de a restabili încrederea pierdută ? Fiindcă, de fapt, neîncrederea s-a
răsfrint mai mult asupra partidului național-țărănesc . Să examinăm , de la 1928
pînă astăzi și să vedem ce probleme se pun ... " [.....]

CICBrătianu / 'retro '28

▣ Criza economică

▣ Viziunea PNL, a lui Vintilă Brătianu.

[.....]

" Vintilă Brătianu avea o viziune clară a viitorului , pe care nimeni nu i-a contestat-o
niciodată,

[...] că un partid nou, cu oameni neexperimentați, nu putea să conducă situația în
acele momente.

El a propus Regenței următorul lucru :să facă un guvern de concentrare, un guvern
național,

între partidul Național-Țărănesc și partidul Liberal , numai pentru votarea
bugetului ,

luîndu-și angajamentul că Adunările Legiuitoare vor vota acel buget,

și pentru perfecționarea stabilizării pe care o tratase.

Pe urmă, să se dizolve Parlamentul și PNȚ să ia singur guvernarea .

Regența a răspuns că PNȚ, reprezentat prin Maniu, nu acceptă această soluție,
că își ia răspunderea întreagă a situației.

Guvernul liberal a demisionat și a fost chemat la cîrmă PNȚ.[.....]

-Maniu : " Fiindcă dvs interpretați opinia partidului Liberal în mod oficial ,
cred de cuvînt ca să nu vă tulburăm expunerile dvs.prin întreruperi.

Vă rog însă să luați la cunoștință că faptul dacă eu și colegii mei lasă fără
observări,

citările dvs. numerice ,nu însemnează că consimțim cu d-voastră ,

dar că facem aceasta din respect față de expunerile dvs., pe care vrem să le
ascultăm.

[...] să luați la cunoștință că sunt hotărît a nu vă întrerupe , fiindcă sunt foarte
interesat

a asculta în liniște expunerile dvs. (aplauze la PNȚ) [.....]

Brătianu :

"Guvernul PNȚ a făcut erori financiare foarte grave ,
dar nu a determinat el criza.

Efectul crizei s-a resimțit , dar , peste efectul crizei , s-au adăugat și măsurile
greșite pe care

le-ați luat dvs. și aceasta o spune , iar, dl Rist. (citează din Rist)

-Ernest Ene : Este vorba de gestiunea guvernului Iorga-Argetoianu.

-Brătianu : "Nu.D.Argetoianu și d.Iorga au avut un păcat că au urmat absolut
prescripțiile financiare și metodele d-voastre; și la evaluări , făcînd bugete
extraordinare

și la impuneri de impozite noi, pe care le-am combătut eu ; iar din p.d.v. al actelor
de trezorerie ,

a continuat ceea ce ați făcut dvs.[.....]

Brătianu /

▣ **Expertii străini.** (p. 241)

[Brătianu / 1932, retro '28-'31](#)

▣ **Capitalul străin .Concesionările .** (p. 241-242)

▣ **Politica PNȚ**

" D-lor, între anii 1883 și 1866 , după ce căpătase independența politică a țării, care fusese ridicată la rangul de regat ,s-a căutat să se capete și independența economică.

Pentru aceasta, trebuia să se scoată din organismul statului concesiunile străine care fuseseră acordate anterior.De aceea s-a cumpărat Regia Monopolurilor Statului și Căile Ferate .

Dimitrie Sturdza, care fusese însărcinat de Ion Brătianu ca să trateze la Berlin , împreună cu Iancu Kalinderu , chestiunea răscumpărării Căilor Ferate , îmi spunea că el, făcînd obiecții lui Bismarck că Germania cere prea mult cu această răscumpărare, acesta i-a spus : < la ascultă : oricît ați plăti independența dvs economică , nu e scump plătită .

Terminați și lichidați ! > [.....]

"D-lor deputați, care a fost politica PNȚ , din acest p.d.v.?

PNȚ a inaugurat un nou sistem : sistemul concesiunilor de stat , și a început cu **concesiunea chibriturilor** .[.....]

Concesiunea telefoanelor

"Aici este un pericol mai mare ; pot să spun că este și un pericol național, să dai în mîna unui consorțiu străin

un organism de stat de care depinde , de multe ori, și siguranța statului.(**Aplauze la PNL,proteste la PNȚ**)

[.....] **Concesionarea sării** [.....] "**Discom**" - **concesiunea tutunului** [.....] **Șoselele**

[Brătianu / 1932 , retro ' 29-' 31](#)

▣ **Politica financiară a PNȚ** (p. 243-244)

[Brătianu / retro '29--'30](#)

Dobînzile.Creditul

[Brătianu / '32](#)

▣ **Conversiunea**

Dar s-a complectat pe urmă această operă,prin legea conversiunii și a lichidării judiciare ,

care au ridicat o furtună de proteste în străinătate , și guvernul dvs național-țărănesc va fi silit să revină asupra acestor legi , fiindcă altminteri nu-și va putea țmenține creditul în viitor."(**întreruperi**) [.....]

[Brătianu / 1932](#)

▣ **Incapacitatea guvernului Vaida**

" Suntem în fața unui faliment general, atît a statului cît și al întreprinderilor de orice natură.

Este în stare guvernul actual să restabilească situația țării ? Aceasta este chestiunea care se pune.

Or, dacă am judeca după antecedente, desigur că guvernul nu este în stare.

Dacă ar fi în stare să-și schimbe completamente mentalitatea , să facă , cum spunea Saint Eloy lui Clovis : < Arde ceea ce ai adorat și adoră ceea ce ai ars >

poate că ar putea încă restabili această situație.

Dar foarte greu va fi pentru dvs. să reveniți, distrugeți o operă , pe care ați făcut-o, care a fost dăunătoare de fapt,

dar care este a dvs.Trebuia să lăsați altora această sarcină , teribil de îndeplinit pentru dvs.

(**aplauze la PNL, exclamațiuni la PNȚ**)

Altădată, cînd un guvern se încurca în rațiunea financiară sau politică din țară,

se ducea la capul statului , își dădea demisia și recomanda pe partidul celălalt. Noi, partidul Liberal, am avut această sarcină grea , de a restabili finanțele țării , în trei ocaziuni:

În 1876, în 1901 și în 1923, când am restabilit inflația , aducînd-o la normal. Evident, o sarcină foarte grea, care cere sacrificii, cere dezinteresare, cere și capacitate și în același timp cere și totala fracție de interesele de partid . (**aplauze la PNL**)(p. 239 - 245)
[Brătianu / '32](#)

▫ Stat agrarian ? (p. 245)

" Am auzit, în ultimii ani , o serie de erezii economice , cari , vă asigur, m-au înspăimîntat .
Eu credeam că sunt oarecari principii, oarecari reguli generale, pe care le aplică toate țările,
pe care oamenii noștri de stat trebuie să le aplice și nu pot să le neglijeze.
[.....]
Dar cînd am auzit , în momentul actual, vorbindu-se din nou că suntem un stat agrarian ,
că industria trebuie desființată , că nu există.... [.....]
[Brătianu / '32](#)

▫ Industria "parazitară " ? (p. 246)

[**LD: la acest momnet ,poate introdu fragmentul din opera lui Madgearu,"Evoluția României.." ,
din 1940, cînd și-a revizuit cu regret... politicile față de industrie ...]**
"Iată :toate țările , de cînd s-a deslănțuit criza,caută să-și protejeze producția lor națională,
de orice fel, și caută să și-o protejeze prin tarife care, de multe ori, depășesc orice limite.
Țările industriale caută să-și protejeze agricultura ; țările agricole caută să-și protejeze industria.
Prin urmare este normal ca, și Țara Românească , să procedeze ca toate celelalte.
Nu aveți să găsiți niciodată , nicăeri, în nici o țară, oricît de industrială ar fi , ca ,
atunci cînd pune tarife protectoare de 200 și 300 % , să spună că agricultura ei este parazitară.
La noi, în fiecare moment, se spune că industria noastră este parazitară ,
fiindcă este protejată prin tarife vamale ridicate ." [.....]
Madgearu : industria metalurgică, fabricile de vagoane și de locomotive și de reparațiuni,
a fost parazitară, d-le Brătianu, pentru că am reușit noi să reducem în așa fel
bugetul reparațiilor,
încît numai într-un an l-am scăzut cu 300 de milioane.Ea este încă, în parte,
parazitară,
și poate să mai fie deparazitată în această guvernare. (**aplauze , bravo la PNT**)
-**Brătianu** : "Orice industrie , într-un stat nou, la început nu poate să trăiască decît
cu concursul statului.
Mă mir că d.Madgearu, care este economist, susține asemenea erezii economice.
Ungaria, cînd și-a creat industria, l-a acordat nu numai tarife ridicate, dar l-a
acordat concesiuni,
de stat, favoruri cu totul speciale, , subvențiuni , fel de fel de prime.
De ce ? Fiindcă o țară nu este completă dacă nu are cele două ramuri de producție
națională :
agricultură și industrie "(**apaluze la PNL**) Al doilea, fiindcă o țară nu se poate
apăra ,
dacă nu are industrie (**aplauze la pNL**) .Dacă vorbim de industria metalurgică ,
orice sacrificii ar face statul , trebuie să o întrețină, pentru că de această industrie
depinde salvarea noastră națională în momente grele. (**aplauze la PNL**)
[.....]
[Brătianu](#) :

▫ Industria de război. (p. 247)

În timpul războiului am suferit f.mult de lipsa de munițiuni și de armament. Cu acea ocazie am constatat că o țară care nu este în stare să-și fabrice armamentul,

este o țară pusă într-o situație de inferioritate flagrantă, față de adversar. Iar când a fost vorba de reorganizarea noastră , în vederea unui viitor război, Mareșalul Foch a spus fratelui meu, Ionel, la Paris, că cel dintâi lucru este să reorganizăm industria noastră de război.[.....]

-**Brătianu** : Pentru fabricile noi , orice început este greu... dar când era vorba de industrii așa de importante ca...

Reșița, Cugir, Hunedoara, fabrica de avioane, ... era o datorie a guvernului să nu dea comenzi

care depășeau puțința de paltă a statului român , în străinătate, și să rezerve o parte pentru industria românească.

Cugir-Hunedoara este mai mult o industrie de stat (534 milioane din capitalul de 800)

" Ați făcut o politică pătimasă ,fiindcă ați urmărit cu îndârjire și ați lovit toate instituțiile

în care nu v-ați putut introduce , acesta este adevărul " (**apaluze la PNL**) [.....]
Brătianu /

▫ **Protecționism - "Porți deschise"**(p. 248-249)

Madgearu are și o politică economică față de tarifele vamale și de relațiile comerciale cu celelalte țări

[.....]"Eu n-am să spun că teoriile d-lui Madgearu nu sunt bune, dar ele nu se potrivesc deloc în practică.

De ce ? Fiindcă în acel moment , când se deslănțuia un protecționism agrar în toate țările,

nu puteai obține compensațiuni pentru agricultura noastră , decît dacă făceai în tariful vamal reducerile corespunzătoare. Aceeaș greșală a făcut-o Petre Carp în 1892

[.....]

Brătianu : Ba este foarte exact .Și nici unul dintre noi n-a avut pretenția să aranjeze situația economică

a tuturor țărilor din Europa ! Sunteți al doilea din această categorie : a fost Petre Carp și d-voastră "

-**Iamandi** : Desigur că-l convine d-lui Madgearu , tovărășia, îl onorează !" (**ilaritate la PNL**)

-**Brătianu** : Să ne mirăm noi astăzi că industriei noastre îi merge prost ? Desigur că merge încet ,

fiindcă , după declarațiile d-lui Madgearu , vorbește de "tîrnăcop " .

Or în celelalte țări se vorbește de mistrie, nu de tîrnăcop !"

-**Madgearu** : " La noi ar fi nevoie și de mistrie și de tîrnăcop "

-**Brătianu** : " Ca să poată să conducă economia unei țări, un om trebuie să fie, înainte de toate, impersonal,

să se uite numai la interesele superioare ale țării (**exclamații la PNL**) ... și dacă face omul acesta ceva bun,

creiază ceva în țară, trebuie să fie susținut , nu cum faceți dvs. care, la fiecare moment,

căutați să dați cîte o lovitură la vreo instituție sau organizație în care nu aveți dvs. o influență directă.

(**vii aplauze la PNL**) Cu concepțiile actuale nu veți face nimic , veți merge din ruină în ruină și

veți vedea ce are să se întîmple după un an de guvernare a d-voastră " (**apaluze la PNL, protestări la PNL**)

[.....]

Brătianu - **Vaida** / 17 aug.'32

▫ **Asanarea morală** (p. 249 - 250) **Vezi la fișier PNL sau Etică**

[.....]

Brătianu : " Eu am 66 de ani și la vîrsta mea sunt silit să spun aceste lucruri.Trebuie făcută o curățire .

Trebuie să se curețe această atmosferă infectată de dvs "

-Vaida : " ... după acea tradiție , d-le Brătianu, care a adus în țară aceasta relațiile îndirjite între partide,

pentru că partidul liberal , avînd puterea, a căutat, fără a alege mijloacele , să distrugă pe orice contrar politic. "(**aplauze prelungite la PNȚ**)

Este o voce a trecutului , glasul d-tale, dle Brătianu. (**apaluze la pNT**)

-Brătianu (apaludînd) : " Mă felicit .Eu vă aplaud cel dintîi și vă mulțumesc "

-Vaida : " Am zis că este o voce a trecutului.De ce ? Pentru că , dacă metodele acestea s-au putut

înainte de război și în timpul guvernării dvs, după război, pe viitor nu vor mai fi cu putință, dle Brătianu.

[.....] am să vă ilustrez cum sunt metodele dvs.

Vaida / 17 aug.'32

▫ **Cazul Sever Bocu (p. 251)**

[.....]"A mai fost un mare păcat , pe care nu i l-ați iertat lui Sever Bocu , acela de a fi organizat serbarea de la Alba Iulia [**cînd ?**] , pentru că cu acea ocaziune, partidul d-vs a rămas foarte mic, față de unanimitatea națiunii românești , care a știut să manifeste solidaritatea,

nu numai pentru ideea unirii , ci și în contra d-voastră, jurînd că se va apăra împotriva tuturor abuzurilor ,

pe care le-ați înrădăcinat în conducerea țării." (**aplauze prelungite la PNȚ**)

Vaida / 17 aug.'32

▫ **Cazul Boilă(p. 251- 252)**

[.....]-**Vaida :** ... Am citit în "Viitorul " [...] acolo eram numit " Boilă Voevod " [.....]

nu veți tăgădui că atunci cînd s-a discutat cazul Boilă în această incintă , într-o Cameră ostilă partidului,

a venit d.lorga , a venit și d. ministru al Justiției și a constatat [...]

că era o calomnie , că acuzațiunea nu era întemeiată ." [.....]

-Brătianu : Cînd s-au adus afacerile în discuția parlamentului, de către guvernul lorga,

pe care PNL voia să-l răstoarne, - acesta este adevărul- n-am luat parte nici unul la aceste discuții.

Am menajat PNȚ , neamestecîndu-ne în aceste chestiuni. Speram însă că

instrucțiunea acestor afaceri

va continua , că nu se va întinde din nou mușamaua, al cărui colț se ridică la un moment dat.

Care a fost puterea providențială care a oprit chestiunea , nu știm ; dar știm că d.lorga a spus :

<Eu nu am fost eu ...> și d.Argetoianu < Am avut mîinile legate ... > D-lor se vor explica.

Eu am citit și recitit discuțiile care au avut loc în Parlament în acel timp,

și n-am ajuns la concluziile d-lui Vaida.Nu vreau să spun ce impresie mi-au făcut [...]

Este o chestiune de înaltă mioralitate , ca justiția să se pronunțe liber și complet, iar magistrații care vor face instrucția , să fie oameni de autoritate și de o imparțialitate

recunoscută de toată lumea ." (**apaluze la PNL**) [.....]

PNȚ vine totdeauna cu alte probleme, cu diversiuni... Cînd s-a discutat afacerea Boilă,

s-a venit cu legea controlului averilor , care era o lege pentru împiedicarea denunțurilor.

Legea s-a modificat acum prin influența unuia din frunțașii liberali, a d.lui **Xeni**, care a făcut din această lege o lege de control al averilor și nu de pedepsire a denunțătorilor.

▫ **Ciorovăială liberal-țărănistă**

-Vaida : "Nu a trecut jumătate de oră de când d.Brătianu a emis aici , în riposta sa dată d-lui Răducanu,
teoria de drept : < noi am adus acuza ; voi dovediți că nu este așa >
(**se iscă iar ciorovăială, vacarm, cu acuze reciproce, cu procese de intenție, în care Brătianu nu poate vorbi, Vaida nu vrea să se mai oprească , susținătorii fiecăruia se ceartă pe proceduri . selectez câteva)**

-Brătianu : Am permis o intervenție,nu un discurs ! Vorbiți de 20 minute !

[.....]

-Vaida : [,.....] Dlor deputați, ar trebui să vorbesc multe ceasuri , multe săptămîni, despre aceste lucruri ,
pentru că din 14 ani, mai bine de jumătate ne-au ținut liberalii într-un fel de sclavie,
fiind obligați să ascultăm și să înghițim toate calomniile și toate persecuțiile,
fără a avea posibilitatea să ne plîngem sau să protestăm. (**apaluze prelungite la PNL , zgomot, proteste la PNL)**

-Voci PNL : Extraordinar !

-Iamandi : "Ne-ați trimis și în portul Marsiliei ! "(**zgomot mare)**

-Vaida : " Eu nu sunt obișnuit să rămîn dator cu riposta.Iată, dacă d-lui vorbește de portul Marsiliei,

atunci îi răspund că m-am aliniat și eu obiceiului pămîntului , învățat de la d-voastră "(**zgomot mare)**

-Voci PNL : Rușine ! Rușine !

-Iamandi : Acesta este răspuns de prim-ministru ?! Este penibil !

-Vaida : Nu este deloc penibil, sunteți niște Tartuff [...] Dvs ați întrebuințat vorba veritabil românească,

iar eu aceea pe care am învățat-o.[.....]

precum d-voastră o să ne atăcați , așa o să fie și răspunsul din partea noastră.
[.....]

Brătianu / 17 aug.'32

▣ Legea controlului averilor. (p. 254-255)

PNL vine totdeauna cu alte probleme, cu diversiuni... Cînd s-a discutat afacerea Boilă,

s-a venit cu legea controlului averilor , care era o lege pentru împiedicarea denunțurilor.

Legea s-a modificat acum prin influența unuia din fruntașii liberali, a d.lui **Xeni**, care a făcut din această lege o lege de control al averilor și nu de pedepsire a denunțătorilor.

Guvernul spune că va aduce legea în parlament . [.....]

Cînd ai prins pe cineva cu fapte incotecte, aduci lege în contra lui sau îl dai în judecată , ca să fie condamnat ? Nu vii cu legi și suspenzi judecata, cum s-a făcut."

[.....]

Brătianu / 17 aug.'32

Va termina cu o citație dintr-un discurs al d-lui **Ștefan Cicio-Pop**, președintele Camerei,

" în fața căruia ne închinăm cu toții pentru patriotismul și pentru corectitudinea sa "

:"

<După mine, cînd am făcut cunoștință cu trebile de aici, am spus : mi se pare că în România se fură cam mult,

iar un prieten mi-a spus : e țară bogată, frate Ștefan, și este de unde se poate fura. Azi nu se mai poate fura , noi trebuie să dăm socoteală nației , unde sunt bogățiile țării .

Alegerile de acum ne învață că cuțitul a ajuns la os și că este vremea să ne punem pe lucru în mod serios. >

Aceasta vă recomand și eu, dvs, PNL "

CIC Brătianu / 17 aug.'32

1.b) **M.Manolescu** (Camera de Comerț și Industrie) , discurs la mesaj, 17

aug.'32

(DS, MO 6, șed. din 17 aug.'32, p. 121-133)

// Parlament corporatist // Doctrina -statul // Biografie profesional-politică // procarlist //

// PP , Averescu 'retro / PNȚ -guv.'retro // Guv.lorga-retro' //

[LD : lipsă xerox. Reconstituire după fișe .Are 48 de ani.A fost de 3 ori ministru : guvern Averescu, guv,Maniu, guv.lorga .

În 1932, el afirmă că "s-a ales " la Camera de comerț și Industrie , pe programul "statului corporativ " .

Voi exploata mai mult lucrările și teoriile lui, deoarece ...ca om politic steaua lui nu va mai străluci...

MManoilescu este un caz . Trebuie obligatoriu să-i pun în valoare contribuțiile doctrinare .

Acum, este prima oară în Senat, ca senator,dar a vorbit, deseori, ca ministru ,din 1926]

Manoilescu / 17 aug.'32

▫ Misiunea României

" De la război încoace , România a avut o mare misiune națională și internațională. Ea a avut misiunea de a face o demonstrație de superioritate , de a arăta omenirii întregi că românii , în noile granițe, în forma lor integrată, pot da mai mult pentru civilizația și cultura universală , decît au dat în frînturi de națiune sub stăpîniri străine.

" Cu durere trebuie să spuneam că

nu am reușit să facem această demonstrație de superioritate.

Rezultatele de pînă acum nu dau dovada geniului nostru național. "

[**sintetizează situația grea -economică, socială și politică - anunțînd intenția lui de a căuta cauze profunde , permanente , nu politicianiste și de persoane]**

Manoilescu / 17 aug.'32

▫ Regimul politic.

▫ Funcțiile statului.

Cauza generală a acestor neîmpliniri constă în faptul că "statul românesc , de după război, este construit greșit ."

La fel de greșit ca alte state noi, Iugoslavia, Polonia .

" Statul actual este bazat pe votul universal egal și pe nestabilitatea politică permanentă .

Statul actual este un produs -și un produs deformat- al secolului al XIX și al Apusului ,

produs pe care îl aplicăm în secolul XX și în Răsărit ."

Înainte de război, Statul nu avea nici un rol economic , îi era chiar interzis să aibă un rol economic.

Astăzi problemele de subzistență obligă statul la organizare economică.

Manoilescu / 17 aug.'32

▫ Stat țărănesc ?

▫ " Stat industrial ?

▫ Statul corporativ.

[**LD : Teoria lui economică ...prinde contur... și va fi dezvoltată în cărțile sle ...]**

Înainte de război, așa-zisul oligarh Spiru Haret a făcut mai mult pentru această țărănime ,

decît a putut face , după război, partidele politice care și-au propus preocupări țărănești.

Se vorbește de "stat țărănesc " .Și eu cred într-o idee , în necesitatea de a da o atenție specială muncii țărănești .

Dar trebuie să fie constructivă , nu ostilă celorlalte clase.

" Înainte de război, statele industriale înfloritoare exploatau omenirea prin schimbul produselor industriale contra produselor agricole din țările "primitive "

Munca 1 om din industrie era schimbată cu munca a 10 oameni din agricultură , a 10 robi din țările nedezvoltate "Singura formă viabilă pentru România este statul corporativ .Regatul Român Corporativ."

-Ștefan Graur : " În Evul Mediu , dle Manoilescu ! "

-Manoilescu : În viitor , dle Graur. "Statul corporativ reprezintă asocierea organică a corporațiilor , asocierea organică a breslelor."

Eu m-am ales pe acest program și vorbesc în urma unui sondaj ce l-am făcut în cercurile producătoare .

-Madgearu (ministr.Industr.și comerț) : V-ați ales prin d.Duca și Tancred Constantinescu ,

care n-au nimic cu statul corporativ ci pentru că Mociorniță părea simpatizant al PNT,

și de aceea PNL l-a preferat pe Manoilescu

" Industriașii români au mai mult bun-simț și nu l-au ales ca reprezentant al corporatismului ,

știind cît de des își schimbă ideile MManoilescu "

-Manoilescu : Camerele de comerț și industrie sunt din timpul guvernării țărăniște și reprezintă 60 % PNT și abia 25 % PNL.

Ori ... 3/4 din votanții Camerelor de comerț și industrie l-au ales, contra ordinului dat de PNT

-Madgearu : Se știe de toată țara că mari industriași național-țărăniști , la acest Colegiu, nu există .

DI.Manoilescu a inventat industriași național-țărăniști .

Nu avem în toată țara o duzină din aceștia ! Cum afirmă MM că l-au votat naț.-țărăniștii ?!

-Manoilescu : " În statul corporativ , împărțirea activității omenști se face în bresle , în corporații organizate ."

Din p.d.v.economic : producția și desfacerea prin bresle ;

Din p.d.v. social : conflictele de muncă se discută în corporații ;

Din p.d.v. politic : Parlamentul corporativ, nu ales prin vot universal , egal .

-N.Corodeanu : " Este f.artificială această împărțire pe care o faceți dvs. pentru viitoarea reformă constituțională. Pentru exemplificare ...

[-----Manoilescu -profesional -----]

-Manoilescu : În statul corporativ , statul este administrat de cei ce îl susțin. Sistemul corporativ este natural, nu artificial.Este tradiționalist , rolul breslelor în istoria românească ...

-Corodeanu : Cunoașteți sistemul lui Mussolini și ce efecte rele politice are el în organizarea statului italian ? !Acolo corporațiile au o existență ridicolă .

Acolo este un partid integrat în Constituție. <Consiliul Fascist >este unicul partid admis "

-Madgearu : " DI Manoilescu a nutrit atîta timp visul de a fi un Mussolini al României "

În ordinea istorică , aceasta este o mare decepție a dlui M.Manoilescu

-Manoilescu : DI Corodeanu face o confuzie voită între fascism și corporatism.

Fascismul este o revoluție . Corporatismul este o construcție de stat.

Nu înseamnă că oricine propune corporatism, este fascist !

Nici o țară democratică ... nu este obligată să introducă ghilotina

numai pentru că au folosit-o francezii !

Statul corporatist este < era gospodarilor > , opusă < erei demagogilor >(p. 125)

[.....]

M.Manoilescu / 17 aug.'32

▣ Biografie politică .

PP-Averescu

Prințul Carol Procesul

PNT - Maniu

[**LD : da ! acum , în 1932, se laudă fiecare cu rolul avut în rezolvarea succesiunii lui**

Carol la tronul Românie !

Mare competiție la grația monarhului ! Dar jocul "dublu" al lui Manoilescu ... între PP și PNT ...

dar culisele , sforile trase de Maniu ... sunt greu de descurcat !

Nu știi cât este "actor" sau "instrument" !

Nu știi nici întrucât a fost instrumentul lui Maniu... instrumentul lui Carol !]

-Manoilescu : Abia din 1926 a intrat în politică .

În iunie 1927, în timpul guvernării Averescu (în care fusese subsecretar de stat)
... a plecat la Paris. Aștepta o declarație a generalului Averescu - pentru Prințul Carol - care nu s-a produs.

După moartea regelui Ferdinand, generalul Averescu a declarat în Senat obediență față de Regentă .

... Reîntors în țară (dus direct la Jilava de trenul d-lui Tătărescu !) ... a avut procesul ,

în care Averescu , Madgearu și alții l-au apărat .

-Madgearu : Cred că ai intrat în închisoare și pentru că ai avut asupra d-tale scrisoarea șefului PNT [Maniu] către Prințul Carol- dată de mine - și aduceai răspunsul la scrisoare .

Numai prin sfatul dat de Titulescu lui Ionel Brătianu ... nu am fost și eu arestat
Dar d-ta ți-ai adjudecat prea mari merite cu acest rol de factor poștal !

-Manoilescu : deoarece Averescu l-a apărat în acel proces, nu l-a putut părăsi .

Dar, în acel timp, a întreținut dese convorbiri cu d.Maniu.

PNT era împărțit pe "chestia" cea mare ...

-Madgearu . Nu este adevărat !

-Manoilescu : A venit Alba Iulia [mai 1928] Am fost în strînsă legătură cu d.Mihalache

care acolo a jucat un rol frumos. Dar alt fruntaș PNT [Maniu ?] a stricat totul.

În 1928 , PNT a venit la putereLa 9 martie 1929, l-a văzut pe Maniu

La 18 martie 1930 , a plecat la Paris (condus de Alx.Buzdugan, fiul Regentului)

.....

La 28 martie , s-a întors de la Paris.....La 4 apr. l-a văzut pe Maniu ...

la 11 apr.1929 s-a înscris în PNT în guvernul Maniu ... Apoi a venit 6 iunie, Restaurația

-Madgearu : la 13 apr.'31 , v-ați despărțit de noi , în ședință de Comitet Executiv, unde hotărisem să sprijinim guvernul de concentrare Titulescu...

și la ora 17 , aceeași zi , v-ați prezentat d-lui Maniu anunțându-l că intrați în guvernul lorga .

DI Maniu v-a spus că veți fi exclus din PNT

-Manoilescu : " Nu regret că am intrat în PNT. Nu regret că am ieșit din PNT , deoarece, ieșind, am rămas pe aceeași linie.

Inconsecvența mea aparentă era cea mai nedesmințită consecvență , față de un ideal superior."(p. 131-132)

M.Manoilescu / 14 aug.'32

▣ **Guvernul lorga- Argetoianu**

[LD : considerațiile lui sunt... subiective, superficiale ... anecdote și lacunare . El nu spune nimic despre ... jocurile făcute de Carol, și de rolul lui de " homo regius "]

-Madgearu : la 13 apr.'31 , v-ați despărțit de noi , în ședință de Comitet Executiv, unde hotărisem să sprijinim guvernul de concentrare Titulescu...

și la ora 17 , aceeași zi , v-ați prezentat d-lui Maniu anunțându-l că intrați în guvernul lorga .

DI Maniu v-a spus că veți fi exclus din PNT

-Manoilescu : " Nu regret că am intrat în PNT. Nu regret că am ieșit din PNT , deoarece, ieșind, am rămas pe aceeași linie.

Inconsecvența mea aparentă era cea mai nedesmințită consecvență , față de un ideal superior."[.....]

În guvernul lorga s-au luptat 2 lumi :

o lume ce dorea sincer să fie nouă [lorga] și o lume veche de tot [Argetoianu]
(ca suflet și metode)

Tragedia d-lui lorga , a fost lupta dintre cele două lumi.

Iorga voia sincer o reînnoire morală a țării

Argetoianu, opusul d-lui Iorga, reprezenta chiar "indiferentismul moral "

Iorga - onestitate morală, om de știință ...

Argetoianu , cel mai ușuratic diletantism...

În religia persană a lui Zoroastru , se vorbește de 2 spirite care-și dispută împărăția lumii :

Ormuz (binele) și Ahriman (răul)

"Eu am plecat din guvernul Iorga când am văzut că Ahriman mîncase definitiv pe

Ormuz ,

iar Ormuz știa și se complăcea în asta "(p. 126)

M.Manoilescu / 17 aug.'32

1.c) **Al.Lapedatu** (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 18 aug.'32

(DS , MO 7, șed. din 18 aug.'32, p.138-149)

[LD : el nu-l numește pe Carol, dar fenomenul "antipartinic " este legat de tendințele și experimentele lui]

▫ Partidism - Antipartidism

În 1931, când PNȚ s-a retras de la guvern ,a fost adus la putere un guvern "în afară de patide "

compus din elemente eterogene , considerat anticonstituțional (ceea ce a dus la demisia lui Maniu de la șefia PNȚ) .

În timpul guvernării Iorga, a început o campanie antipartidistă , opinia publică nesusizînd cine erau agenții acestui curent : oameni ratați, tracuți prin toate partidele , oportuniști care se zbăteau pentru grația Suveranului, ambițioși de tot soiul.

Sub influența acestei campanii s-au produs două fenomene :

I. Un început de dezagregare a partidelor - formări de dizidențe, grupșoare, veleitari

II. O dezgustătoare suprasolicitare la favoarea regală , în vederea chemării la putere.

Dacă gouv.Iorga , ca experiență politică, fusese o necesitate conjuncturală , care trebuia să satisfacă și marota opiniei publice

(care nu mai credea în partide) , cei ce l-au sprijinit nu au fost toți de bună credință.

-prof.C.Rădulescu -Motru : Trebuia să-i lăsați singuri. Le-ați dat tot concursul .

-Al.Lapedatu : Acest guvern a fost o necesitate politică, o experiență .Ea s-a făcut și astăzi toată lumea este lămurită [! ?!]

Ideea de partid s-a reîntărit .

Regele, nerușind în experiența sa, s-a întors la sistemul cel vechi, al guvernării prin partide ;

Partidele și-au înțeles menirea , nerenunțînd la menirea lor ;

Opinia publică s-a convins de eșecul guvernării în afara partidelor ;

Al.Lapedatu / 18 aug.'32, retro '

▫ Fuziunile inițiale .

Vaida a făcut un proces nedrept PNL.privind atitudinea acestuia față de PNR , calificînd-o drept ură, răzbunare , pentru respingerea fuziunii.

/ Mai întîi, atunci n-a fost vorba de fuziune , ci de colaborare - din care putea ieși ulterior fuziunea -

așa cum a ieșit cu Partidul Bucovinean al d-lui Nistor, și Partidul Basarabean, al d-lui Inculeț.

/ Cît privește fuziunile PNR, să se țină seama că cea dintîi fuziune a fost cu resturile Partidului Conservator Democrat

al lui Take Ionescu , apoi cu Argetoianu și toate epavele sale ... apoi cu Iorga și prietenii săi ... apoi cu Partidul Țărănesc ...

PNR s-a condus de împrejurări și oportunități...

Al.Lapedatu / 18 aug.'32

▫ Regimul presei

[LD : context : confiscarea "Curentului "]

-Lapedatu : Cum se poate spune despre PNL că a fost paid " antidemocratic " ?!
-Madgearu . "Dvs ați ținut țara sub regimul stării de asediu și al cenzurii !
Iar când noi l-am desființat, dl Inculeț, ca reprezentant al Basarbiei , ne-a apostrofat
că pregătim " bolșevizarea " acestei țări,
însucenind tot soiul de mici conflicte în Basarabia , pentru a demonstra bolșevizarea
țării.
Dvs veniți acum cu reproșul că am confiscat o gazetă ["Curentul "]
Eu deplor confiscarea unei gazete , dar dvs care [...] nu aveți nici un drept moral.
-Lapedatu : " Dle ministru , eu nu am spus altceva , decît că toate guvernele -inclusiv
PNȚ -
sunt uneori silite să recurgă la acte și măsuri care nu cadrează ideal cu prevederile
constituționale .
Vă amintesc și dvs. ce război ați dus cu ziarul " Ordinea "
-Madgearu : "Ordinea " este canalul de scurgere al celor mai multe calomnii care s-
au debitat în România.
În România Veche , PNL nu a folosit o atare gazetă. I-a fost rușine.
Acum știu cine și cu ce bani a întemeiat ziarul Ar trebui să le fie rușine ."
-Lapedatu : "Nu cine și cu ce scop a scos gazeta ! Pe noi ne interesează faptul :
confiscarea ,
chestiunea de libertatea presei ! Nu aveți dreptul (cf Constituției) s-o confiscati ,
fiind vorba de libertatea presei.
-Madgearu : " Dar nu și libertatea pornografiei !"
-Lapedatu : " Ați fost deci siliți să o suprimați. "

2.) **I.Niculcea** , (G de F, Suceava) discurs la Mesaj, 18 aug.'32

(DAD, MO 12, șed.din 18 aug.'32, p 265- 269)

[LD : **ședința este condusă de Șt.Cicio Pop .**

La validări, Niculcea fusese contestat pentru că fusese condamnat , dar nu știu pentru ce.

În discurs, se consideră "independent " , sub semnul electoral al Gărzii .

**Este f-posibil , însă, ca Niculcea să fie , pur-și-simplu , un caz de "naționalism-
poporănesc " ,**

și Garda să-l fi captat pentru aceasta.]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ Crainicul țărănimii .

[LD: să fie aici dezvoltată ideea lui Codreanu ... privind rolul cîntecului în mișcarea
legionară ? !

**Greu de afirmat.Altfel... nu prea știu cum să-l "analizez" .Este interesantă
idealizarea romantică**

a trecutului și însinuarea xenofobiei, la fiecare gînd , la fiecare afirmație.

Parantezele și semnele îmi aparțin.] [.....]

" Țăranul român , de pe timpul voievozilor noștri pămînteni , înstărit și plin de
belșug, [?]

țăranul român de pe atunci, care era falnic ca un stejar de Orhei, astăzi se usucă.
Se usucă pentru că este supt. Din mîndria răzeșului de odinioară , n-a mai rămas
decît omenia

și aceea este întinată astăzi de păcatele altor neamuri.

Din țăranul de odinioară , în casa căruia curgea laptele și mierea , din acel stejar
falnic și umbros ,

n-a mai rămas decît un mugur, mugur latent al neamului,care s-a închircit pe
trunchiul social ,

cotropit de crengile sălbatece și lacome ale altor neamuri ,

care s-au altoit samavolnic pe trunchiul social

și nu așteaptă decît să vie toporul care să dea jos aceste crengi sălbatece și
lacome ,

și să dea trunchiului posibilitatea unei dezvoltări normale."

"Sunt crainicul acestui țăran necăjit și vin aici , în mijlocul dvs,

căci mulți din dvs ați uitat că ați plecat de acolo,

să vă spun tot focul care arde în sufletul lui și să vă arăt , dacă este posibil să

primiti,
și leacurile care s-ar putea potrivi, ca să-l scăpăm de focul care-l arde.
(**Exclamațiuni la PNȚ**) Nu rîde , d-le, mai bine plîngi ! "
Niculcea / 15 aug.'32

▣ " Independent "

[**LD: nu știi cît de "independent " este, sau dacă... nu a fost tactica G de F de a-și asigura , astfel, cele două fronturi de ascensiune.Cert este că folosește același limbaj, metaforic și amenințător.]**

" Dlor , puțința de a veni aici , în mijlocul dvs, mi-a fost dată întii de popor , , acela care m-a trimis ;
în al doilea rînd, mi-a fost dată de spiritul occidental al d-lui prim-ministru Vaida , care a ordonat alegeri libere ;
și în al treilea rînd , mi-a fost dată această puțință de Garda de Fier, care mi-a împrumutat semnul ei fără precupețire și pentru care îi aduc mulțumirile mele." (**Exclamațiuni la PNȚ**)
Sunt deci trimisul poporului, independent de organizațiile politice și tot ce voi spune aici , va fi numai în spiritul poporului, și numai în interesul lui .
Voi căuta deci să exprim dorințele lui naturale, dreptul lui la o viață mai omenească,
folosind o formulă mai deterministă și mai adevărată cu naturalele lui cereri.

[.....]

-Niculcea:" Eu de zece ani lupt să intru în Parlamentul acesta, și nu am putut pînă acum.

Dar știți de ce nu am putut ? Nu am putut pentru că trebuia să intru aci cu belcugul de nas, ca ursul, să joc cum îi place șefului, și să nu spun ceea ce trebuia să spun și ceea ce simt.

De aceea caracterul meu independent a preferat să nu fie supus organizațiilor dvs politice

De aceea mulțumesc d-lui prim-ministru , care a ordonat alegerile libere , iar gestul Gărzii de Fier , împrumutîndu-mi semnul ei, grație căruia am putut intra aici, are pentru mine o înaltă valoare morală și socială , întrucît a dat puțință unui început de manifestare a spiritului politic liber , care izbucnește astăzi în popor.

Acest spirit politic liber , independent, care se ridică astăzi din popor , descătușat de organizațiile politice cari l-au aservit, în mod natural se leagă de idealurile Neamului.

Acest spirit politic independent , spune că ceasul organizațiilor politice a trecut, și că vine ceasul spiritelor politice independente, puse direct în slujba idealurilor neamului.[.....]

Niculcea / 15 aug.'32

▣ "Grădinarul " cu "toporul"

" Apariția noastră aici este deci un simptom social , este prevestirea că grădinarul se apropie cu toporul în mînă.

Cînd ascuțișul toporului va intra adînc în crengile sălbatece și lacome ,
Cînd putregaiul nostru social se va dărîma , troznind sub loviturile multiple ale poporului,
atunci seva, hrînind abundent copacul, nobilul mugur va izbucni din viața lui latentă

și copacul neamului se va reface ca prin minune.

Așteptăm deci ca toporul să lovească cît mai grabnic și cu putere "

-Voce : care topor ?

-Niculcea : O să-l vezi, o să-l simți !

-Altă voce : Este o amenințare, dle președinte

-Niculcea : La întrebare, și răspuns. [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ Programul, doctrina :

/ Țăranul / Pămîntul strămoșesc / Sîngele românesc / Neamul /
/ lanțuri, gloanțe, ștreang ,strivire -străinilor și înstrăinaților /

[LD: chiar dacă nu legionar ... este un produs al propagandei legionare , și, din acest p.d.v, interesant de analizat .]

" Ce vrem noi ?

Vrem dreptate țăranului și răsplata muncii lui ; luminarea neamului ; înălțarea satului , belșug mare cîmpului , trai tihnit românului, lanțuri speculanților, gloanțe ucigașului și ștreang trădătorului.

Stăpînirea gliei strămoșilor după legea sîngelui, a muncii românului și sudorii frunții lui .Aceasta vrem noi.[.....]

Vom fi fără milă față de cei cari vor călca aceste principii , și vom lovi cu tăria pe care ne-o dă puterea convingerii și a propriei noastre vieți.

" Titlul nostru de luptă este pămîntul strămoșesc.

Nu vom depăși hotarele lui, îl vom apăra cu prețul vieții noastre, după pilda strămoșilor,

și vom fi fără milă față de cei cari nu l-au apărat ci numai îl speculează și îl sug "

" Armata noastră este gloata nevoiașă și împilată , este țăranul român necăjit și supt de străini și înstrăinați , este masa noastră , masa poporului nostru , istovită .

Și totuși puterea ei este uriașă , căci are ca suport moral setea de dreptate nerăsplătită.

"Conducătorii noștri vor fi aleși

dintre aceia în ale căror vine curge sîngele curat al neamului,

dintre aceia care au în spatele lor cel puțin cinci , șase generații de români neaoși, și care au dat probe de jertfe și sacrificii pentru dezrobirea neamului .

Corciturilor care ne-au adus aici [!?] , și care au pretenția încă de a ne conduce, le spunem că să se retragă , căci îi vom strivi .(**exclamări la majoritari**)

n-au dreptul la conducerea acestui neam, fiindcă n-au sîngele curat al neamului .

Să înțeleagă și să se retragă odată , fiindcă legea sîngelui nu iartă. "

-**Augustin Popa (PNȚ)** : " Ai putea să spui

care este metoda pentru constatarea purității sîngelui ? "

[**nu răspunde la întreprere**] [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

☞ Neamul , idealul, nu partidele politice !

[LD : că el spune ce spune... este de meditat.

Dar că la toate afirmațiile sale ... parlamentarii se amuză, fac bășcălie, asta este o dovadă de superficialitate , iresponsabilitate , caracteristică vieții politice românești.

Această conduită va avea efecte inverse]

"Organizația noastră [?] este neamul întreg .Din principiu, sunt contra organizațiilor politice,

(exclamări la majoritari) pentru că organizațiile politice distrug idealul Neamului .

Sunt pentru difuzarea în popor a ideilor sănătoase și salvatoare Neamului.

Nu numai neamului este organizația naturală , căci organizația politică este artificială.

Legăturile dintre membrii Neamului sunt legături de sînge , naturale,

pe cînd cele dintre organizațiile politice sunt legături artificiale. .

Deci neamul este superior organizațiilor politice ; căci ele , oricare ar fi, dezbină neamul și distrug idealul lui în folosul membrilor lor conducători.

Așa este, dlor ? "

-**Voci** : " Așa e ! Așa e ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : "Orice alcătuire socială care este lipsită de ideal, mai curînd sau mai tîrziu, cade.

A pune organizațiile politice alături cu idealul - cum pretind actualele organizații politice -

aceasta este o antinomie și în această antinomie , care trece ascunsă în popor ,

stă tot necuratul meșteșug al conducătorilor noștri politici de astăzi ,

pentru că ei nu servesc interesele neamului , interesele meschine ale organizațiilor politice .

Așa este d-lor ! "

-**Voci** : " Așa e ! Așa e ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : " Idealul reprezentat în mod concret , și urmărire lui cu tenacitate , trebuie să ducă la izbîndă ...

-**Voci** : " Așa e ! Așa e ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : "... și noi vom izbîndi , pentru că lupta noastră pentru ideal se dezvoltă , se manifestă energii puternice , care își au obîrșia în lupta aceasta pentru ideal."

-**Voci** : " Așa e ! Așa e ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : " Noi, cei asuprași - și suntem asuprași cu adevărat , căci organizațiile politice sunt asuprașitoare...

-**Voci** : " Așa este ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : " ... noi , cei asuprași , vom învinge ,

-**Voci** : " Așa este ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : ... pentru că adevărul a fost și este pentru că adevărul va învinge totdeauna minciuna "

pentru că adevărul este veșnic , pe cînd minciuna este certată cu veșnicia."

-**Voce** : "Dacă nu era minciuna , nu te alegeai ! " [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ Parlamentul

-**Niculcea** : " Deputații și senatorii de astăzi nu sunt aleșii poporului ; ei sunt aleșii organizațiilor politice "

-**Voci** : " Așa este ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : "Organizațiile politice aleg pe cine vor ele , nu pe cine vrea poporul "

-**Voci** : " Așa este ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : Voința poporului este astfel falsificată de organizațiile politice și de aceea Parlamentul de astăzi nu reprezintă voința poporului .

El reprezintă voința organizațiilor politice , care sunt cu totul altceva decît voința poporului "

-**Voci** : " Așa este ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : " De aceea , la votarea validărilor , eu am votat contra validării acestui Parlament

Poporul va cere puțința de a-și trimite aci , în Parlament , pe fiii săi aleși cu adevărat . "

-**V.G.Beldie** : "Te-a trimis pe d-ta ! Dacă te-ar vedea poporul care te-a trimis !... "

[**schimbarea legii electorale**] [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ Legile " energiei cosmice "

▣ Legile vieții , legile naturale .

[**LD** : revine , reia și dezvoltă doctrina enunțată .

Atenție la idealul egalitarist , de factură social- utopică , care dă tenta socialistă , radicală .

Mă gîndeam și la anumite influențe filozofice , dar nu știu dacă nu este forțat ...

Recunosc că nu pricep nimic și că mi se par... elucubrații .

Încep să-i înțeleg pe deputații care rîdeau ! Totuși , cum a ajuns în parlament !?]

- " Planul nostru de luptă ...

-**Voci** : Al cui ?

-**Niculcea** : " Al poporului pe care dvs. nu vreți să-l ascultați.

"Planul nostru de luptă este să facem să dispară întreaga deosebire a neamului , deosebirea socială , economică și culturală

și păstrarea lui , potrivit legilor firii , legea energiei cosmice , cu fiicele sale :

legea vieții , legea progresului , legea energeto-socială . [.....]

Niculcea / 18 aug..'32

▣ Soluții economice

[**LD** : socotelile și explicațiile lui sunt foarte simpliste și întortocheate.

Dar sunt socoteli ! În alte documente ale Gărzii de fier... asemenea explicații și soluții economice

nu se găsesc.Sau nu am găsit eu Referiri despre demagogia gărzii , asta da .

De aceea , exploatez acest "ecou"

Mă rezum să notez soluțiile avansate:]

/ Dările ? : Toate dările să fie reduse cu 75 % .

Cum se va aduna bugetul ? așa cum am spus , 5 miliarde.

/ Datoriile externe întrec 6 miliarde ? : "Apoi datoriile externe o să trebuie să le punem cruce 4.5 ani

Nu putem să le mai plătim. [.....] rămîne de ales , din două lucruri ,una : ori distrugem țara și plătim cuponul, ori nu plătim cuponul și ne scăpăm țara. "

/ Sporirea puterii de producție a omului social mijlociu, cu maximum de perfecționare și minim de bani , formînd colective de muncă pe acțiuni [!?!]

În colectivele de muncă industrială să ia parte , pe lîngă stat , și muncitorii agricoli, și producătorii de materie primă, și consumatorii. Prin participarea consumatorilor, prețurile se vor nivela automat ; Prin participarea agricultorului, s-ar spori puterea de producție ; Specula va fi astfel, limitată.

/ "Pentru aceasta, actuala industrie, începînd cu agricultura [LD :Sic !] , să fie transformată în colective pe acțiuni de muncă și de consumație, cît mai grabnic ...

-Voci : " D-le, asta este bolșevism curat ! "

-Niculcea : "Nu e comunism , d-lor, din moment ce sunt acțiuni de muncă ."

/ Asistența socială ? : Mizeria nu ar fi decît consecința lenei individului ; statul trebuie să facă în așa fel , încît individul să nu fie neîntrebuințat; pomana , caritatea , filantropia, scoboară demnitatea omenească ;

/ Proprietatea ? : dreptul la viață al individului este mai tare decît dreptul la proprietate .

Dreptul de viață este un drept natural.

Bogăția este un mijloc, nu un scop.

Niculcea / 18 aug.'32

▣ Final de discurs

" Acestea le vrea poporul.În acest fel dorește poporul ca să legiferați. Acestea sunt doleanțele lui.

Dacă dvs priviți aceste doleanțe cu ușurință, vă privește.Aceasta formează garanția seriozității dvs.

Noi însă ne-am făcut această datorie , să anunțăm dorințele poporului , aci în Cameră.

Dacă le veți admite, bine, de nu, atunci va fi rău pentru dvs și nu va trece mult timp pînă cînd veți vedea consecințele nefaste.

Noi ne-am făcut datoria să vă arătăm ce vrea poporul."

I.Niculcea / 18 aug.'32

3.) Demostene Botez * (PNT) , discurs la mesaj, 19 aug.'32

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, p. 284-289)

Dem.Botez / aug.'32

▣ Autoprezentare

[LD : avea , probabil 32 - 33 ani .Din familie de preoți ; avocat , poet, călător prin străinătate ...

un trecut pe care , în anii comunismului, îl va mistifica -repudia - ascunde - falsifica.....

Este un discurs patetic, romantic, literar, sincer ; discursul unui neofit , lansat în viața politică,

care se străduie să-și motiveze și să-și onoreze alegerea în Parlament, prin PNT .

Are note de obiectivitate , dar devine subiectiv cînd este vorba de legitimarea partidului.

Vezi "Memoriile" în care nu am găsit nimic !]]

Dem.Botez / aug.'32

▣ Neîncrederea în Parlament .

[.....]

"Tema de dictatură trebuie să fie aceea care să călăuzească această viață

parlamentară ,
fiindcă trebuie să reamintesc aci cuvîntului Cavour , care spunea : < prefer cea mai
rea Cameră , celei mai bune dictaturi >

Numai parlamentarismul , cu toate aceste defecte, poate asigura nevoia noastră
aproape organică de libertate și de liberă manifestare a ideilor noastre ."(p. 284)

Demost. Botez / 19 aug.'32

▣ Neîncrederea în viața politică

" Dar mai există o neîncredere în ceva mai larg decît activitatea Parlamentului :
există o neîncredere în viața politică.

" Un cugetător , cu o nuanță literară desigur, dar totuș unul din capetele cele mai
luminate ca cugetare

din ziua de azi, Paul Valéry, a spus că viața politică este posibilă
prin dezinteresarea celei mai părți din popor. "

[.....]

/ Votul universal a scoborît omul politic într-o luptă aprigă , i-a deformat acea
estetică senină,

ca orice efort care deformează , și omul politic este silit să se scoboare și să lupte
deavalmă cu poporul.

/ Acel cinism împrumutat de anumiți oameni politici , care cred că pot sfida voința
poporului,

prin constituirea unei forțe mai presus de această voință .

/ Lipsa unui contact cu țărănimea , care să provoace educația poporului de la țară ,
în sensul unei educații politice .

"**Dacă** între noi sunt oameni cari se împușcă cu revolverul și **dacă** noi ne
pretindem educați politicește,

atunci în țărănime ar trebui să existe un masacru la fiecare alegere.

Nu țărănimea nu are educație politică - noi nu avem "

/ Lipsa totală de stimă , cu care cineva îndrăznește să se prezinte în fața poporului ,
cu acea dezinvoltură ,care a crescut de la atenieni pînă azi, cu ceea ce se chiamă
demagogie.

[.....]

Demost.Botez / 19 aug.'32

▣ Neîncrederea în partide.

[LD: bineînțeles, D.B.este pătimaș, subiectiv,partizan, anti-liberal.

Nu reușește să se obiectiveze, cum a promis !]

" Altă cauză de neîncredere în viața politică , izvorăște din acea totală neîncredere
care, să fim sinceri,o avem în partide și noi unii față de ceilalți.

Nu putem cere nici respectul , nici încrederea țaranilor, atunci cînd într-o perioadă
de frămîntări de idei politice , ne prezentăm la țară cu manifeste și cu un program ,
care nu este bazat decît pe insulta unui partid, asupra altui partid " (**aplauze la PNT
și PT**)

Și sunt mai multe teme de ponegrire și, în această materie, spiritul celui care
ponegrește ,

a simțit că e necesar să se identifice cu o noțiune , care să constituie ceva sacru,
dacă se poate .

[...] ceea ce se cheamă "patriotism", "naționalism " , "iubire de patrie " .

A vorbit Partidul Liberal de aici [**CICBrătianu**] , arătîndu-ne cu degetul, de anumite
case autonome și monopoluri,

Are Partidul liberal și el o casă autonomă a monopolului național și patriotard.

(**aplauze la PNT**)

- **N.Simionescu** : Aceea nu costă parale; acolo nu se plătesc jetoane (**aplauze PNL**
)

- **Botez** : aveți o noțiune prea concretă.Poate să coste mai mult ceva abstract ,
decît ceva concret. (**aplauze la PNT**)

[.....]

Botez / 19 aug.'32

▣ Intoleranța regătenilor.

▫ Regionalismul ardelenesc

"Acest monopol s-a manifestat prin compromiterea , pe cît se poate, a adversarilor, din acest p.d.v.,

Și atunci cînd PNTJ a rezultat din fuziunea PNR din Ardeal cu PTJ din Regat, s-a încercat să se compromită ,

cu formule, intenționat subversive , fiecare din aceste două fracțiuni.

Zece ani de zile au fost taxați și urmăriți țărăniștii ca bolșevici , iar cei din Ardeal, ca regionaliști."

Noțiunea de regionalism pornește de la " dorința PNL de a acapara avuția , sau măcar conducerea avuțiilor din Ardeal .

Acest cuvînt de "regionalism " pleacă de la formula compromițătoare pentru sufletul românesc ,

care a făcut ocolul acestei țări și care era :< Vrem Ardealul , fără ardeleni ! >

(apaluze la PNTJ)

-Victor Iamandi : "Aceasta este inexact ."

-N.Simionescu : " Aceasta nu s-a spus niciodată "

-Botez : Găsiți-s-a printre dvs. cineva care să adîncească toată josnicia aceste formule economice ?

-Simionescu : " Este o acuzare care scade talentul d-vs. Formula noastră, d-le orator,

este numai dragoste și entuziasm pentru ardeleni ."

-Botez : " [...] Am fi dorit ca formula să fie alta [...] vrem pe ardeleni, chiar atunci cînd nu putem avea Ardealul "

-dr.I.Costinescu : " Dvs știți bine că Dobrogea a fost colonizată cu ardeleni, chiar atunci cînd nu puteam avea Ardealul.O știți dar nu vreți să o spuneți "

-Botez : "Dvs ați vrut pe ardeleni în PNL; dvs nu ați vrut pe ardeleni, pur-și-simplu . Nu mă las, d-lor, antrenat aci în tirada patriotică , care ar putea să facă delicia unui orator de mare anvergură,

cu privire la acel patriotism sacru al celor din Ardeal , care a știut să mențină o mie de ani,

acea mistică lumină, care ne unește în suflet." (apaluze la PNTJ)

-G.Ștefănescu-Goiceanu (PTJ) : " Așa dar greșala este că vă considerați și dvs. monopolizatorii naționalismului în Ardeal . [...] Aveți și dvs. o regie autonomă ."

-Botez : " S-a transformat în politică, această acuzare , precizîndu-se neplăcerea PNL

că Partidul Național din Ardeal, urmează credincios și total pe d.luliu Maniu "

Dacă partidul Liberal ar analiza puțin lupta politică pe care au dus-o ardelenii și ar căuta să-i despice sensul,

ar cunoaște că lupta politică din Ardeal nu a fost dusă pe baze de lupte sociale și politice , ci pe bază esențial de națiune.(apaluze la pNTJ)

-I.Hudiță (PTJ, istoric) : " Nu au început decît în sec. XVIII,căci pînă atunci , luptele din Transilvania au avut un caracter pur social ." (intreruperi la PNTJ)

-Botez : "Lăsați-l pe d. Hudiță , ați ști : istorie ; de ce nu-l lăsați să spună ceva ? Sunt singurele lecții pe care le puteți da, d-le Hudiță : de istorie. "

-Hudiță : "D-ta faci poezie , eu fac istorie. "

" Să nu ne surprindă că în această luptă , care a durat mai puțin, așa cum spune d.Hudiță,

oamenii aceștia nu au găsit suficient nici măcar strîngerea lor la un loc și au făcut , printr-un efort sufletesc, și printr-un avînt , apel la toate elementele naturii.

" Vă aduceți aminte de acea chemare a d-lui Goga :

< Tu, Oltule, să ne răzbuni ... >

Este în această expresie desnădejdea nației de dincolo , care avea, nu știu cum, teamă că toate toată nația aceasta la un loc, încă nu este de ajuns pentru lupta pe care o duce

(apaluze la PNTJ) și dvs vreți ca, după această luptă , oamenii aceștia , cari au pecetluit sufletul

de această tensiune , de a fi veșnic la un loc, să dezarmeze imediat

și să înceapă a analiza programul poetic al d-lui dr Lupu ? " (apaluze la pNTJ)

Dar , d-lor (intreruperi la PTJ) ..se încearcă de un partid întreg să se facă un spirit și nu se reușește .

D-le Goiceanu, dacă vrei, fă singur spirite (ilaritate)

-Goiceanu : "Ai avut toată bunăvoința noastră, dar d-ta nu faci decît poezie , pînă acum "

- **Botez** : Nu am cerșit bunăvoința nimănui..

" D-lor deputați, eu socot că chiar din p.d.v.politic, în care îl consideră PNL, dar în interesul românismului, așa cum îl vedem noi, este încă necesar să păstrăm structura neatinsă de bloc al acestui românism în Ardeal."

[.....]

Botez / 19 aug.'32

▫ Lipsa ideologiilor, a programelor de partid.

▫ Antihotia - ca program

" De ce d-lor deputați această activitate de denigrare reciprocă ? Foarte simplu . Din cauza lipsei totale a unei ideologii politice , pentru cea mai mare parte dintre acelea

care sunt sau se pretind partide politice.

" Toate programele cu care s-au prezentat cea mai mare parte dintre partidele politice în fața poporului , sunt bazate pe lipsa de cinste și pe instrumentul care să pedepsească această lipsă de cinste.

Am impresia că partidele politice se deosebesc între ele după instrumentul cu care înțeleg

să execute pe cei care au furat.

" Sunt partide de dreapta și printre partidele acestea extremiste , care clasifică programul

și-l categorisesc după spînzurătoarea pe care o oferă celui vinovat ;

Și sunt partide tradiționale , care se mărginesc modest la vechea tradiție a închisorii ."

" Iată, d-lor programele partidelor politice.Nu vreau să le indic pe nume , ca să nu ridic susceptibilitățile și,

de altfel, sunt așa la fel , încît nu se cunosc cînd le citești :

< În vremuri de risipă și de nebunie , de jaf și demagogie, astăzi cînd toate minciunile și nebuniile

prind cu toată ușurința, dacă vreți să restabiliți ordinea în administrație , cinstea în mînuirea banului public;

dacă vreți să fie puși hoții la pușcărie și nebunii la balamuc, ... votați ...>

Iată program de partid ! [PT ?](aplauze la PNT)

-**Vict.lamandi** : Și programul dvs de opoziție este la fel !

< Trei guverne , de cînd a plecat partidul cu program , cum au cîrmuit țara și cum au legiferat fiecare din aceste

guverne parlamentare ,nu am să vă spun eu , o spune starea de mizerie în care a ajuns țara ,

v-o spune strigătul de suferință .Răspunzător de aceste suferințe sunteți voi, alegătorii.

Iar averile care au venit în țară pispinarea voastră, și înstrăinarea de bani ai țării, n-au fost pentru voi ,

ci în bună parte pentru aceia care vă cîrmuiau . >[PT ?] Axcesta este programul politic !

- **I.M.Leon** : Citiți-l și pe al dvs.! "

-**Botez** : N-am citit nimic din afișele și programul dvs [PNL-1 ?] , fiindcă recunosc că sunteți din partidele de opoziție ,

acel care v-ați prezentat în fața țării cu un program. "

- **G.Ștefănescu -Goiceanu** : " Iată care este părerea mea pînă acum: botezul d-tale politic îl văd,

dar nu-l văd pe Demostene politic ." Ziua bună de dimineața se cunoaște !

-**Botez** : Ați contribuit cu toate partidele, mi se pare cu georgiștii , la emiterea acestei proclamații

de supremă cugetare . Nu înțeleg care este motivul pentru care dvs.v-ați refugiat în politică. (ilaritate, aplauze la PNT)

-**Vict.Papacostea** (PNL-2 ? PP ?) : "Noi suntem aici oameni cu carierele noastre ,

cu rosturile noastre
temeinice în viață, încît nu se poate vorbi decît cu totală lipsă de seriozitate , de un
refugiu al unor oameni
ca noi, în politică .Aceasta ți-o spun d-le Lazăr ,d-tale și atîtora din prietenii d-tale,
care au făcut,
într-adevăr din politică un refugiu , ci însăși cariera lor principială" (**apaluze la NL ;
îtreruperi la PNT**)

-**Gh.Pop** : "Și atunci cînd erau în pușcăria ungureasă ? Și atunci ?

-**Vict.Papacostea** : "Nu vorbesc de d-ta, dar de atîția din colegii d-tale.Nu mă forța
să dau nume " (**scandal !**)

[**LD : face un pas înapoi ! ... se pierde în propria capcană !**]

-**Botez** : " Desigur, nu aduc insulta de a spune aici că toate partidele politice s-au
prezentat fără un program și

fără o ideologie .Nu aduc această insultă , pentru că am respect față de cei față de
acei cari respectă activitatea politică pe care o au . S-a prezentat un program care
poate fi un program care nu poate constitui, însă, o ideologie pentru un partid :
programul grupării sau partidului dr.Lupu. Dr.Lupu, aduce, evident, posibilitatea
unei realizări în aceste vremuri [...] dar aceasta nu poate justifica crearea unui
partid , care nu poate trăi ceea ce se cheamă o ideologie.

Există **programul Partidului Liberal**, un program care tinde să stabilească punctele
de vedere și căile pe cari să se realizeze o voință , care să ducă la o mai bună stare
a clasei sociale pe care o reprezintă.

Știu că PNL , în mod neconținut , vorbește despre armonia claselor sociale .

Dar această armonie despre care vorbește PNL , este o armonie în care unul este
foarte bucuros de această armonie ,

și în care celălalt o suportă foarte greu.

-**I.Hudiță** : Crezi d-ta , în mod cinstit, că PNL a creat burghezia din România ? Că a
întărit-o , da !

Dar că el acreat-o , aceasta nu se poate susține, ești profund eronat ."

-**Botez** : " [...] am ascultat aci pînă la sfîrșit discursul d-lui Dinu Brătianu , în care
am căutat ceea ce căutam și caut cu naivitate - cu toate protestările tuturor și de
pretutindeni -ceva care să însemne un pas mai departe în politică.

Și n-am găsit. Partidul liberal are un trecut în care ceva din istoria întregă politică
a fost reprezentat printr-un curent față de care am un respect desăvîrșit. A existat
în sînul PNL acea generație , zisă generoasă,

acel flux al **Partidului Socialist sau al socialiștilor** , cari au dat partidului Liberal o
înalțime cu care se poate fâli

în istoricul lui : a dat pe d.**Constantin Stere , pe Radovici, pe Morțun, pe Nădejde**,
cari au constituit partea de energie și de împingere mai departe în istoria țării.Acei
oameni au adus o ideologie care însemna mersul mai departe al unui partid , mers
care , altfel, se anihilozează, fără asemenea ideologie."

-**N.Simionescu** : "Îmi permiteți să vă amintesc și **generația Brătienilor, a lui
Câmpineanu și Rosetti ?** "

-**Voce PNT** : Lăsați morții !

-**Simionescu** : "Da, dar trăiți de pe urma acelor morți ! "

-**Botez** : " Mă refer la o ideologie care s-a ncheiat și de la care n-ați mai pornit nimic
!"

Mai bine de un deceniu , viața acestei țări a fost frămîntată de trei mari chestiuni ,
din care două s-au realizat,

din care unu nu s-a realizat și pentru care mai luptăm încă noi, cei din băncile de
acolo [**PNT**]

A fost ideea votului universal...

- **Vict.lamandi** : " PL o are în program încă din 1890 ...

-**Botez** : ideea împrumutării țaranilor... Aș vrea să aveți, dle lamandi , cu ce să vă
lăudați în materie de ideologie, de aici înainte ... (**apaluze la PNT, îtreruperi la PNL**
)

- **lamandi** : " Dle Botez, eu am precizat un lucru : în programul Partidului Național-
Liberal , votul universal era prevăzut încă de la 1890.Recunosc, sunt de perfect
acord cu d-ta, că datorită în bună măsură prezenței "**generoșilor**" în PNL , s-a
ajuns la democratizarea mai largă a partidului, și la realizarea celor două reforme
mari :

a exproprierii și a votului universal.Suntem de acord asupra acestei chestiuni." (**aplauze la PNL**)

-Botez : " A mai rămas o luptă, pe care o ducem și astăzi, lupta pentru stabilirea unui adevărat constituționalism , luptă care nu s-a isprăvit, cu toate că am asistat aci la manifestarea unei superlative educații politice din partea opoziției , partide cari par a fi ajuns la o idee de libertate a alegerilor, de manifestare pură de voință, ce depășește ceea ce s-a putut concepe pînă acum.Eu sunt mulțumit de această educație politică ; dar aș fi mai mulțumit numai în cazul cînd ea s-ar menține și atunci cînd vreunul din aceste partide ar veni la putere.[....]

[.....]

Botez / 19 aug.' 32

▣ **Ideologia țărănistă**

[LD : este interesant cum Demostene Botez caută rădăcini ideologice la Magna Charta, la revoluția engleză, pentru a ocoli, pentru a se distanța de ideologia liberală , care are în revoluția franceză,

în lozinca ei " Libertate, egalitate, fraternitate " ...

Totul este speculație livrescă, pentru a "retușa" , în fond, stîngismele radicale ce au dominat PȚ ,

pînă la fuziune și guvernare. O face destul de stîngaci și neconvingător.]

" Acestor situațiuni politice opun cu cinste și cu aceeași obiectivitate , o ideologie a partidului din care fac parte ,

o ideologie care se rapoartă și care este în legătură cu ridicarea acestei demnități țărănești,

o ideologie către care merge evoluția socială. "

"De la 1215, de cînd Magna Carta s-a luat din mîna unui om , crezut cu puteri divine,

de atunci și pînă astăzi ,toată evoluția socială este pentru difuzarea beneficiilor din efortul colectiv.

Spre această difuzare a acestor beneficii, merge evoluția socială și politică a omenirii. [!!!]

Către această difuzare , este îndreptată ceea ce conține o formulă care a fost lansată , în legătură cu ideologia acestui partid, și care este cuprinsă în cuvintele < stat țărănesc >. " [.....]

Botez / 19 aug.'32

▣ **Profesiune de credință**

" Revendic această ideologie , la care înțeleg să lupt cu toată onestitatea mea sufletească de totdeauna,

pentru că am convingerea că suntem astăzi într-un moment ,

cînd trebuie să avem tensiunea de a voi să realizăm ceva în sensul acesta,cu aceea tensiune pe care

o are omul cînd face un gest pe care trebuie să-l facă , fiindcă altfel știe că moare
**

(**aplauze la PNT**)

Demostene Botez / 19 aug.'32

* **Notă din " Memorii "**

Tatăl, Anghel (n. la 1858) ,preot [....]

"El avea o credință, eu , nu "... "nu-mi plăcea să merg la biserică " ...

(**spune el în Memorii, și-l bănuiesc de autocenzură blasfemiantă, la multe episoade ...**)

Mama , Ecaterina (n.1861) fiica cea mai mare a preotului Dumitru Chirica , din Gorbănești

(Botoșani) . El Demostene,născut la 1900 (**avea 7 ani la 1907, cînd PCR încă nu se născuse !**)

(**de la Moș Costică , fratele mamei, stabilit la Iași, s-a familiarizat cu socialismul, cu Karl Marx ! !**)

[.....]Conștiincios , cinstit și muncitor, a ajuns vicepreședinte a Uniunii Avocaților

din Romnia

(dar din cei 33 ani de avocatură , are puține amintiri ...)

(În volum, nici o vorbă despre trecerea lui prin PNȚ !)

(Demostene Botez, "Memorii " , vol.II, Ed.Minerva, 1973)

4.a) Nichifor Robu, discurs la mesaj, 19 aug.'32

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, pag. 289-299)

[LD : deputat pentru a doua oară (prima oară, în legislatura Iorga) ; n. în Volovăț (lângă Rădăuți) ;

Discurs elaborat minuțios, cuprinzând toate aspectele economice, sociale și politice,

cu ascuțișul critic îndreptat spre două categorii obsesiv atăcate : " jidanii " și partidele politice.

Neîndoind, discurs inspirat , controlat chiar, de ACCuza, care îl împinge pe Robu în față,

pentru a ilustra generația tânără . Altfel, tezele lui Cuza, urmate cu perseverență.

Există în discurs niște mărturisiri care pot da o explicație pentru mentalitatea naționalistă bucovineană,

, pe de o parte, și la antisemitismul agresiv al lui Robu, pe de altă parte .]

Robu / 19 aug.'32

" Pășesc la această tribună , ca unul din cei mai tineri dintre d-voastre, cu tot respectul acestei tribune

și cu toată grija pe care am adus-o cu mine , din partea poporului care m-a trimis aici,

în numele unei idei, al unui program, al Ligii Apărării Naționale Creștine , care a trezit în mijlocul neamului românesc

o nădejde de ridicare și de salvare din greutățile în care se găsește astăzi ,

[.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Specificul naționalismului bucovinean

[.....]

" Se înțelege că mișcarea noastră națională din Bucovina era mult mai nouă decât cea din Ardeal.

Noi eram alimentați de un ziar românesc și de **ideea românească** care vene din acel ziar ,

ce se chema "**Neamul Românesc**" , scris de dl profesor **Cuza** și de d.**Nicolae Iorga** "**aplauze LANC**)

Am citit de la vârsta de 12 ani această gazetă.Ne-o puneau părinții în mână o citeam noaptea în casă , cu ferestrele astupate, pentru ca , în felul acesta , să ne putem

ascunde ideile și intențiunile noastre , care urmăreau unirea neamului .

" De atunci încă ne-a intrat în oasele și sîngele nostru **ideea națională** și de atunci **m-am găsit împreună cu d.Cuza** , fără să-l fi văzut vreodată. "

[.....]

"Dlor deputați, în timpul acela , noi , Românii bucovineni, eram toți uniți, nu existau partide.

Existau cîțiva politicieni, care erau guvernamentali , și cari aveau protecția guvernului austriac,

dar care erau vestejiți de bucovineni, iar mulțimea, poporul întreg, organizat, ducea lupta națională."

Robu / 19 aug.'32

▫ Jidanii !

" A venit războiul.Terbuie să știți că și în timpul războiului , ca și înainte de război, aceleași element ne rodea pe noi , care ne roade și astăzi, jidovimea.

[.....]

-M.Weissmann : " Este un cuvînt neparlamentar.Nu este permis să se arunce unei populații de 900.000 de suflete,

asemenea cuvinte neparlamentare.(**întreruperi , vociferări, zgomot mare la LANC**)
D-le președinte, vă rugăm să faceți să se întrebuițeze numai cuvinte parlamentare
" (**întreruperi , vociferări, zgomot mare**)

-**Robu** : " Mai întâi, tu , jidane, n-ai ce căuta aici.! Aceasta este Adunarea Națională a neamului românesc și noi nu vă recunoaștem aici ! " (**întreruperi , vociferări, zgomot mare la PNE și LANC**)

-**M.Weissmann** : " Să-și păstreze ideologia , dar să-și schimbe terminologia "
[.....]

-**V.Prelipceanu** : " Jidanii, talmudiștii , singuri se numesc pe acest nume.
Jidanii din Moldova se numesc și ei < jidovi > .Numai cărturarii aceștia, cari au scos < Partidul jidovesc >
și cari , astăzi, vin în mijlocul d-voastră , îndrăznesc să se cheme la Fălticeni < israeliți > , în Suceava < evrei > ,
în Moldova < ovrei > , și caută să scape de ponoasele poprului lor , schimbându-și numele."

-**M.Weissmann** : " De aceea am constituit un partid ?! "

-**N.Simionescu (PNL)** : " D-lor să-mi permită d-l Cuza să-i amintesc că d-sa a spus că este pentru o viață constituțională și pentru ridicarea prestigiului parlamentar .(**întreruperi , vociferări, zgomot mare la LANC**)

Or, în Constituția țării , nu este expresia de< jidan > , sunt toți cetățeni români "
[.....]

-**Robu** : " Obrăznicia jidanilor trebuie să se curme, fiindcă să știți un lucru : am să vă pun la punct,
pe voi, jidanii, ca să înțelegeți că aici este Parlamentul neamului românesc , iar nu Parlamentul cahalic al Ierusalimului vostru . " [.....]
Eu reprezint aici pe românii chinuiți și jefuiți de această lepră , și am tot dreptul să pun la punct
pe acești apărători ai jefuitoarelor și ai celor cari au chinuit și chinuesc neamul meu .
(**mare zgomot, întreruperi, vociferări**)

-**Augustin Popa (PNT)** : " D-le președinte, este inadmisibil să se scoboare nivelul discuțiilor în această măsură.

Vă rog să aplicați imediat dispozițiile Regulamentului ." (**mare zgomot, întreruperi, vociferări**) [.....]

-**Robu** : "Tot așa s-a întâmplat în timpul războiului cu primarii și cu toți frunțașii români. Pe toată linia Prutului,
era denunțat oricine era bun român, de către jidani , care se făceau instrumentele armatei austriace , după cum, în toate părțile ei au fost instrumentele inamicilor noștri , denunțând,
ca să fie spânzurați oameni din cei mai cinstiți și mai buni români ."

-**I.Vasilii - Oituz** : " Te completez eu, dle Robu : trădători au fost și pe frontul nostru, în război.

Sunt mii de cazuri când jidanii au trădat armata română. " [.....]

Robu / 19 aug.'32.

▣ Jidovimea după Unire

▣ Partidele din Vechiul Regat

-**Robu** : " A trecut războiul și noi ne găseam ahtiați de dorul Unirii , de dragostea de neam, de cele ce scria acest

mare apostol pe care noi îl urmam cu sfințenie, d.Cuza .

" Îndată după război, noi ne-am găsit în luptă cu jidovimea.

Dvs., în Ardeal, vă luptați mai mult cu unгурii, deși jidanii presărau sare pe rănile dvs. , ca să vă usture mai mult.

La noi era jidovimea care voia să ne stăpânească și să ne țină în mîna imperiului austriac.

De aceea noi luptam deodată cu statul austriac și cu ei, negăsind altă mînă întinsă în ajutorul nostru decît a d-lui Cuza .

Partidele politice din Vechiul Regat , care veneau să facă unificarea,

veneau să facă comitete politice în sate și nu veneau să ne vorbească ,

ceea ce ne vorbea revista " **Apărarea Națională** " , în care scria d.**Cuza** și **doctorul Paulescu**.

" ne-am găsit în continuitatea luptei cu rămășițele statului austriac , pe care îl reprezentau mai ales jidovii. Fiindcă nemții au rămas cetățeni români loiali, însă jidovimea a rămas mai departe să ducă lupta de înstrăinare și de destrămarea neamului nostru. "

[.....]
Robu / 19 aug.'32

▫ LANC în Bucovina.

" Dlor deputați, îndată după această manifestație , care era pornită din convingerea neamului de autoconservare și de apărare, rămasă în sângele nostru din Bucovina, încă de la voievozi, de la Ștefan - cel - Mare , ca urmași ai arcașilor , stăm și mai departe , nu din ură față de dvs , ca regățeni, cum am auzit vorbindu-se aci,

că sunt ardeleni și regățeni , și cum pe această temă s-a dat lupta între Partidul Național din Ardeal și cel Liberal local [...]

noi eram porniți numai din dorința de a ne întări băștinășia neamului nostru pe acel pământ. [.....]

" Noi ne-am ținut mai departe în manifestațiile noastre de apărare în Bucovina , și din această cauză,

în 1923 [LD: **batălia pentru art 7 , Constituție , cu substrat antievreesc**] ,

cînd s-a întemeiat , în Mitropolia Moldovei, **Liga Apărării Național-Creștine** ,

ne-am găsit bucovinenii acolo, reprezentanți din toate județele , și imediat după aceea,

ne-am găsit înflorind și ridicîndu-ne în Bucovina, nu cu ură, ci așa cum statul Ligii arată,

ne-am găsit într-o înfrățire românească , într-o înfrățire pentru idealul mare, pe care noi l-am visat 140 de ani sub stăpînire străină." [.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ LANC - sub stăpînirea românească .

" În aceeaș luptă ne găsim și astăzi. "

" Nu sunt politician, noi nu facem politică, noi suntem naționaliști, și vă declar sincer că anul trecut,

cînd am fost ales întîi deputat, nu am simțit nici o senzație că sunt ales deputat [.....]

Țin să declar că barbariile ce le-am întîlnit pentru sentimentele noastre românești, sub stăpînirea românească, nu le-am întîlnit nici sub stăpînirea austriacă. "

-N.Simionescu : "Foarte patriotică declarație !"

-M.Weissmann : Să știți d-lor că aceasta se înregistrează în presa austriacă ! "

-Robu : " Protestul jidanilor în această privință este foarte bine venit, fiindcă tocmai din cauza lor am suferit și sub nemți și acuma " [.....]

Robu / 19 aug.'32, retro '

▫ Alegerile Iorga

" De cînd am pornit noi mișcarea noastră , adică din 1923, toate partidele politice , fără deosebire, au urmărit acelaș lucru, și anume ,distrugerea noastră,

a acestui nucleu naționalist, a acestei mișcări românești , și aceasta nu din pornirea românilor,

care erau în partidul respectiv, cît din cauza influenței jidănimii , care sta alături de dînsii [.....]

Robu / 19 aug.'32, retro '30

▫ Congresul LANC

" În acel timp, noi, bucovinenii , am convocat un congres la Rădăuți, ca să ne sfătuiam cum să ne apărăm împotriva cămătarilor.

În momentul acela , prefectul de acolo fusese pus la cale de jidanul Menczer,și atunci, pe timp de iarnă,

pe un ger de 20 de grade a fost scoasă armata,cavaleria și artileria călăreață,

jandarmii, poliția.

-Voce PNT : "Și marina ! " (ilaritate !)

-Robu : "Vă rog , aceasta nu este de rîs.A fost scoasă armata împotriva a zece mii de țărani, care veneau la Rădăuți, pașnici, pentru congres, s-a dat o luptă în toată regula, de trei ore, între armată și populație , a șarjat cavaleria, pînă cînd armata a fost înfrîntă din cauza oboselii , iar noi am avut de cules peste 100 de răniți țărani, și am avut un mort, pe studentul Gh.Poescu.

"De aceea zic că noi am avut de luptat cu toate partidele și am avut de suferit din partea tuturor jidanilor amestecați în toate partidele. "

[.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Partidele politice

" Ce au făcut partidele politice în România , după război, pentru întărirea neamului românesc în aceste provincii , pentru progresul nostru de acolo , ca și din întreaga țară ? "

Mai întîi, d-voastră, partidele, ați făcut politică. Ați făcut partide și ați deschis registrele în care să se înscrie membrii, fără să fie vorba de vreun program de apărare a neamului, ci oricine se înscria în partid, o făcea cu gîndul să se căpătuiască sau să trăiască din bugetul statului.

"[.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Școala în Bucovina

[.....]

" Ce ați făcut d-voastră după război ?

Mai întîi, ați avut de grijă să înrolați în partidele dvs. pe profesori și pe învățători , așa încît grija școlaii , ca să se facă carte românească și naționalism, a rămas, mi se pare , pe planul al doilea , întru cît aceste școli , care erau ortodoxe și pline de români, au fost umplute de jidani , după război.[.....]

Robu / '19 aug.'32

▫ Biserica în Bucovina

[**LD : este evident că Robu a rămas proiectat în ideea națională dinainte de Unire, și nu s-a mai putut reacomoda vieții politice normale.**

Este de remarcat că Robu se plînge că nu are pe preoți de partea luptei naționaliste,

ceea ce înseamnă că biserica nu a fost sprijinitoarea luptei antisemite .]

"Dar ce-ați făcut din Biserică ?

Pe cînd înainte de război , și pe timpul războiului, vedeam preoți luptîndu-se pentru idealul național,

îi vedeam în lanțuri și în închisori - cel puțin așa era la noi -

acum îi vedem înrolați în partidele politice și, mai ales, în partidul care a avut norocul să guverneze mai mult ,

în Partidul Liberal.Partidul Liberal a făcut din ei agenți electorali, negustori de lemne, șofeuri.

Au lăsat gospodăriile , ca să-și cumpere automobile și să le conducă " (ilaritate la PNT) [.....]

"Ce ați făcut cu biserica ? Răspunderea este a d.voastră, a partidelor politice, care ați mînat preoții pînă acolo , încît să ajungă hoți de urne , negustori de lemne și să se facă de rîsul lumii.

[.....]

"Iată , d.lor ce ați făcut din biserică și din preoți .Puțini preoți au mai rămas la datorie, căci marea lor majoritate

s-au pus la dispoziția partidelor politice, unde stau alături de jidani,uitînd canonul bisericesc

[**LD :Există un asemenea canon ?**] , care spune că nu are dreptul creștinul să facă nici baie cu jidanii la un loc,

nici să mănânce cu jidanii la un loc, și nici să se împrietenească cu ei, iar acela caer nu se supune , de va fi mirean, să se afurisească, iar de va fi preot , să se caterisească."[.....]

" Iată cum se compromite biserica prin d-voastră, cari nu vă faceți datoria în biserică,

iată cum se compromite credința, care slăbește în popor, iată cum biserica , care altădată lega neamul la un loc, acum începe să slăbească.Răspunderea toată este a partidelor politice , în această privință "(apaluze LANC)

-preot Gh.Popescu : " Ai dreptate , dar d-ta generalizezi , asta e greșala d-tale. "

-Robu : Așa stă, d-lor , școala și biserica .Vedeți în sate încăerîndu-se învățător cu învățător,

preot cu preot , pe chestia că unul este liberal și altul este țărănist [...] Este o mare greșală , că știți că nu este frumos să faceți această discordie.Eu vă declar , pe cuvîntul de onoare , că [...] am spus sătenilor că nu mă interesează ce politică face preotul sau învățătorul , mergeți la ei și le cereți sfatul [...] " [.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Justiția

[.....]

"D-lor deputați , trebuie să renunțați de acum înainte la înrolarea judecătorilor în politică, să renunțați de a-i mai influența, fiindcă altfel se va continua cu jafurile, cari sunt recunoscute pretutindeni, despre cari vorbiți în fiecare ședință, în acest Parlament, și cari nu fac decît să confirme chiar spusele dvs. , că nu există nici parchet nici justiție ."

[.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Criza morală

" Ce ne-a mai rămas ? Justiția , biserica , școala, sunt compromise de partidele politice.

Unde ne găsim, ce trebuie să facem ?

" Vă plîngeați, de la această tribună , am auzit pe d.Demostene Botez spunînd că poporul a pierdut încrederea în oricine și în orice.Foarte adevărat , poporul a pierdut încrederea în d-voastră , dar ceea ce este mai trist , este că a pierdut-o și în instituțiile statului , fiindcă nu a văzut acolo îndreptare , a văzut politicianismul mascat ,

în spatele judecătorului, de prefect, în spatele preotului , sau chiar în persoana lui, de deputat.

Să nu vă mirați că bisericile sunt goale și Dumineca satul se adună la cîrciumi.

"Am colindat prin sate și am văzut peste tot case de sfat ale Partidului Liberal, Național-Țărănesc, etc.

dar nu am văzut atîtea case de citire, nici case naționale, la sate.Nu vedem societăți culturale,

dar vedem aceste cluburi politice , pentru care sacrificați și vă dați mereu oboseala să le întemeiați.

" D-lor deputați, d-voastre sunteți vinovați și noi socotim aceasta o crimă națională,

ca d-voastre să puneți toate forțele și toate stăruințele d-voastre , numai în slujba partidelor și a cluburilor politice ,

și să uitați de marile îndatoriri pe care le aveți față de națiunea din mijlocul căreia ați ieșit,

cu sudoarea căreia trăiți, și în profesiunile d-voastre particulare și în viața publică."

[.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Armata .

" D-lor deputați, față de cele arătate pînă acum, ați văzut dezastrul produs de toate partidele politice, fără deosebire, în școală, în biserică, în justiție, și pînă și în armată.

Armata , singura instituție care a rămas mai presus de politică, dar de care ați

căutat să vă folosiți
ori de câte ori au fost alegeri, ori de câte ori au fost cazuri ca să înăbușiți ideea
națională , ați scos armata și
ați folosit-o pentru a ucide pe fiii neamului. [.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Administrația

"Dar d-lor ce ați făcut cu administrația ?

[**Nostalgia administrației austriece .**]

" De unde la noi, în Bucovina, înainte de război, administrația județului se
compunea dintr-un prefect,
din un număr redus de comisari de specialitate - ai contabilității , erau : un medic
veterinar, un inginer agronom,
un medic de județ, însfirșit , în toate ramurile câte un reprezentat cu un
numărredus de funcționari ,
un sfert din ciți sunt astăzi - de unde această administrație mergea perfect debine,
așa redusă numericeste cum era, cu funcționari perfect cinstiți,
și cu prefecti care erau funcționari administrativi și pe care nu-i schimbau
partidele politice
ori de câte ori se întâmpla o schimbare de guvern, ei rămâneau permanent,
funcționari de carieră.

"Ați venit d-voastră ca să introduceți în administrația județului o armată întreagă de
funcționari :

un consiliu județean , cu 30 de membri, care încasează diurne; încă un prefect ; o
cameră agricolă care face politică
și încasează diurne de câteva milioane pe an."[.....]

Robu / 19 aug.'32

▫ Concluzii : majoritarii și gov.PNT

/ "Fiți mai modești, fiindcă eu , în județul meu, am avut de două ori mai multe voturi
ca d-voastră,
și am venit singur, iar d-voastră trei , eu am avut voturile românilor și al creștinilor
numai,

iar dvs. ați venit și cu voturile jidanilor(**aplauze la LANC**)

/ " Este nevoie să se reducă, prin lege, numărul deputaților , fiindcă din 380 ciți
sunt, nu sunt prezenți nici 70,
câte unul de județ. Dacă nu sunt aici, să știți că nu-l găsiți nici la sate , căutând
interesele poporului,

sunt prin cluburi și după afaceri cu jidanii[....]

/ "Puneți capăt alcoolismului , acestui flagel care roade din temelii neamul nostru .
Dvs știți că Talmudul scrie că jidanului îi e permis să otrăvească

- **M.Weissmann** : Minți ! (**proteste, vociferări la LANC și PNE**)

- **Robu** : ... să spurce tot ce este goi...

- **Weissmann** : nici aceasta nu este adevărat ...

-**Robu** : acum 2-3 ani , prin diferite orașe , mureau creștinii otrăviți cu alcool
metilic , vîndut în crîșmele jidanilor ,
și nu a murit nici un jidan , nici alcoolul metilic nu a fost vîndut de vreun creștin...

-**Pompiliu Ioanițescu** : Eu cunosc un creștin din piața Buzești , care a vîndut...

-**T.Huțan** : Cumpărat de la jidani....

/ Trebuie să luați măsuri pentru însănătoșirea poporului ;

/ Se impune scăderea impozitelor la țărani și impunerea jidanilor;

ex. jidanul Focșaner din Cernăuți, care a încasat de la CFR, 7 milioane lei , și a dat
un impozit de 35 mii !

ex.comunitatea israelită din Cernăuți, a frustat statul , nefăcînd declarație de
impunere ;

/ Să fie distruse nucleeele comuniste, făurite de jidani ... care duc poporul la anarhie,
punînd țara în promejdie , ;

/ Să se ia măsuri contra sectelor religioase , care se îmulțesc, în dauna bisericii și
neamului românesc.

/ "Trebuie să luați măsuri pentru introducerea lui *numerus clausus* , în toate
ramurile de activitate,
pentru ca să curățim școalele și toate instituțiile noastre de cultură de aceste

năpîrci otrăvitoare și
să luați măsuri pentru desființarea francmasoneriei, care lucrează ocult contra
statului român. "
Nichifor Robu / 19 aug.'32

4.b) **Michel Weissman** (P.Evreesc) , discurs la mesaj, 20 aug.'32_

(DAD , MO 14, șed. din 20 aug.'32, p. 308-316)

Intervenții în discurs : **I.Niculcea, M.Stelescu, ACCuza , Nich.Robu** (G de F și LANC)

Pompiliu Ioanițescu , Aurel Vlad , Solomon Rosenberg (PNT) ,

[LD : lipsă xerox.Fișe detaliate)

Weissman / 20 aug.'32

▫ Regimul politic românesc

[LD : observații pertinente, interesante .Pledează pentru regim parlamentar ,guvern parlamentar de coaliție.

Este întrerupt și hărțuit ,automat de tinerii legionari și cuziști]

/ Aprecieri pozitive la adresa parlamentarismului românesc.

/ Partidele politice istorice românești - PNL și PNT - ar fi trebuit să-și dea mîna

pentru a face un guvern tare, masiv,
capabil să scoată țara din criză. Temperamentul specific oamenilor politici ,
dezbinările , vrajba, pasiunea politică, au împiedicat această formare a unui guvern
de coaliție.

/ Alegerile sub guvern Vaida, alegeri libere , față de alegerile din trecut.

/ A sperat că din aceste alegeri libere se va constitui un "guvern parlamentar "sub
formă de coaliție

/ Legea electorală românească este "inechitabilă " , "stranie " ,
determină ca guvernul să nu fie " parlamentar " (p. 308-311)

[.....]

▫ P.Evreesc în sistemul de partide .

[LD : atenție, mai ales , la disputa Weissman -Weiss, despre locul evreilor în partide

.
atenție la antisemitismul fanatic a lui Cuza ... care îl împiedică să discearnă
între evreii " asimilați "și cei ...cu tendințe de ghetozare sau sioniste ...]

- **Voce** : sunt evrei și în celelalte partide politice ...

-**Weissman** : voi ajunge și la ei.....

-**Aurel Buteanu** (PNT) : Noi vă inversăm argumentația pentru unirea partidelor ,
privind ... minoritatea evrească dispersată.

-**Weissman** : Primesc obiecțiile și critica și cred că faceți un serviciu poporului
evreesc

cerîndu-i să se unească. Veți vedea dacă suntem dispersați și în ce coeficient .
Poporul evreu are nevoie de un "instrument politic " , trebuie să facă politică,
pentru realizarea revendicărilor sale specifice.

-**C.Toma** (PNL-2) : Amestecați-vă în partide .

-**Weissman** : "Să nu credeți că noi nu am prevăzut acest lucru elementar. Sunt mai
multe metode :

Evreii să se risipească în mai multe partide " Dar... partidele politice "nu au un
program special pentru minorități "

[...] Iată, d-lor, un evreu înscris într-un partid - și sunt foarte mulți, pentru care am
foarte multă stimă -

nu are libertatea de inițiativă pe care o are reprezentantul ales al populației evrești
în Partidul evreesc,

pentru că există o disciplină de partid "

-**Pomp.Ioanițescu** (PNT) : Vă înșelați .

-**Weissman** : Vă voi dovedi că nu măi înșel .

-**Pomp.Ioanițescu** : "Au fost ocazii grele în Țara Românească și evreii din partide
v-au apărat cu strălucire ,

mai mult decît d-voastră "(apaluze la pNT)

-**Aureliu Weiss** (Evreu, PNT) : Rog onorata Cameră și reprezentanții partidelor politice

să asculte cu atenție pe d-Weissman."Noi , cei înscriși în partidele românești, credem că evreii trebuie să se îndrepte spre această cărare ...

-**Weissman** : Die Weiss, dvs veți dezvolta asata în discursul dvs. la mesaj....

-**Aureliu Weiss**: "... pentru a strânge legăturile cu populația românească a țării, în mijlocul căreia ne-am născut și de care ne legăm aspirațiile noastre " (**aplauze la PNT**)

-**ACCuza** : Suntem încântați , aceasta o voim și noi, pentru că vă considrăm pe toți jidani ;

nu aveți decît interese jidănești , nu aveți nimic comun cu noi "

-**M.Weissman** : Să-mi dați voie să ilustrez cu un exemplu lipsa de libertate a evreilor înscriși în partidele românești :

... În 1929, legea "Vlad" [**LD ???**]

tindea să submineze unitatea comunității evreești ,

prin modificarea unei legi liberale (nu numai a PNL ,ci și a comunității evreești, în general) .

Un deputat evreu de la Bălți - mi se pare Hofmann - a protestat , alături de alți deputați evrei .

Atunci d.ministru Vlad a spus d-lui Hofmann :

< Există o disciplină în partid, și cui nu-i place poate să plece .>

Un alt ex. recent > d. Orghidan a vrut să citească o Declarație în numele Camerei de comerț -....

- **Pomp.Ioanițescu** : Nu mai faceți pe intrigantul !

- **Weissman** : Aceasta este realitatea .I s-a atras atenția

-**C.Toma** (PNL- 2) În partidul dvs. nu este discipilă ?

- **Solomon Rozenberg** (evreu, PNT,) :Die Weissman , să recunoști că dacă au fost împiedicate

efectele nefaste ale Legii Vlad a cultelor , acest lucru s-a datorat evreilor din PNT, Anumite clase din partea evreească informaseră greșit guvernul asupra necesității acestei legi.

Ei bine, noi am reușit ceea ce nu au reușit parlamentarii evrei și celelalte grupări evreești ,

noi, evreii din PNT . Aceasta dovedește că evreii din partidele politice pot,

pe de o parte, să tindă la apropierea populației băștinașe,

iar pe de altă parte ,pot aduce realizarea intereselor specifice evreești ,așa cum le arăți d-ta "

D-ta spui că legea naționalității interesează doar pe evrei .Este greșit. Această lege nu este monopolul dvs.

Ea este o revendicare generală a noastră și este împărtășită de PNT (**aplauze la PNT**)

-**Mich.Weissman** : Un punct care lipsește din Mesaj

-**Aurel Vlad** (PNT) : legea votată în parlamentul trecut a fost în interesul evreimii , și, ca dovadă,

Congresul universal al evreilor ortodoxi , ținut la Viena, "și-a exprimat mulțumirea și admirația sa

pentru legea votată de parlamentul românesc " , iar guvernul englez a aplicat în Palestina

aceleași principii pe care le-am legiferat noi "(**aplauze la PNT**)

-**M. Weissman** (P-Evr.) : P.Evreesc a mers singur în alegeri, deși nu are nimic contra cartelurilor electorale .

P.Evr. a prevăzut că va fi o campanie electorală înverșunată și " din discreție și delicatețe ,

nu a vrut să intre în această încrucișare violentă de spade între partide."

(el dă a înțelege că nu a vrut să facă cartel cu gov.Vaida , prevăzînd acel 40 % , la limită,

... că nu a făcut opoziție nimănui ... a făcut numai campanie specific-evreească .

Rezultatul ? deși nu a depus liste în toate județele,

a realizat 67.000 voturi [**LD : deci 0,26 % din voturile evreești**]

Au mai votat evreii și cu "Blocul economic " ... care , însă , nu s-a ales... (p. 314)

M.Weissman / 20 aug.'32

5.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32

(DAD, MO 15, șed.din 22 august, pag. 324- 344)

Intervenții în discurs : **Armand Călinescu, M.Ghelmegeanu, Ed.Mirto, Virg.Madgearu,**

IGDuca, R.Franasovici ș.a.

[LD - Vaida , Maniu ,Mihalache , absenți ; de la PNT, "de serviciu " Mirto , Călinescu, Madgearu ...

Duca asistă și are scurte intervenții. Două puncte vulnerabile are PNL : "Carol " și "georgiștii "

După CICBrătianu (axat pe probleme economice) după Demostene Botez (cu apologia statului țărănesc) ,

după intervențiile lui Vaida-Voevod (în discursul lui Brătianu) , dar, mai ales , pentru "urechile" MSRegelui ,

Iamandi (parlamentar din 1922) rostește un discurs (cca 3 ore) fulminant, metodic, care-și propune, punctual :

să respingă acuzele la adresa PNL ; să critice doctrina ,programul, etica și guvernarea PNT ;

să adjucece pentru PNL, guvernarea !

Iamandi , autoprezentare : un democrat convins , un exponent al tendinței de stînga din PNL

Iamandi , evoluție, destin: de la apologia democrației și a rolului partidului politic (1922- 1937)

... la susținerea regimului dictatorial carlist (1938-1940) Cum se explică ?]

Iamandi / 22 aug.'32

▣ PNT (ardeleni , regățeni) - guvern Iorga

[LD : Ironia soartei . Paradox politic. PNL duce campania de răsturnare a lui Iorga , iar PNT ... culege roadele !]

Vaida (și alții) au spus că guvernul Iorga este "opera" PNL, deoarece au încheiat cartel electoral.

Deși acuzațiunea a fost spulberată încă din Parlamentul trecut, ea s-a relansat . Cartelurile electorale sunt normale în alte țări.La noi, ele sunt puțin obișnuite.

PNL este vinovat de guvernarea Iorga ?

PSD se face vinovat de guvernarea PNT, din 1928 ?

Se pot stabili corelații și responsabilități, numai pentru că, la un moment dat, se încheiee cartel electoral ?

-**preot Man** : Nu este același lucru ; dvs aveți în Cameră 100 deputați ; toate legiurile nefaste s-au făcut cu concursul dvs.

-**Iamandi** : din primele ședințe, PNL s-a delimitat de guvern ; IGDuca a făcut o declarație precisă și lămurită,

arătînd că înțelegerea politică a încetat a doua zi după alegeri, reluîndu-și libertatea de acțiune .

Era o atitudine politică.La fel a făcut în 1928, la începutul guvernării PNT.

-**Victor Papacostea** :PL a făcut cartel cu Argetoianu, pentru distrugerea partidelor.

-**Iamandi** : Dnii Mirto și Mihalache , la începutul guvernării Iorga, au făcut declarații destul de anodine, lipsite de curaj și energie (**dă citate din cei doi lideri**) ;

Mihalache se arăta surprins că PNL se declară adversar al guvernului Iorga , recunoscînd completa desolidarizare a PNL !

În cursul dezbaterilor , 5 liberali, în frunte cu IGDuca, combat legile lui Iorga-Argetoianu !

-**Ed.Mirto** (ministr.lucr publice) : a declarat și susținut că PNL este vinovat de sprijinirea guvernului Iorga ;

greșelile trebuie ispășite ;

-**Iamandi** :... și PNT se afla în plină ispășire a păcatelor guvernării pe care o încheiase ;

Maniu se retrăsese la Bădăcin ...

-**Voce PNT** : " Treaba lui ! " (**ilaritate**)

-**Iamandi** : Vom vedea și în ce țară este treaba lui, vom vedea și semnificația pe

care o are în politica țării și în partid această retragere a d-lui Maniu la Bădăcin. D.Vaida și-a păstrat rolul de vice-președinte în PNȚ dar a refuzat să candideze la alegerile generale. De altfel, d-sa se retrăsese dincolo de Carpați după prima demisie a d-lui Maniu, din oct.'31, evident tot ca o protestare împotriva practicii constituționale inaugurată în acea vreme.

-Voce PNȚ : "Treaba lui ! " (**ilaritate**)

-lamandi : De sigur, treaba lui ! Prin urmare , cei doi șefi ai PNȚ, Iuliu Maniu într-o "izolare acoperită " și Vaida

care este conducătorul activ al ardelenilor naționali , s-au retras din acțiunea politică parlamentară ,

mulțumindu-se să stea dincolo de munți , pentru a aștepta de acolo desfășurarea evenimentelor "

-Voce PNȚ : "Treaba lor !" (**ilaritate**)

-lamandi : Dacă vă închipuiți că prin aceste ironozări ușoare , cari ar putea să se facă mai curînd în unele localuri de distracții vulgare , decît în incinta Camerei Deputaților, veți izbuti să mă împiedicați de a vă demasca reaua credință , vă înșelați "

-Voci PNȚ : " Treaba d-voastră !" (**ilaritate**)

-lamandi : "Veselia aceasta a d-voastră poate să aibă - fiți siguri - și un epilog tragic " (**proteste PNȚ**)

-Duca : "D-lor, dar analizează o situație politică, ce este intoleranța aceasta ? "

-lamandi : " "Activitatea d-lui Maniu și a d-lui Vaida s-a mărginit la campania deschisă prin ziarul "Patria " de la Cluj, împotriva regimului pe care îl reprezenta guvernul Iorga, și la manifestarea unui permanent desacord

în directivele de conducere ale partidului d-voastră , între Cluj și București.

În Cameră, erau prezenți deputații țărăniști din Vechiul-Regat , iar dintre ardeleneni

veneau doi sau trei, și aceasta destul de neregulat. Venerabilul nostru președinte

de astăzi, d.St.Cicio Pop, deși era deputat, n-a luat parte la nici o discuție,

mulțumindu-se la un rol de figurant, iar dintre ceilalți ardeleni , n-am văzut pe unul

singur urcînd treptele acestei tribune , pentru a-și spune cuvîntul în vreo chestiune.

Cu o singură excepție : d.Voicu Nițescu, a vorbit o dată, cînd a luat apărarea d-lui Boilă .

Activitate parlamentară , stăpînită de hotărîrea de luptă împotriva guvernului, n-a existat."

Grupul parlamentarilor regăteni - din mijlocul căreia lipsea Madgearu , respins de corpul electoral -

s-a mărginit să păstreze o atitudine de rezervă , care n-a avut altă semnificație , decît aceea a unei

" complicități nemărturisite , dar , desigur, interesate, cu guvernul de tehnicieni ." (**aplauze la PNL**)

(**urmează săgeți polemice cu privire la participarea la legiferare, fiecare susținînd că au colaborat la legile bune,**

- mai ales la Conversiune -și au prezentat amendamente la legile rele)

"Cînd noi porneam campania de răsturnare împotriva guvernului Iorga , și

făceam , pe tema aceasta , întruniri în toată țara , exponenții cei mai de

seamă ai partidului d-voastră , călătoreau în străinătate " ((**aplauze la PNL**)

-preot Man : Campania aceasta puteați s-o aduceți, aici, în parlament, iar nu în întruniri publice.

-I.G.Duca : Regretă că părintele Man nu este obiectiv. Îi amintește cum , în parlamentul Iorga,

PNL combătea guvernul - prin comunicări, interpelări, discuții la toate legile - iar PNȚ avea 2-3 reprezentanți , care făceau o opoziție foarte moderată.

-DRIoanițescu : a făcut opoziție la toate legile...

-lamandi : Pe vremea aceea erați în divergență cu partidul d-vs. ...

-Duca : "Și pe cînd eu, în culoarele Camerei, vă întrebam : < de ce aveți această atitudine ? > , d-voastră

îmi răspundeți : < apoi, vezi, în momentul de față , la noi sunt oarecari discuțiuni, le știi și d-ta.

Atitudinea noastră , față de guvernul Iorga nu are mare importanță. >

-Mirto : "Invidiam armonia de la d-voastră !" (**ilaritate la PNȚ**)(p. 330)

[.....]

IGDuca / 22aug.'32, retro '31

▫ Cartelul PNL - Iorga.

[LD . Explicație repetată, adevărată. Lipsește însă substratul motivației : intenția de a zădărnici planurile lui Carol și de a anihila efectul ruperii georgiștilor din PNL]

-Duca : " Cînd aceasta este situația, sunteți rău venit să ne acuzați că am colaborat cu guvernul Iorga.

Adevărul este acesta : Noi am făcut cu d.Iorga un cartel electoral.[...] n-am să-ți dau d-tale socoteala [!?!]

de ce am crezut de cuviință să-l fac sau să nu-l fac [?!?] , aceasta privește exclusiv partidul meu

nu vă privește pe dvs .[!?!?] [.....]

Acesta este adevărul.Prin urmare, dacă așa stau lucrurile, mai încetați această discuție și

să nu ne mai faceți nouă proces din cauza acestui cartel .

Dealtminteri, a doua zi după cartel, nu a fost situație mai limpede decît a

noastră .Era și ușor ca situația noastră

să fie limpede , căci condițiile cartelului au fost limpezi.Eu nu am făcut cartelul decît după ce am spus

d-lui Iorga ,în scris, în manifestul nostru : este un cartel care încetează matematic și a doua zi după alegeri

ne reluăm fiecare libertatea noastră de acțiune "

-Armd.Călinescu (subsecretar Interne) : Teoretic .

-Duca : "Cîteva luni am făcut credit guvernului Iorga , cum v-am făcut credit și d-voastră , cînd ați venit la guvern, în 1928.

În toamnă, cînd am văzut greșelile săvîrșite , m-am ridicat eu, la această tribună - vărog să recitiți discursul meu -

Și am spus așa d-lui Iorga : < din cauza greșelilor pe care le-ați făcut în politica financiară, în politica economică,

în politica externă, este imposibil să vă mai acordăm credit nici un moment și , de azi înainte , începem lupta hotărîtă împotriva d-voastră.> Și așa am și făcut .

A ! DI Călinescu crede că este foarte abil cînd mă întrerupe zicînd : sunt legi pe care le-ați votat .

Da, d.lor , cînd guvernul Iorga a venit spre pildă cu o lege , care de fapt era o lege a lui Vintilă Brătianu ,

amendată în comisie , în mare parte după cererea noastră, am votat-o .

Dar ce credeți că mîine, cînd veți veni cu legea warrantelor, avem să intrăm în război cu d-voastră ,

pentru această lege ? Nu ! Avem s-o votăm.Aceasta înseamnă că am dat concurs guvernului d-voastră ? Încetați cu lucrurile neserioase și ascultați în liniște pe

d.Iamandi .Să dăm acestor discuțiuni ,

însemnătatea pe care trebuie să o aibă "(aplauze la PNL)(p. 330) [.....]

Virgil Madgearu / intervenție , 22 aug.'32 , retro 1931

▫ PNL- Guvern Iorga

[LD : dialogul surzilor continuă. Fără îndoială,atunci cînd este vorba de PNL, Madgearu poate fi plasat ,în primul plan ,în galeria "surzilor"]

"Eu cred că toate aceste discuțiuni au mai mult un interes istoric.

Poporul însă judecă mai simplu, după fapte, și el știe astăzi două fapte : primul, dacă PNL , prezidat de d. Duca ,

nu ar fi dat concursul formațiunii d-lui Iorga , această formațiune ar fi căzut a patra zi .

(aplauze la PNL și PNL-georgist)

Poporul cunoaște acest fapt, pentru că toată lumea s-a întrebat atunci , de ce întârziează plecarea în străinătate la postul său,

a d-lui Titulescu , care fusese desemnat să formeze guvernul de concentrare națională.

Poporul mai știe un al doilea fapt , că reprezentanții PNL au intrat în toate comisiile

interimare din întreaga țară .

(**aplauze la PNȚ**) Mă opresc de a mai enumera alte fapte pe care le știe poporul și care privesc anumite angajamente

cari au fost făcute, atunci, între d-nii Argetoianu și IG Duca, șeful PNL.

Știind toate aceste fapte, poporul spune : ați participat cu răspunderea d-voastră întreagă la guvernarea

ale cărei roade țara întreagă le cunoaște și, ca atare, împărtășiți , ori de vreți ori de nu vreți, în opinia publică ,

întreaga răspundere cu guvernul lorga -Argetoianu (**aplauze la PNȚ și PNL georgist**)

-**Duca** :D.Ministru al industrie , potrivit unui procedeu care, din nefericire, îi este cam obișnuit,a afirmat un lucru inexact și de aceea numai m-am sculat să-l răspund . D- sa a pretins că între Argetoianu și mine existau aranjamente .

" Nu exista nici un fel de aranjament , o declar în modul cel mai categoric și mai solemn.

Dar aș vrea să știu un lucru : de ce, în timp de un an de zile , când eram împreună pe aceste bănci,

o singură dată nu ne-ați învinuit de a fi responsabili de guvernarea lorga și astăzi veniți cu această acuză ? "

Și mai vreau să știu ceva : admițând că am fi făcut greșala de a fi încheiat cartelul [...] de ce acest interes al d-voastră pentru o greșeală pe care am comis-o și ale cărei urmări ne privesc pe noi ?

Ce interes aveți d-voastră să vă preocupați de soarta noastră ? De când această frățească solitudine a d-voastră pentru presupusele sau realele noastre greșeli ? Lăsați-ne , d-lor, să purtăm noi răspunderea actelor pe care le-am săvârșit ,

să purtăm întreagă, cu conștiința împăcată și nu avem nevoie nici de aprobarea , nici de dezaprobarea d-voastră "

(**aplauze laPNL**)(p. 330-331) [.....]

lamandi / 22 aug.'32 , retro '27-'30

▣ PNȚ - evoluție politică

[**LD: după duelul Duca-Madgearu** , p. 331]

Madgearu , în intervenția sa, a vorbit de " popor " , că poporul știe... că poporul vrea... etc etc.

" [...] nu știu în ce măsură a luat la cunoștință poporul că dezastrul guvernării lorga se datorește PNL.,

dar știu însă bine și sunt sigur că o știe și d.Madgearu, că rezultatul la limită al alegerilor pe care le-ați prezidat

acum două luni, se datorează faptului că poporul cunoaște foarte serios întreaga operă de dezorganizare a statului pe care a lăsat-o drept moștenire guvernarea d-voastră de la 1928 încoace. (**aplauze la PNL**)

Ar fi însă mai nimerit ca, mai ales d-voastră d-le Madgearu, să nu vorbiți așa de mult de popor, pentru că d-voastră sunteți simbolul fatidic al gravului conflict dintre PNȚ și opinia publică a țării .

(**aplauze la PNL**)

-**Madgearu** : Aceasta este una nouă !

-**lamandi** : Nu este nouă, este veche ! În 1927 (la discutarea bugetului) lamandi le atrăsese atenția că

numai la guvernare vor proba că merită sufragiile poporului.

Venit la guvernare , PNȚ a dat acest "examen" . Dinu Brătianu a făcut rechizitoriu , sub raport economic-financiar, în mod strălucit. El vrea să se ocupe de latura politică.

Acapararea .

" În momentul când urcați treptele puterii , partidul d-voastră abia realizase fuziunea.

Această fuziune între ramura țărănistă și cea națională , era însă numai formală .

"Fără o înjghebare serioasă, fără o doctrină unitară, fără un program precis, produs al realităților de după război, partidul d-voastră încă nu ieșise din faza dibuirilor și al agitațiilor demagogice.

"O serie nesfîrșită de contradicții între teoreticienii doctrinei d-voastră , în primul rînd între autorul real al acestei doctrine , d.C.Stere , și d.Madgearu , care voia , cu orice preț , să devină doctrinarul oficial al partidului.

Ați pus în prima linie toate forțele d-voastre politice , începînd cu d.Iuliu Maniu și sfîrșind cu d.Madgearu.[...]

"Ați perturbat întreaga ordine interioară a țării, distrugîndu-i toate așezămintele ei economice și primejduindu-i situația financiară, ajunsă astăzi, din cauza d-voastră, quasi falimentară.

"O singură preocupare statornică ați avut : aceea de a vă asigura o dominație exclusivă în întreaga organizare a statului, imprimîndu-i nu atît directive noi de dezvoltare , ci mai ales căutînd să vă introduceți , cu orice preț, la conducerea și la folosirea tuturor așezămintelor publice.

" Ați voit ca în doi ani și jumătate să vă asigurați o supremație și în viața economică, și în cea administrativă, distrugînd ceea ce decenii de-a rîndul crease PNL , ca exponent al intereselor generale și ca factor al evoluției politico-sociale .

Risipa, îmbogățirea.

" [...]Ați practicat și ați tolerat risipa banului public , lăsînd drum liber tuturor afacerilor și tuturor tendințelor de îmbogățire cu orice preț. Nici un regim n-a fost mai atăcat din punctul de vedere al moralității , decît regimul d-voastră.

Formula care v-a stăpînit activitatea dvs. a fost < acum ori nicio dată ! >

Ați ridicat sinecurismul pînă la valoarea de dogmă , ați utilizat toate resursele bugetului pentru satisfacerea partizanilor ;

Legiferare distructivă

Ați pornit cu tîrnăcopul în mînă , vorba e a d-lui Madgearu , la dărîmarea operei economice și financiare a țării .

Ați început acțiunea de distrugere a tuturor instituțiilor statului , printr-o serie de legi create ad-hoc.

/ Ați modificat statutul funcționarilor publici, pentru a elimina din corpul funcționăresc o serie de slujbași

a căror prezență nu vă convenea ;

/ Ați modificat legea pensiilor , în același scop ;

/ Ați veniți cu dublurile dvs, denumite " consilieri tehnici "

Distrugerea influenței Liberale .

Ați dus această luptă avînd în vedere un singur scop : scopul de a distruge , pe cît puteți, influența PNL

în conducerea acestei țări, uitînd că , în această direcțiune, nu se pot improviza atotputernicii peste situații de fapt,

create de o lungă evoluție organică." *

*Notă : Opera PNL

[LD : **Atenție ! sinceritate - realism dar... și oarecare cinism - infatuare**]

" Trebuie să recunoaștem , d-lor , că exercițiul puterii într-un stat constituțional creează , fără îndoială, o serie de avantaje și statului , dar , desigur, și partidului politic care a deținut conducerea .

Este un adevăr banal, în deobște cunoscut.

Opera noastră de guvernare , însă, a fost lungă , d-lor , și în decursul deceniilor , noi am izbutit să realizăm toate așezămintele de bază ale acestui stat , așezăminte a căror utilitate a fost dovedite de o evoluție a vieții noastre publice, care puteau fi modificate în unele alcătuirii ale lor, dovedite de experiență ca inaplicabile sau nefolositoare ,

dar care, în orice caz , constituiau temeiuri pe care s-a dezvoltat și s-a consolidat statul , pregătind treptat

acele succese interne și externe de pe urma cărora a beneficiat și beneficiază întregul popor românesc.

(**aplauze la PNL**)-

lamnandi /

Politicianism, anarhie, abuz

Ați urmărit cu o persistență , aș putea spune cinică, atingerea acestui scop, de

destrămarea a instituțiilor statului

ați căutat cu îndărătnicie , să vă plasați în posturi importante și rentabile pe partizanii d-voastră.

Ați venit în urmă cu pretenția că luptați împotriva politicianismului , împotriva sistemelor perimate , care , fatal, trebuiau să fie legate de începuturile vieții noastre publice, ați venit cu această deviză , aparent idealistă și regeneratoare , și ați ridicat politicianismul la un la un sistem atît de perfecționat , încît ați izbutit să împrăștiati în toate domeniile , neîncrederea, deziluziile și anarhia morală, recunoscute în cele 7 decenii de viață constituțională a statului " (apluze la PNL) [.....]

V-ați purtat, mai ales cu funcționarii și cu cei superiori și cu cei inferiori, în chip sălbatec,

fiind conduși în această operă de răzbunare numai de interese de partid.

Credeți că loviți în adversarul d-voastră firesc , în noi, și ați ajuns la acte ilegale , cari, rînd pe rînd,

au fost înfierate de justiția țării , încît nu aveți dreptul să vorbiți aici " (aplauze PNL) [.....]

ați ajuns pînă acolo , încît , cînd este vorba să acordați funcțioarilor o distincție, o faceți după statele de serviciu ale partidului d- voastră.(**proteste la PNT**)(p. 331-332)

[lamandi](#) / 22 aug.'32 , retro '22- '32

▣ **PNT** - legalism ?

Încă din 1922 (cînd lamandi a devenit parlamentar, prima oară) , cînd încă nu își cristalizaseră doctrina,

țărăniștii și naționaliile căutau anumite "puncte fixe " de la care să pornească ideologia și activitatea programatică

Ei au afișat cu mare zgomot două enunțuri : reintrarea în legalitate și asigurarea ordinii de drept.

" Zi de zi v-ați perindat la această tribună și lupta d-voastră pentru atingerea acestor deziderate luase proporții impresionante , deși, în fond, țara aceasta și sub regimul colegiilor censitare ,și sub acela al votului universal, nu prea suferise de pe urma așa zisei lipse de legalism , pe care partidul d-voastră din tactică și din interes demagogic o agita cu atîta impetuoasă persistență.

"Ce ați făcut d-voastră după ce v-ați instalat la cîrmă ?

"Cum ați apărut libertățile publice ?

" Ați respectat măcar tradiția care exista pînă atunci ?

Ați desființat, într-adevăr, starea de asediu , care dănuia în Capitală și în unele părți ale frontierei ;

V-ați dat abuzuri și nesocotiri ale drepturilor cetățenești ;

Ați călcat libertățile publice ; ați confiscat ziare care vă atăcau ;

Ați creat cete de voinici în Ardeal și de bătăuși în Vechiul Regat ;

Ați încercat , prin proiectul de **lege a apărării onoarei** , să sugrumați presa , căreia îi pregăteați un regim draconic ;

Grigore Iunian , ca ministru al Justiției, a încercat să înavuțească patrimoniul democrației

cu acel faimos proiect de lege pentru apărarea onoarei care , dacă s-ar fi votat, constituia un monument de reacționarism , de pe urma căruia presa ar fi fost desființată.

(p. 332-333)

[Iunian](#) / 22 aug.'32 , retro '

▣ **PNL** - **PNT**

[**LD** : este o schimbare de optică ce s-a produs la PNL, după experimentul guvernului "de tehnicieni " .

Dar înainte, nu gîndeau așa .Acum , prin aducerea la guvernare a PNT , liberalii se simt frustrați, trădați.

Cît despre Iunian...peste numai 6 ani, își va arăta "credința" în partide, alăturîndu-se regimului carlist .]

" Și eu personal, și Partidul Național-Liberal, în numele căruia vorbesc, voiam să vedem în partidul d-voastră, care se forma, afirmarea unei forțe politice puternice, menită să dea țării un organism de guvernare care, printr-o ascensiune cumpănită, să ajute la echilibrarea vieții constituționale din România Mare .

Nu suntem exclusiviști și nu suntem sectari. Credem sincer în necesitatea partidelor politice ca factori puternici de cîrmuire a statului, și de aceea nu ne considerăm monopolizatorii guvernării, în beneficiul nostru exclusiv .Doream ca d-voastră să deveniți un partid cu resurse și să vă dovediți maturitatea. "

P-Țărănist

" De la început, d-le ministru Mirto , partidul d-voastră , nefuzionat, se găsea într-o fază de nebuloză , cînd pluteați între demagogia extremă și între divergențele diverșilor d-voastre doctrinari,

cînd , n p.d.v.ideologic, nu știați încă bine dacă reprezentați țărănimea sau țărănimea unită cu muncitorii de la tîrguri ; cînd, din p.d.v politic, și din p.d.v al organizării statului , agitați formula statului federativ, și preconizați un șir nesfîrșit de înnoiri , asupra valorii cărora nu prea existau dovezi.

Puteam fi atunci admiratorii variatelor d-voastră preocupări teoretice, a dialecticii d-voastre difuze, dar nu puteam fi de acord cu d- voastră, că prin asemenea manifestațiuni contradictorii , erați pregătiți să corespundeți rolului anevoios de a governa această țară. " (**aplauze PNL**)

PNȚ- partid electoral , nu de guvernare

De la expresia electorală pe care, într-adevăr, o reprezenta PNȚ după fuziune, pînă la partid de guvernămînt, era o distanță mare.În prima guvernare , PNȚ a demonstrat că nu a parcurs acest drum.

De aceea, în 1931, s-a prăbușit în condiții lamentabile.

A ajuns să fie expresia incapacității politice și a dezordinei morale .(**aplauze la PNL**)

[.....]

"Stat țărănesc " ?

Trebuie să recunoaștem că ați adus o singură noutate de circumstanță , pe care d.Vaida a căutat să o prezinte ca un fel de linie mare a întregii d-voastre acțiuni de guvernămînt :

ați aruncat formula statului țărănesc , de care se ocupa , acum cîteva zile , la această tribună, și d.Demostene Botez , adăugîndu-i o contribuție mai mult poetică decît politică , manifestîndu-și doar regretul său romantic , pentru ceea ce nu s-a făcut țărănimii pînă acum

și exprimînd un desiderat platonice pentru ceea ce ar trebui să i se facă în viitor.[....] lansarea ei nu este decît o nouă încercare de diversiune demagogică , menită , după credința d-voastră ,

să vă atragă din nou simpatiile și adeviziunea țărănimii , pe care le-ați pierdut prin acțiunea d-voastră de guvernămînt.

Din acest oportunism și din acest motiv, într-adevăr importante pentru partidul d-voastre,

a ieșit formula statului țărănesc .Dar ce înțelegeți d-voastră prin acest termen ?

Voiți să mergeți pînă la exclusivismul unei organizări de stat în favoarea absolută a unei singure clase ,

în speță clasa țărănească ? [.....]

PNȚ- partid democratic.

" D-voastre sunteți doar un partid democratic: aveți o organizație și,

-deși știți că cea dintâi condiție pentru un partid , este unitatea și în ideologie și în program ,
precum și în disciplină și supunere în executare -,
cu toate acestea veniți și spuneți : nu are importanță dacă în partid sunt toate
curențele ,
se manifestă toate aspirațiile .N-are importanță , ziceți d-voastră, pentru că această
diversitate

este un semn de viabilitate , de forță mereu în mișcare . [.....]

Anticiparea eșecului guvernării

[.....]

De aceea, oricâte explicații ați da, oricât ați încerca să inovați teoretic - și
teoreticienii aveți, slavă Domnului ! -

doar d.Madgearu cu teoriile a nenorocit viața economică și financiară a țării ! (

aplauze la PNL)

De oricâte personalități ați dispune, pentru a inunda presa cu discuțiuni abstracte și
cu dialectice transcendențe -

misiunea d-voastră e condamnată de la început.

Vă lipsește simțul de orientare în mijlocul realităților, vă lipsește posibilitatea de a
vă sustrage din cadrul intereselor materiale meschine , pentru a vă ridica
deasupra , ca să puteți domina situațiunea grea a ceasului de față. (**aplauze la**

PNL)

[.....]

să-mi dați voie să-mi manifest profunda mea amărăciune , nestăpinitul meu
scepticism ,

pentru practicile d-voastră de guvernămînt , pentru nesinceritatea acțiunii d-
voastră, pentru nemeritata jignire

pe care o aduceți , din nou, simțului de demnitate al aceste țări ." (**aplauze la PNL)**

Eu doream ca partidul d-voastră să însemne altceva decît o alcătuire de interese ,
altceva decît afirmarea unui oportunism provocator . " (p. 336)

[lamandi / 22 aug.32](#)

▣ [PNL - PNT](#)

**[În partea finală a cuvîntării Pune tot atîta patimă , cît și adversarii .Deși are, în
mare parte , dreptate,
atribuie totuși PNT-ului mai mult rău decît a făcut.Poate și pentru că , neatacîndul
pe Carol, pune în cîrca PNT tot răul...]**

"Noi suntem în opoziție de la 1928.

Venirea d-voastră la cîrmă , realizată sub impulsul voinței populare și sub
îndeplinirea formelor constituționale ,

pe atunci în atribuțiile Regenței , a însemnat , din primul moment, [...]

nu începutul unei acțiuni de democratizare a țării , cum dvs vă plăcea să o spuneți
din timpul opoziției,

ci a avut un caracter negativ. Acțiunea dvs de guvernare a avut un dublu caracter :
de a distruge, cu tîrnăcopul, tot ce purta pecetea contribuțiilor PNL

"Ce vină avea PNL și ce reproșuri i se pot face că, în cei 60 de ani de viață
constituțională ,

rolul său a fost hotărîtor , iar durata guvernărilor sale a fost așa de mare ?

Ce vină poate să aibă el că toate așezămintele de care avea nevoie statul acesta,
au căpătat,

datorită datorită faptului că au fost realizate de noi, caracteristica concepțiunilor și
ideilor partidului nostru ?

Ce vină putem avea noi că am influențat , în chip atît de covîrșitor, dezvoltarea
însăși a vieții colective a acestui stat ?

Ce vină ni se poate face atunci cînd istoria contemporană a României ,
se confundă , într-o așa de largă măsură,cu istoria politică a PNL ?

"Dvs nu ați ținut socoteală de aceste realități , mai puternice decît pasiunile
omenești,

și v-ați inaugurat guvernarea prin cea mai sălbatecă acțiune de dărîmarea.

Cînd ați început dărîmarea , nu v-ați gîndit care vor fi mijloacele de reconstrucție.

Ați început să distrugeți cu o frenezie vrednică de alte cauze mai bune.

Ați distrus așezămintele economice și financiare, ați desființat legi organice ale statului,
ați experimentat inovațiuni primejdioase , și în complet dezacord cu tradiția noastră, în administrația țării,
aducînd o lege administrativă contrară intereselor noastre , dovedită și înțeleasă de însăși dvs,
ca protivnică intereselor pe care le aveam și a cărei aplicare a costat miliarde.
Ați desfășurat această activitate de dărîmare , în numele unui program și al unei ideologii de noire,
dar n-ați izbutit decît să lăsați ruină în toate părțile , și, crezînd că loviți în Partidul liberal.

În realitate ați lovit în interesul țării (**aplauze la PNL**)

pentru că, fatal, acțiunea noastră ,care se soldează cu un mare capitol pozitiv , influențase și determinase progresul însuși al țării."

-**Voci PNT** : Frazе !

-**lamandi** : Adevărul se spune cu fraze și ideile se îmbracă tot în fraze.

[.....]

Dvoastre ați crezut ca ,după distrugerea instituțiilor create de noi și după dezorganizarea statului,

trebuie să mergeți mai departe și să încercați și desagregarea partidului nostru.

De patru ani asistăm la acest proces.

La 1930, s-a crezut că, datorită schimbărilor în ordinea constituțională , veți găsi un teren mai favorabil

pentru sfărîmarea forței noastre politice. V-ați înșelat . Ați realizat numai anumite tovărășii cu adversarii noștri firești,

și ați beneficiat de unele ambiții pe care le-ați stimulat [**Gh.Brătianu**] , crezînd că, toate la un loc,

vor duce la scopul pe care îl urmăriți, la distrugerea noastră. Că n-ați reușit, o știe toată lumea.

În ce ne privește, vă recunoaștem un singur merit , anume că, indirect, d-voastră ați provocat un proces de limpezire interioară în partidul nostru : ați determinat eliminarea ecrescențelor morbide [**Georgiștii**] din cadrul organizației noastre .Noi ne-am căutat de drumul nostru și iată-ne , d-lor, astăzi, hotărîți să înfruntăm toate adversitățile ,

cacă vor mai fi, pentru că avem convingerea fermă că înfățișăm , în aceste vremuri de dubiu și inchoerență,

o forță morală și o forță politică capabilă să conducă și să salveze această țară "

(**aplauze prelungite la PNL**)

-**Ed Mirto** : 13 % !

-**lamandi** : Dvs reprezentați 10 % , dacă se scade " zestrea" și celelalte...

lamandi / 22 aug.'32

▫ Liberalismul - ideologie, evoluție, organizare

Simpaticul Demostene Botez , spunea , cu talent literar, că un singur moment PL a avut o ideologie :

în 1900 , cînd au intrat "generoșii " ...

[Ideologia](#)

"Eu am fost cel dintîi , care, într-o cuvîntare rostită aici, anul trecut, în care spuneam că

orientarea noastră spre stînga , este în tradiția partidului,

recunoșteam că foștii socialiști l-au ajutat pe Ionel Brătianu în realizarea celor două mari reforme,

votul universal și exproprierea.

Dar să ni se permită să spunem că, oricît de reală ar fi fost contribuția foștilor socialiști, în realizarea acestor mari reforme,

nu este nici posibil și nu este nici elegant , ca adversarii noștri să reducă rolul PNL și să singularizeze ideologia sa

la ceea ce s-a întîmplat după intrarea în organizația noastră a generoșilor " (**aplauze la PNL**)

D-lor, noi existăm ca partid independent de la 1876 înainte,

și existăm ca ideologie de la 1848 înapoi.

Noi am reprezentat liberalismul sub toate formele lui de manifestare , însă treptat , a trebuit să lăsăm tot ceea ce constituia un balast , am renunțat la liberalismul clasic, sub forma lui economică pe care o cunoașteți, și ne-am adaptat succesiv , la necesitățile specifice ale solului nostru național , fiind în funcțiune permanentă de evoluția socială, de interesele politice și de redresarea morală a țării acesteia. " (aplauze la PNL) Din acest p.d.v , ideologia noastră a fost mereu nouă, mereu serioasă, neîncetat în funcțiune de sufletul colectiv al poporului. "

Partidul

Îmi aduc aminte că regretatul Vintilă Brătianu , într-una din cuvântările pe care le-a ținut, cu vreo cîțiva ani înainte de moartea sa, se întreba : cum este posibil și cărui fapt se datorește această dăinuire a existenței PNL din România, într-o epocă în care toată viața politică a Europei înmormîntează partidele și crează altele ?

Și găsea o explicație , o explicație specifică României acesteia, atît de hulite și denigrate , o explicație care stă , în adînc și permanenta legătură cu toate ideile timpului , care au stăpînit de-a lungul anilor, în rezolvarea treptată a problemelor , și economice , și sociale, și financiare , care s-au ivit în această țară "

(aplauze prelungite la PNL)

"Și tăria noastră, tăria partidului nostru, s-a păstrat întotdeauna formidabilă și impunătoare , pentru că noi am reprezentat o mare credință în vitalitatea morală a acestui popor, ale cărui energii am știut să le stimulăm , printr-o acțiune cumpănită și constructivă. (aplauze la PNL)

Nu vă îngrijați de ideologia noastră, nu vă îngrijiți de doctrina noastră .

Sarjă parlamentară

-Ed.Mirto : Vreau să lămuresc doar un lucru :PNL s-a menținut , după război, de la 1922, datorită falsificării alegerilor.Altfel ar fi dispărut . (aplauze la PNL, protestări la PNL)

-lamandi : am sesizat foarte bine întreruperea în surdină a d-lui Mirto și de aceea am remarcat-o .[...]

răspunsul d-lui Mirto este dovada elocventă a spiritului de patimă și lipsă de obiectivitate

care îl caracterizează.Cum este posibil ca această existență datorată falsificării electorale,

să aibă atîta forță încît să formeze obiectul d-voastră de atac și distrugere de zece ani încoace ?!

[...] Nu uitați că dacă, într-adevăr, au fost anumite anomalii în primii ani după război,

ceea ce ați făcut dvs. în doi ani și jumătate,întrece infinit în proporție ceea ce a făcut PNL în 70 de ani...

lamandi / continuare discurs

▣ PNL - în sistem de partide

" În acești 4 ani de opoziție, noi am izbutit să păstrăm în fața atacurilor d-voastră, în fața operei de distrucțiune pe care ați început-o și ați continuat-o

cu o violență și cu un vandalism , necunoscute în viața politică nici a unei țări, am fost în stare să ne menținem pozițiile și să fim astăzi , ceea ce suntem și nu puteți contesta :

singura forță de care vă temeți și singura forță cu care vă luptați în toate ocaziile. Unii au susținut că am fi organizație învechită, cu metode perimate, înbicsită de spirit retrogad ...

Unii vorbesc despre începutul unei noi vieți politice...cu improvizații de noi partide , în timpul unei nopți ,

...prin aranjamente de culise și metode reprobabile... pentru cucerirea puterii ...

" Noi ne păstrăm locul de cinste pe care-l ocupăm, pentrucă suntem siguri că aceste tendințe aventuriere ,

semnalate mai ales de o bucată de vreme încoace , vor dispărea sub presiunea tot mai puternică a partidului nostru, care își trage puterea din adâncul masselor populare, iar acțiunea pe care o desfășoară unitar și statornic , este stăpînită de spiritul legalității desăvîrșite și al democratizării temeinice. " (**aplauze la PNL**)
lamandi / 22 aug.'32

▫ PNL - dreptul la guvernare !

[**LD : discurs teribil, care anunță continuarea luptei PNL pentru adjudecarea guvernării ; argumentare temeinică , fără echivocuri , cu demnitate, mai ales pentru urechile MSR Carol ; punct culminant al unui discurs politic exemplar .**]

"Avem un program de guvernămînt care înfățișează pentru toate chestiunile , soluțiile cele mai potrivite cu nevoile țării.

Noi am mers întotdeauna pe linia unui realism desmîntit, călăuziți de o luminoasă credință în misiunea noastră reparatoare. De aceea am rezolvat prin măsuri chibzuite, deziderate adesea quasi- revoluționare , asigurînd în vremuri de mari frămîntări , țării , o dezvoltare pașnică și prosperă , la adăpostul oricăror primejdii " (**aplauze la PNL**)

" Se va vedea , încercînd, că și astăzi , PNL se găsește în posesiunea aceluiași mijloace salutare , de a-și servi țara, ca și în trecut " (**aplauze la PNL**)

" Ați voit să ne distrugeți , dar nu ați înțeles că misiunea unui partid democratic , precum vă pretindeți , nu trebuie să fie aceea de a pulveriza forțele politice serioase, cu rosturi adînci în viața statului acestuia.

Ni se spune că am fi o epavă a oligarhiei de ieri, și că existența noastră politică ar fi în funcțiune de cine știe ce combinații și decizii ascunse , a căror deslănțuire formală ar fi suficientă pentru a fi scoși din circulație."

"Nu, d-lor, nu aceasta este situația noastră.Scuturați-vă de prejudecăți, desmeticiți-vă de psihoza unui moment de rătăcire și priviți realitatea care stă în fața d-voastră.

Cum , d-lor, nu vedeți ce reprezentăm noi ?

Un partid organizat pe cuprinsul întregii țări, cu forțe vii de luptă, avînd în cadrele sale

elemente care aparțin tuturor categoriilor sociale, o țărănime cinstită și serioasă, pentru că țărănimea statornică și serioasă de la sate , aceea este cu noi (**aplauze la PNL**)

-**Ilie Lazăr** : " Și trădătorii de neam "

(**finalul discursului este secondat de astfel de epitete,interjecții,apostrofări.... Dar lamandi își duce discursul pînă la capăt , în aplauzele deputaților liberali.)**

... orășenii , care și-au manifestat , de altfel, indignarea lor cu atîta hotărîre ... împotriva d-voastră

[...] în partidul nostru sunt prezente toate categoriile sociale, orășeni și săteni, intelectuali și muncitori,

profesioniști liberi de o valoare necontestată, un tineret pregătit și capabil, străin de orice arivism provocator,

generații mature și experiențe ?

"Ce fel de metode perimate ne stăpînesc pe noi , cînd ne menținem neîncetat în ritmul înoirilor sănătoase,

cînd în partidul nostru un singur criteriu comandă situațiile de încredere și de răspundere :

criteriul selecțiunii prin merite reale , prin muncă statornică , prin sacrificii necontestate ?

O mișcare permanentă, o acțiune neîntreruptă , domnește în organizațiile noastre , de la un capăt la altul al țării .

"Avem în fruntea noastră oameni experimentați , oameni care și-au făcut ucenicia în conducerea statului,

sub diriguirea marilor noștri șefi , Ion ICBrătianu și Vintilă Brătianu.

Avem deasupra noastră, a tuturor , pe omul care a înfățișează o ascensiune

determinată de strălucita sa activitate , pe omul care își datorește situația sa , nu întâmplărilor, ci muncii și talentului său, puse în serviciul țării , cu tenacitate și dezinteresare, în văzul tuturor, timp de aproape 30 de ani, îl avem pe ilustrul bărbat de stat Ion G. Duca (**aplauze prelungite la PNL**) Căruia nu-i puteți contesta nici dvs. , de aici, și nu-i poate contesta nimeni, dreptul de a-și spune cuvântul , cu fermitate și cu prestigiu , în toate problemele care privesc România, la a cărei consolidare el a contribuit într-o măsură atât de covârșitoare . (**aplauze prelungite la PNL**) "Cu un asemenea conducător, cu o asemenea organizație, cu asemenea mijloace , cu asemenea ideologie, și cu asemenea hotărâre de luptă, credeți d-voastre că poate exista forță care să întrerupă sau să suspende , să zădărnicească sau să nimicească acțiunea noastră năvalnică pe drumul biruinței ? " Credeți d-voastră că drumul nostru , liber de astăzi înainte, [...] poate fi barat de adversități întâmplătoare [**aluzie la Carol**] , de combinații oculte [**!!!**] de meschinării neputințioase ? " (**aplauze la PNL**) " S-a spus că că am reînceput să trăim într-un regim constituțional , reîntegrat în toate drepturile sale. Am toate motivele să cred că așa este și că această revenire la un sistem de legalitate și de dreptate este definitivă. Interesul suprem al țării , o cere . Ei bine, d-lor, tocmai de aceea, orice ați spune și orice ați face , ziua de mâine este ziua biruinței noastre. Reprezentăm astăzi încrederea țării. În curând vom reprezenta-o într-o măsură mai mare. Instinctul popular a început să simtă că s-a întâmplat , în ultimul timp, ceva neobișnuit în viața publică a acestei țări , ceva neobișnuit și nedrept [**aducerea lui Vaida!**] , care trebuie să înceteze. Mâine, în jurul nostru , mulțimea , conștientă de data aceasta , va face zid. Cu ea înainte, cu dreptatea noastră, cu idealul nostru, cu credința neclintită în victorie, vom birui " (**aplauze prelungite la PNL**)(p. 344) Victor Iamandi / 22 aug.'32

6.) **I. Mirescu** (PSD) , discurs la mesaj , 23 aug.'32

(DAD, MO. 15. șed. Din 23 aug., pag. 375-378)

[**LD : un Mirescu care , an de an, prin exercițiul parlamentar , capătă un anume stil, independență în gândire, nuanță în critici și moderație în revendicări. F. interesant p.d.v. privind politica antiliberală a PNTJ .**]
Mirescu / 23 aug.'32

▫ **Guvernele burgheze**

Ca reprezentant al unui partid de opoziție , de esență democratică , deosebit de cele burgheze, a ajuns la convingerea că "toate guvernele partidelor burgheze fac promisiuni și fiecare promite salvarea țării .

Însă constatarea la care ajungem noi, după fiecare guvernare este că, cu cât salvatorii se se înmulțesc , cu atât situația țării devine tot mai rea." (**aplauze la PSD**)

"Această neputință a guvernelor capitaliste , oricum s-ar numi ele , Național -Țărănesc sau Liberal,

dovedește neputința însăși a regimului capitalist de a organiza societatea pe baze sănătoase " (**aplauze la PSD**)

"În aceste împrejurări, noi, socialiștii, am așteptat de la guvernul național-țărănist mai mult curaj.

Noi trebuie să o spunem aici , în fața opiniei publice a străinătății,

că vă considerăm încă singura forță democratică , la noi în țară , pe care avem tot interesul ,

pentru existența clasei muncitorești și pentru deschiderea drumului democrației , să vă împingem cât mai mult spre stînga.

Să nu uitați nici un moment acest democratism la care v-ați angajat față de țară." (**aplauze la PSD și PNTJ**)

"Noi constatăm că dezideratele d-voastre , pe care d.Socor le crede destul de înaintate, nu sunt decât niște slabe paleative .Am să vă dovedesc , rînd pe rînd, că ele nu sunt soluțiile momentului [.....]

Mirescu / 23 aug.'32

▣ Agricultura .

Guvernul vorbește despre organizarea economiei agricole. El nu a înțeles cum intenționează să o facă PNȚ, dar poate să spună cum ar face- o PSD.

S-a spus că PSD este pentru confiscarea proprietății, etc etc.

" Noi, social-democrații , plecăm de la constatarea că Țara Românească , este o țară de agricultori.

Din cele 17.500.000 locuitori , , circa 14 milioane sunt țărani.

Exportul de bază al României este și va rămîne încă multă vreme , tot cerealele ; prin urmare, toată atenția partidelor politice și a tuturor guvernelor trebuie să fie această direcție."Ce preconizează guvernul ? [.....]

Mirescu / 23 aug.'32

▣ Programele PSD

-**Mirescu** : " Die Moldovanu, d-voastră știți că partidul nostru , pe care probabil nu-l urmăriți în activitatea lui, în manifestările lui, în congresele și deciziunile lui, partidul nostru are un program minimal , pe baza căruia activează și în baza căruia vrea să realizeze condițiunile pentru înfăptuirile idealului nostru .

Avem și un program maximal : este acela despre care vorbești d-ta, pe care noi, însă, nu credem, că-l putem înfăptui nici mîine , nici pomîine, și pentru a căruia realizare activăm prin programul nostru minimal."

Mirescu / 23 aug.'32

▣ Pericolul bolșevic ?

▣ Armata

"Nu există , cum spun mulți, ori de cîte ori se vorbește de reducerea cheltuielilor militare , pericolul bolșevic.

Nu există nici un pericol bolșevic, și dacă ar exista ,acest pericol bolșevic, vă asigur,

că cu o armată de trei ori mai mare și cu cheltuieli de trei ori mai mari, nu vom putea să rezistăm forței militare rusești,

dacă nu ar exista solidaritatea internațională." (**aplauze la PSD**)

"Oricît am cheltui cu armata , în vederea acestui scop, de a ne apăra frontiera de la Nistru,

dacă nu vor fi asigurate condițiile democratice din țară , **dacă** poporul nu va trăi mulțumit

și nu va avea mulțumirea sufletească și dragostea de a lupta,

toate miliardele pe care le vom cheltui pentru armată nu vor folosi la nimic "

(**aplauze la PSD**) [.....]

Mirescu / 23 aug.'32

▣ Industria

[**LD : însfîrșit, o schimbare de optică ! foarte interesant**]

S-a vorbit în Declarația ministerială despre desființarea protecționismului industrial.

Înțeleg prin asta să revină la regimul liber-schimbist ? [.....]

Cînd Madgearu vorbește de "deparazitare" , ar trebui să înceapă cu ațional-țărăniștii din Consiliile de administrație !

"Nu ne vom transforma noi, socialiștii, în apărătorii protecționismului industrial ,

[**LD : de ce nu ?!**]

dar să nu se facă din acesta un cal de bătaie ."

"Mai cu seamă, vă atrag atenția să nu se facă ceea ce s-a făcut la 1928, 1929, 1930, cînd d-voastre , în prima guvernare , agitați mereu în contra protecționismului și parazitismului industrial,

pentru ca să loviți în industria liberală, de pe urma căreia însă cei ce au suferit au fost muncitorii "

(aplauze PSD) Pentru că aceea n-a fost altceva decît o luptă dintre PNTJ și PNL, pentru ca aceștia să fie scoși din întreprinderile industriale și bancare și ca d-voastre să plasați partizani de ai d-voastre "**(aplauze la PSD)**

" Ce era altceva decît o luptă contra industriei liberale și contra Partidului Liberal , comenzile pe care le-ați făcut d-voastre în străinătate , locomotive, poduri metalice, și o serie întregă de alte comenzi ?

Și ce însemnează să comandați d-voastră la Schneider -Creuzot și la Skoda , materiale pentru ministerul armatei, de aproape 8 miliarde , care se puteau fabrica în țară ?

[LD : am impresia că, cel puțin în Parlament, este prima oară avansat "scandalul Skoda "] [.....]

PNTJ, dacă vrea într-adevăr - cum a declarat d.Madgearu - să deparaziteze industriile , să le aducă la realitate ,

Nu există decît o singură soluție : să înceapă cu cele care nu pot fi socializate (naționalizate) ,

cu acele carteli și trusturi :

Cartelul cimentului - unul din cele mai odioase care împiedică construcția de locuințe ;

Cartelul geamurilor - pentru care s-au cheltuit 80 milioane în cîteva luni , ca să se îndă geamul cu 200 lei m.p. ;

-Voci PSD : Zahărul ! Hirtia !

-Mirescu : Ce a făcut PNTJ cu acest trust care jefuiește de aproape 40 de ani țara ? Este nevoie ca aceste carteli și trusturi să fie controlate .

Politica la care trebuie să se ajungă : socializarea, naționalizarea minelor, a industriilor extractive ,

a marilor industrii metalurgice , care nu fac decît șantaj , servindu-se deseori de muncitori .

[LD : ședința se amîină, Camera nefiind în număr ! Nu știu dacă am urmarea]

7.) prof. N.Corodeanu (PNTJ) , Senat, discurs la mesaj, 23 aug.'32

(D.S. , MO 9, șed. din 23 aug.'32, pag. 181- 188)

▫Tradiția dezbaterilor la Mesaj

Vrea să lege cîteva reflecții de Răspunsul care va fi remis Suveranului.

"Dealtfel , d-lor, socotesc că această discuțiune tradițională la Mesajul Tronului trebuie să fie purtată

de două gînduri precise , răspunzînd la două nevoi de viață parlamentară , cari nu pot fi satisfăcute , în principiu, în restul activității noastre.

Întîiu, este nevoia ca să se examineze **momentul politic și economic al țării** , este nevoia de a se discuta **metodele politice de guvernare**

și a se analiza **necesitățile economice [Bugetul]** în care se zbate țara.

În al doilea rînd, este imperioasa nevoie parlamentară ca **partidele să-și spună** , cu această ocaziune,

cuvîntul lor ideologic, să-și desfășure **doctrina lor**, care să le motiveze **atitudinea programatică.**"

N.Corodeanu / 23 aug.'32

▫ Opoziția

" Să-mi dați voie să constat , că din acest punct de vedere, opoziția pînă acum ne-a lăsat pe noi în această adunare , într-o situație puțin jenantă .

/ Sub raportul politic, am ascultat aici un cuvînt cald și adevărat al d.lui **Lapedatu** ,care, cu drept cuvînt,

vorbea de necesitatea guvernării țării de către partide ,

dar d-sa ne-a rămas dator cu o explicațiune foarte importantă , asupra căreia vom reveni numaidecît.

Ceea ce este deprimant, d-lor, și surprinzător, e că nu am auzit nimic din ideologia partidelor de opoziție. Nici un sistem de doctrină nu s-a desfășurat aici ."

Corodeanu / 23 aug.'32

▫ PNL- ducist

[LD : didactic și jubiland pentru revenirea la guvernare, Corodeanu arborează un stil degajat, uneori persiflant, alte ori sarcastic, dar ... invită , în fond, PNL , la rotativă .]

" Mă gândesc la Partidul Liberal :

unde sunt doctrinarii d-voastre ? Unde sunt gânditorii d-voastre politici ?

Nu vorbesc numai de d-voastră, care sunteți aici, în această incintă, vorbesc de toată activitatea d-voastră politică,

în presă, în întruniri . Este o criză în gândirea d-voastră doctrinară.

Dar mă gândesc și la altceva .Din conflictul de doctrină , de idei, din discuția care se face în fața Adunării,

va reeși pretențiunea d-voastre de guvernare pentru ziua de mâine, și mă întreb în baza cărei doctrine , cărei atitudini programatice , contrare acelei noastre, veți avea d-voastre pretențiunea să guvernați țara ?

Și unde desfășurați d-voastră, rogu-vă, această atitudine programatică a d-voastre, dacă nu aici ?

Și dați-mi voie să mai fac încă o observațiune : dacă consider Camera mai mult ca arena pasionată a politicii,

consider Senatul arena ideaiunii politice , a vârstei care încheagă definitiv o doctrină

și care trebuie deci expusă aici și judecată.

Poate că Partidul Liberal se gîndește - cu drept cuvînt , nu-i impută nimeni să-și ia un rol mult mai modest politic,

acela care să ne țină în viitor locul nostru , cînd ne vom odihni pentru o altă guvernare .

.Nu avem nimic de zis la această pretențiune a d-voastre " (p. 181)

N.Corodeanu / 23 aug.'32

▫ Mihail Manoilescu

" ... mă întorc la cuvintele interesante ale unui opozant , de aici, ale d-lui Manoilescu...

-Manoilescu : Protestez contra cuvîntului de opozant (**ilaritate**) Nu sunt nici majoritar nici opozant ."

-N.Corodeanu : "Credeam că vă găsesc față-n față cu d.Madgearu .

Veșnic primăvăratec în politică, este interesant d.Manoilescu , fiindcă d-lui este un punct de vedere sintetic în politică, este un punct de intersecțiune a mai multor guvernări , într-o politică ce se cere uitată.

"Ajuns odată în Maturul Corp, d.l Manoilescu s-a gîndit că aceasta îi impune , ca un omagiu pentru noi,

sau ca un omagiu pentru vîrsta d-sale, să-și formeze în definitiv și d-sa o doctrină . Și s-a grăbit să urce tribuna și să ne anunțe marele eveniment .

Și dl Manoilescu, ca doctrină, ne-a aruncat aici, așa, o frescă ușoară constituțională , pentru viitorime.

Doamne ! Biata noastră Constituție! Nu apucăm să o realizăm bine, s-o așezăm pe temeliile ei,

și dl Manoilescu , grabnic ca totdeauna , îi vrea moartea.

-Manoilescu : "D-voastre i-ați vrut moartea , de cînd s-a născut , și acum vă luptați pentru ea."

Corodeanu / 23 aug.'32

▫ Doctrina Corporatistă

(rugîndu-l să nu-l mai întrerupă, să ia cuvîntul după...)

"Dl Manoilescu crede că construcția unei societăți , a unei constituțiuni viitoare, se face cu ușurința cu care se construiește o uzină electrică. Nu, d-le Manoilescu,

Sistemul acesta corporativ , expus de d-voastră, pleacă de la o premisă greșită și ajunge la concluzii odioase.

Notați , d-le Manoilescu, < odioase>. Vă rog să credeți, d-le Manoilescu că ceea ce se pretinde în această doctrină ,

că structura societății se înfățișează clar, împărțind oamenii pe bresle și meșteșugurile lor, este o idee falsă, este o idee imprecisă. Și ea pleacă de la ceva , ce nu trebuia să o aud eu cu cuvântul învolburat d-voastră, de la pretențiunea de a exprima o societate numai sub aspectul ei materialist, lipsit de idealul moral, de sentimentul înalt de justiție , care trebuie să fie postulatul oricărei speculațiuni asupra organizațiunii societăților.

"D-le Manoilescu, o astfel de Constituție a făcut-o Rusia Sovietică.Și în vechea constituție rusească ,

sovietele spuneau <cine nu muncește , nu mănâncă. > Este constituția pusă pe bază exclusivă de producțiune, neținând seama de idealurile omenești, de sentimentul înalt de libertate , fără de care nu poate trăi o societate.

Așa vreți d-voastră să construiți?

"Dar d-l Manoilescu știe foarte bine că există o organizație corporatistă .Mussolini a avut două scopuri :

să reducă numărul parlamentarilor și să le efaseze [**LD.Cuvânt absent în dicționar, probabil a micșora, a distruge**]

cu desăvârșire rolul politic.Socoteala lui i-a redus de la 600 la 400 .

A fost întrebat de Henry Bordeaux , la un moment dat ,

iertați-mi această indescrețiune, de fapt nu indescrețiune pentru că academicianul francez Henry Bordeaux a publicat

lucrul acesta , iertați-mi că-i reproduc un cuvânt .A întrebat de ce a redus de la 600 la 400 numărul parlamentarilor ,

ce înseamnă proporția aceasta, de ce nu a lăsat mai mulți sau mai puțini ?

Mussolini a răspuns :<După statistica mea , aceasta este proporția de cretini ce o conține actualul parlament .>

Cuvântul nu este al meu, este al lui Henry Bordeaux, sau e, mai bine, relatat de dînsul.[...]

Știți cum se face Parlamentul în această organizație ?

Cu acele corporațiuni artificiale,care au, de altfel, și un minister al lor, împărțite cum a dat bunul Dumnezeu,

privind oamenii după breasla lor, nu după sufletul lor Și ceea ce designează omul , nu este numai decît nevoia sau meșteșugul lui, ci sufletul lui, partea spirituală, care poate să nu sălășluiască acolo unde bate cu ciocannul , unde muncește pentru pîine.

Aceste corporațiuni propun 800 de parlamentari.Lui Mussolini îi trebuiesc 400.

Consiliul fascist superior taie 400 , reface lista cum vrea el, și, pe urmă, îi pune în total la votul universal.

Pe un buletin scrie < da> , pe altul scrie < nu > .Și pe cel ce scrie <da> , se vede pe partea cealaltă.

Ciorovăială :

-Manoilescu : "Deosebirea este că consiliul fascist al d-voastră a făcut acest triaj înainte "

-Corodeanu : Nu știu de ce te plîngi d-ta, nu știu de care <noi > vorbești .

De ce te-ai plînge de consiliile noastre că sunt fasciste ?

-Madgearu (ministr.Industr. și comerț.) : Consiliul acela fascist ți-a pus candidatura la Caraș

(**mare ilaritate**) Acum ți-a pus-o Consiliul liberal (**mare ilaritate**)

-Corodeanu : Control parlamentar ? Doamne ferește ! Puterea executivă e aceea care controlează

această parodie parlamentară .Acolo nu e viață parlamentară, d-le Manoilescu ! "

[.....]

"... la altceva interesant mă așteptam de la un pesonaj politic , cu mult rol în unele împrejurări din viața noastră politică , d-l Manoilescu e încă profesor de economie politică și mă așteptam de la d-sa ca să desfășure aici

tocmai o doctrină economică. Pe vremurile acestea de groaznică depresiune

economică , pe vremea cînd lumea se zbate să găsească o soluțiune, în pas cu timpul , dl Manolescu urcă tribuna ca să vorbească pentru consolarea sa retrospectivă ,

de cîteva întîmplări din viața d-sale politică, pe care ar fi putut să le povestească , braț la braț, pe culoar .

Era mai discret și mai elegant.Așa că dl Manolescu m-a lăsat cu o decepțiune . Să sperăm că vom avea cît de curînd prilejul ca izolarea în care d-sa se găsește să fie pusă la o contribuțiune ceva mai interesantă pentru noi.Dar mă întreb eu : pe ce versant politic al acestei Adunări îl voi găsi pe dl Manolescu ?

-Manolescu : "Mă găsesc pe banca prelaților " (**mare ilaritate**)

-Madgearu : "Pe banca pocăiților " (**mare ilaritate**) [.....]

-Corodeanu : Dl Manolescu a luat aici atitudinea unui personaj dintr-o piesă a lui Ibsen - "Un dușman al poporului " -

care încheie rolul așa :< Omul este mai tare cînd rămîne singur >, fiindcă el rămăsese singur.

Ceea ce mi se pare mie că a fost o impietate literară din partea d-lui Manolescu , este că a atașat izolarea sa

de discreta izolare , de viața celui sobru și romantic poet francez , veșnic melancolicul Alfred de Vigny .

Este o impietate literară să vă puneți sub adăpostul versului idealistic al celui poet, dle Manolescu .

Dar să sperăm [...] va fi un antidot pentru febra ce vă cuprinde , de cîte ori vă găsiți în preziua formării unei noi bănci ministeriale ."(p. 182)

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ Paridul Național Agrar -Goga

" [.....] simpaticul cîntăreț al pătimirii noastre , dl Goga, își ia rămas bun de la d-l mareșal Averescu, lăsat bun în grad , și pășea cu o pleiadă de amici , nu înspre Parnas, ci înspre guvernarea țării .

Avea 3 prieteni,; îi mai trebuiau 7, ca să formeze guvernul, cîteva sute pentru Parlament, iar pentru alegeri rețeta deja gata făcută de maestrul său politici."(p. 183)

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ Guvernul de "tehnicieni " - Iorga

" Nu este decît un an și jumătate de cînd împrejurările politice grele , acel cărturar distins , al nostru

- o minte pe care generațiunea nu le naște în mai multe exemplare -

este chemat să facă o misiune , care nu era deloc a lui : guvernul de tehnicieni.

D-lor, în politică ambițiunile găsesc totdeauna formule.

Guvern de tehnicieni ! Aceasta ar însemna ca la fiecare minister , să fie un specialist tehnic ,

pentru că sunt întîmplător , cîteva ministere , care ar necesita oarecum și o tehnică specială.

Dar s-a uitat , d-lor că tehnicianul cel mai interesant, **omul de stat** , omul cu preocupări constante și urmărite pentru interesele colectivității , omul cu pregătirea socială specială , omul care să facă coordonarea acestei tehnici , el neavînd poate chiar o tehnică a lui specială.

Căci dacă politica nu este o știință, este cel puțin o artă.

Și puținul bine nu a ieșit.A ieșit haosul economic și juridic, pe urma căruia noi trebuie să muncim

ca să aducem îndreptările necesare ." (**aplauze la PNT**) (p. 183)

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ PNL- Guvern Iorga

" O întrebare Partidului Liberal.De ce l-ați ajutat ? Am văzut că s-a discutat și ila Cameră, ieri. Dl profesor Lapedatu a încercat o explicațiune.A spus : am vrut să verificăm. Dar pe spatele cui ? Pe spatele țării."

- **Prof. Alex.Lapedatu** : " Nu noi am vrut să verificăm.Ideea nu a plecat de la noi, ci

de la altcineva. [**Regele ?**]

Și verificarea trebuia să fie făcută, pentru opinia publică , care s-a lăsat sedusă și care,

după verificare, s-a corectat.

- **Corodeanu** : Eu am considerație pentru oameni de talia d-voastră.

Dar să vedeți unde duce logica, când se împrumută din altă parte , de la partid, de la nevoile partidului.

D-voastră recunoașteți că guvernul Iorga era o anomalie din p.d. v. constituțional.

Și dvs, prin atitudinea pe care ați avut-o, i-ați dat ajutor !

Verificarea se făcea mai ușor dacă lăsați această anomalie să moară de la început și nu-i dădeți ajutor !"

(**aplauze la pNT**)

-**Lapedatu** : "Atunci s-ar fi spus că, prin atitudinea noastră, am împiedicat un astfel de guvern,

față de care părerea era , și **SUS** și **JOS** ,că trebuie încercat ."

-**Corodeanu** : "Credința de jos nu era decît una singură : că trebuia să-l împiedicați.

Aceasta era formula convingerilor constituționale.Și eu vorbesc așa fiind că [...]

sunt un maniac al credințelor constituționale și credințele trebuie confesate.

-**Madgearu** : DI Manoiescu notează cuvîntul " maniac " (**ilaritate**)(p. 183)

[.....]

"**Democrația** a fost rău stilizată de doctrinarii săi,

cînd revoluția franceză a luat din mîna monarhului ,din mîna unei persoane, dreptul de comandă absolută ,

dreptul de suveranitate și l-a pus în mîna poporului , a vrut să-i dea același caracter de comandă ,

același aspect de unitate și atunci **acea doctrină s-a folosit de metafore și ficțiuni** ,

cari nu corespundeau realităților , cuvinte luate din terenul psihologic , din domeniul juridic,

și a făcut această **sforțare doctrinară** care a constituit

suveranitatea poporului, voința națională, reprezentanța națională.

Expresii juridice sau de psihologii , ele nu pot să rămînă decît ca metafore.

Fenomenul democratic era foarte simplu , era dreptul majoritar al

numărului, forța socială a numărului.

Ideile ? - Doamne ! Dar poporul este un laborator de idei . **Ideile** vin totdeauna

de la o elită care formează partidele .

S-a spus că prestigiul ideilor adună numărul.De aceea numărul are prestigiu. "(p. 183)

Corodeanu / 23 august '32

▣ **Partidele**

[**LD: și la el , definiri care abundă în metafore, ușor de acceptat dar și de contestat.**

Parantezele și semnele marchează această impreciziuni]

" Din necesitatea de a se grupa oamenii pe idei, de a se organiza, de a se ierarhiza într-un scop de guvernare,

se formează partidele.Firește , suntem cu d-l prof.Lapedatu , pe același

drum.Partidele sunt o necesitate psihologică de mare virtute; ele reprezintă tradiția la un popor [?!?] , pe ele se bazează întreaga structură socială și politică [?!?] ,

pe ele se bazează însăși monarhia constituțională. "

Partidele pot fi comparate cu pădurile , pe care furtunile nu le pot desrădăcina ;

Corodeanu /23 aug.'32

▣ " **Rețeta**" lui Marx .

▣ Statul "**Țărănesc** ".

Corodeanu : [:::] o oligarhie care ne-a adus în mare parte la situațiunea imposibilă de astăzi :

Însăși industriile dvs. le-ați pus într-un punct mort [:::] Este poate vorba numai de crizele acelea care au fost proclamate în **Manifestul de la 1847 al lui Marx și Engels** , care ziceau că din 10 în 10 ani , revin aceste crize [...]
asistăm la actul acela final, care **după rețeta lui Marx** înseamnă sfârșitul capitalismului ,
trecerea lui într-o categorie istorică ? Nu aceea a d-voastră, dle Manoilescu [...] asistăm la o socializare cu un pas grăbit , către un liman ubde efortul individual este mai mult încadrat în efortul colectiv
[...] n-am să urmăresc aici adevărul **rețetei profetice a lui Marx**, dar adevărul acestui pas grăbit către un liman este vizibil. [...] Zi-i , d-le Manoilescu, cum vrei ,[...] zi-i socialism de stat , zi-i socialism de catedră, [...]
zi-i intervenționism ,zi-i economie , dirijat, economie organizată , acesta este mersul ,
acesta este punctul pe care trebuie să se pună în momentele acestea politica țării .
Nu este un punct de vedere economic, nu este o soluție a unei probleme economice, este o poziție politică.

Și acum, d-lor, desigur, că **rețeta lui Marx nu poate să fie aplicată statelor agrare.** [...]

Și **Marx a spus** într-o consultație cerută , că **țările răsăritene agrare nu urmează evoluțiunea arătată de el.**

[...] priviți harta noastră economică ! [...] veți vedea întins ogorul românesc , împărțit pe mică proprietate țărănească și atunci ideea de stat agrar , este așa de normală, cum în ordinea geografică este normal să zici că un stat este muntos și altul este maritim.[...] Nu este nici o descoperire "

-NNBotez : Este un paragraf al demagogiei...

-Corodeanu . " [...] Cum , un om care spune lucruri așa de simple , că statul nostru este țărănesc,

d-ta îl numești demagog ? De ce ? Fiindcă este subversiv în mintea d-tale ? Pentru ca , de la noțiunea aceasta

de stat țărănesc , ajungeți să spuneți ca dl Manoilescu : < vai , vrei să omori burghezia, ce criminal ești ! > [...]

Stat țărănesc e o expresie firească ca o prescurtare de cugetare :

este tot programul nostru pe care trăim de atîta timp. Ce ? Am descoperit formula acum ? [...]

Să înțelegeți prin stat țărănesc ideea că noi voim să trecem sub plug sau sub tun populația orășenească ?

Cum gândiți dvs., de îmi atribuiți mie acest lucru ?

-Madgearu : "D-nealor fac demagogie pe această temă , pentru că cred că pot crea un conflict ,

de fapt neexistent, între noi și între orașe. Dar am să am prilejul să vă demonstrez că

nu puteți să înțelegeți

ce este statul țărănesc , pentru că nu știți ce înțeles are noțiunea de < tip ideal > , în știința economică .

Am să vă explic, dle Botez, și aveți să vedeți că statul agrar țărănesc nu este o formulă demagogică ,

ci o caracterizare realistă a societății românești ."(p. 186-187)

N.Corodeanu / aug.'32

8.) **I.Hudiță** (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 24 , 26 aug.'32

(DAD, MO 16 , 18, șed. din 24, 26 aug.'32, p.)

[LD : este și el unul din istoricii de profesie care s-a implicat în politică militantă.

Ar fi interesant dacă... ai emite vreo opinie despre capacitățile politice ale istoricilor !

Ca impresie generală, de sigur da ! (motivează, legitimează , decupează, compară, exemplifică, citează, încearcă

un "sistem") Iată : [Iorga](#), [George Brătianu](#) ,[Al. Lapedatu](#), [Iamandi](#), [CCGiurescu](#) , [Hudiță](#)

¹
sunt istorici - parlamentari .I-a ajutat Istoria , sau sunt "dependenți " ?
De la caz la caz . Istoria este aservită susținerii doctrinei în care sunt înregimentați.

În cazul lui Hudiță : "Țărănismul"

Încercare de abordare istorico-sociologică a evoluției societății românești :
socialism, liberalism, neoliberalism, țărănism.

Mai mult " contribuție profesională " decât originalitate.] Vezi pe larg la [fișier PT-Lupu](#)

Hudiță / 24 aug.'32

▫ Partidul țărănesc

Va trata 3 probleme :

1 Care este semnificația frământărilor de astăzi ?

2 Ce rol are, în aceste întâmplări , Partidul Țărănesc de sub președinția d-lui dr.Lupu ?

3 Să explice doctrina acestui partid , în comparație cu celelalte partide din România.

Hudiță / 24 aug.'32

▫ Doctrina țărănist-lupistă

[LD aş putea să admit deplasarea PT de la "stînga radicală " spre "centru " ... și, astfel, o reconciliere cu PNȚ ?

Greu de spus ! Există o prea mare îmbulzeală spre acest "centru" ...

Aş putea , după autodenunțarea lui Hudiță , să plasez PT în categoria partidelor "radical-socialiste "

dar... iar, este greu de demonstrat ... și chiar el se delimitează ;

pe de altă parte , teoria " proprietății -funcție socială" , este adjudecată de neoliberali !]

Partidul țărănist își face din teoria " funcției sociale " , fundamentul doctrinei sale , înțelegînd că principiul libertății individuale , atît în domeniul material , cît și în cel moral,

nu poate fi admis decît în măsura în care el nu jenează interesul colectivității .

În nov. 1931, PT , sub președinția dr.Lupu, în Congresul ținut la București, și-a schimbat radical programul

și l-a pus în conformitate cu spiritul acestei teorii .

[LD : ohoho ! ce frază mai are și Hudiță ! Te rătăcești prin hudițele sale ! Atenție cîte a îngrămădit î !]

" Între statul corporativ , deoparte . și între formula socialistă , pe de altă parte , partidul nostru , atașat profund regimului parlamentar , socotesc că , radicalizînd statul în întregime , în toate direcțiile, noi suntem în stare să traversăm , cu regimul actual , această ultimă perioadă din liberarea omului , liberarea economică, fără să recurgem la formula socialistă ,

pentru motivul că noi punem la baza metodelor noastre tranziția lentă , cu respectarea libertăților individuale , care trebuie să recunoaștem că este cea mai importantă cucerire în lupta grea de liberare a individului , din Antichitate și pînă azi, și nu ne putem juca cu dînsa,

oricît ne-ar prezenta nouă socialistii , de agreabilă, perspectiva unei dictaturi a proletariatului , care ,

în fond, oricît de scurtă ar fi ea, nu e mai puțin adevărat că presupune suprimarea libertății individuale ,

pentru un timp cel puțin."

-**Teodor Rosnovan** : Numai o singură întrebare Este o neînțelegere .Noi, Social-Democrații,

nu suntem adepții dictaturii proletariatului.

-**Hudiță** : Îmi pare bine de această declarație a d-voastră

-**Rosnovan** : Diferența dintre noi și bolșevici vine tocmai din aceasta , că noi suntem contra dictaturii

și pentru democrație. **Dacă** noi vom avea majoritatea, iar minoritatea se va opune hotărîrilor luate ,

atunci vom întrebuința imediat dictatura, ceea ce e democrație .

-Hudiță : Îmi permit să iau act cu plăcere de această declarație.

-I.Inculeț : Foarte frumoasă mărturisire. Ar fi interesant ca și conducerea partidului d-voastră să facă această declarație.

-Hudiță : Dle deputat Rosnovan , iau act de declarația pe care ați făcut-o că PSD din România este contra dictaturii proletariatului .Pe lângă simpatiile pe care le am pentru această mișcare , adaug astăzi un element nou. [...] dar tare mă îndoiesc **dacă** această declarație este în spiritul doctrinei dvs. aceasta vom vedea-o însă mai târziu, cu altă ocazie." (p. 394)

[LD : mi se pare că a văzut-o , după '48, când cred că a făcut pușcărie]

[.....]

-VTPrelipceanu (LANC) : Față de îmbunătățirile pe care le aduceți d-voatre, pentru țărani,

nu vi se pare că partidul dvs. ar trebui să se numească mai curînd radical-socialist, nu țărănist ?

Și nu vi se pare că denumirea de țărănesc are numai un caracter electoral ?

-I.Hudiță : "Nici un caracter electoral. Numai prin faptul că noi punem , în mod principal, în programul nostru

puncte de legătură cu ridicarea situației materiale a țărănimii ,

noi ne justificăm cu prisosință această titulatură de partid țărănesc "(p. 400)

[.....]

Hudiță / 24 aug.'32

▣ **Țărănism lupist**

"Noi ne intitulăm Partid Țărănist .Aceasta nu înseamnă că punem la baza doctrinei noastre lupta de clasă .

Nu, noi profesăm în această materie teoria că o societate este un organism viu, așa cum d-ta , dle prof. Cuza,

expuneai, foarte frumos, concepția lui Scialoja (preluate de la Hansen) , în ceea ce privește organizarea statului modern.

-M.Ralea : Observ că s-a transformat Camera într-o academie , unde au loc discuții între profesori !

-Hudiță : " Noi plecăm de la ideea că în Țara Românească , între clasele sociale , există un profund dezechilibru ,

în detrimentul clasei țărănești . Și, deși noi suntem un partid al armoniei sociale, înțelegînd , încă o dată repet,

că toate clasele sociale în România sunt deopotrivă de utile organismului social, noi înțelegem prin programul nostru să venim cu o serie de reforme în interesul țărănimii, pentru a o ridica

atît din p.d.v. al stării ei materiale cît și intelectuale , pentru a restabili echilibrul care nu există astăzi între clasele din România. " [.....]

Hudiță / 46 aug.'32

▣ **Sistemul de partide.**

[**LD :teoretic, abordarea lui Hudiță este frumoasă.Este însă simptomatic că el nu aplică propria teorie la partidul său, pentru că l-ar fi trecut ... la categoria "partidelor artificiale " - fie "personale" fie " dizidente " .**

Așa ... pretenția lui de "obiectivitate" ... șchioapătă !]

Partidele politice din România se împart în general în două categorii : serioase și artificiale.

Partidele serioase sunt cele care au o doctrină, un program ; care au în spatele lor puternice realități sociale .

Partidele artificiale : grupări de ordin personal , care trăesc prin prestigiul unui șef ; sau au la bază o simplă dizidență ;

grupări ce au la bază ura de rasă sau de religie .

-prof.ACCuza : Dar acelea care au la bază naționalitatea ?

-Hudiță : v-am mai răspuns."Ca partid radical țărănesc, nu putem privi problema sub unghiul pe care o priviți dvs."

-ACCuza : Sub care unghi ?

-Hudiță : "Sub unghiul unui naționalism șovin."

-G.A.Cuza : " Prin urmare , dta, ca reprezentant al țărănimii, nu ne poți înțelege

doctrina și programul nostru ?

Foarte frumos ! Cum vrei d-ta să reprezinti țărănimea cu jidanii alături ?"(**aplauze, întreruperi la LANC**)

El se va ocupa numai de partidele "serioase" : PSD, PȚD-Stere, PNL, PNT și PT (**exclamații ironice la majoritari**)

Hudiță / 24 aug.'32

▣ PSD

... în ședința trecută, precizase cele două principii ce-i separă ; însă un soc.-dem. a afirmat

că nu este adeptul luptei de clasă...

-I.Mirescu : Ca scop în sine...

-I.Hudiță : " deși eu mă îndoiesc profund că acest lucru este în spiritul ortodox al marxismului dumnealor.

Nu rămîne , deci, decît un singur principiu fundamental care ne desparte , și anume :

noi, PT, dacă nu considerăm proprietatea sacră și inviolabilă,

așa cum a decretat-o revoluția engleză de la sfîrșitul sec.al 17-lea, și cea franceză de la sfîrșitul sec. al 18-lea ,

noi privim proprietatea [...] numai sub unghiul teoriei funcțiunii sociale , și nu al concepției individualiste ,

nu suntem însă de acord, nici cu doctrina Partidului Socialist , în ceea ce privește considerația că

ultima formă la care tinde să ajungă producția , în mod necesar, este forma colectivistă. "

-I.Mirescu : " Hotărît că da ! Noi nu suntem țărăniști, suntem socialiști "

-Hudiță : Evident acesta este p.d.v. al d-voastră .[...] în domeniul politic și sociologic

noi nu afirmăm nici un principiu dogmatic sau adevăruri de acestea dogmatice în care noi - și eu personal -

nu credem deloc." Afirmația dvs. face parte din această categorie.

În orice caz, Partidul Socialist este un partid serios, care are un program, o doctrină ;

are în spate o puternică realitate : muncitorimea industrială.

"Depinde de noi , partidele burgheze , țărănești, **dacă** vom ști să înțelegem adevăratele interese ale țărănimii ,

și vom reuși să le realizăm, **dacă** social-democrația , sub forma unui socialism agrar ,

nu va reuși mîine, să se apropie de aceste masse țărănești , neglijate de noi " (**apaluze la PT**)

Acest fenomen a început deja în Franța să îngrijească nu numai partidele de dreapta, dar și pe cele de stînga,

ca Partidul Republican- Socialist sau Radical -Socialist, și elemnte de stînga , ca Daladier , Herriot,

care sunt preocupate serios de acest fenomen ,

apropierea socialismului francez de o mare parte din țărănimea , care nu a fost satisfăcută în întregime

prin programele acestor partide de stînga. "Atît a avut de spus despre Partidul Socialist .

-I.Mirescu : "Cu vorbe nu o să ții țărănimea legată de d-voastră."(p. 444)

Hudiță / 26 aug.'32

▣ PȚD-Stere

" Despre d.Stere am puține cuvinte de spus...

-ACCuza : "Nici un cuvînt , căci nu există în Camera aceasta."

-I.Hudiță : " Partidul Țărănesc -Democrat prezidat de d.Stere, deși n-are reprezentanți în această Cameră

- e reprezentat numai în Senat - nu e mai puțin adevărat că este un partid care are o doctrină

- v-a dat-o dvs , național-țărăniștilor , ne-a dat-o și nouă, în parte - ;

pe noi nu ne despart decît chestiuni de nuanță , și ceea ce mai mult sunt chestiuni

în legătură cu soluțiile imediate ale crizei ; cu liniile mari ale doctrinei PTD , noi suntem de acord, și nu e mai puțin adevărat că , deși nu are reprezentanți aici , PTD al d.lui Stere , are în spatele lui un mare număr de țărani basarabeni."

-**ACCuza** : Cea mai mare eroare ! S-a văzut la ultimele ageri .[**unde LANC a avut procente mari**]

-**Hudiță** : " Cu regret, că trebuie să fac aici declarațiuni care, fatal, vor șoca pe eminentul meu fost profesor, d.Cuza.

Însă eu consider că este profund regretabil că o lege electorală injustă, n-a permis unui mare om politic ca Constantin Stere să intre în Parlament . (aplauze pe unele bănci PNTJ și la PT)

-**ACCuza** : Ce om politic ?! (**întreruperi, zgomot**)

-**Hudiță** : " Consider profund regretabil că această mare capacitate politică, una din cele mai mari personalități politice ale României contemporane ... (**exclamări ironice la LANC**) este în permanentă ținută departe de posibilitatea de guvernare (aplauze pe unele bănci PNTJ și la PT)

-**ACCuza** : "Să nu faceți apologia trădătorilor " (**Întreruperi, zgomot**)

-**Hudiță** : "Sunt fericit că găsesc și unele aplauze în rîndurile majorității (**Întreruperi LANC**)

Eu nu vreau să fac aici procesul acestei chestiuni, dar declar categoric, în toată conștiința,

că nu consider pe d.Stere trădător deloc, ci drept un mare nedreptățit. "

-**Bogos** : " D.Stere a avut posibilitatea să guverneze doi ani de zile Basarabia și a arătat cum știe să guverneze .

Locuitorii au rămas profund nemulțumiți "

-**Hudiță** : " L-ați eliminat din partid, întrucît reprezenta aripa stînga a dvs. " (**întreruperi la PNTJ**) (p. 444)

Hudiță / 26 aug.'32

≡ Partidul Național Liberal - ducist

[**LD : iată că istoricul din el îl scutește de afirmații politicianiste, absurde, pătimășe .. ;**

Effortul lui de obiectivitate este remarcabil, dar este posibil doar.... pentru că este în PTJ-Lupu,

pentru că sunt la cuțite cu PNTJ... pentru că Lupu are a-și legitima trecutul " liberal " și ...

participarea la guvernarea liberală postbelică.

Indiferent , însă, de aceste dedesubturi, Hudiță apare obiectiv și nuanțat .]

În fața acestor partide de stînga - socialist, lupist, sterist- se ridică , la dreapta, Partidul Liberal .

(**de PNTJ urma să se ocupe la urmă**)

"Partidul Liberal este un partid care are în spatele lui o puternică realitate socială.

El are puternice categorii sociale ale căror interese și-au găsit exponentul în partidul liberal :

marea finanță, marea industrie, marea proprietate -ce a mai rămas din ea -

funcționari înalți și chiar elemente mai înstărite din țărănime , care reprezintă o mică burghezie rurală .

" Este un partid vechi, un partid istoric, un partid a cărui istorie se confundă , în mare parte,

cu istoria contimporană a României. Cine își închipuie că poate să distrugă un astfel de partid,

dacă este un om inteligent, înseamnă că dă dovadă de o mare naivitate. Un partid

ca Partidul Liberal, cu ceea ce reprezintă el ca doctrină, ca program, ca trecut, și cu clasele sociale cari îi stau în spate, nu se poate distruge.

[**Atenție L. D : o incitantă pistă de analiză , cu care sunt , în mare parte, de acord.]**

" S-a întîmplat de la război încoace , un fenomen foarte interesant în viața politică a României :

constituirea unor grupări noi, care, toate- notați bine ! - s-au plasat în stînga PL, căutînd să forțeze PL să ia locul Partidului Conservator , dispărut după război.

"Trebuie să recunoaștem că aceasta este , poate, dovada cea mai puternică de trăinicie , care a dat-o Partidul Liberal,

că, în loc să se deplaseze spre dreapta, a rămas cantonat ferm pe pozițiile care le avea înainte ,

de susținător al unui regim parlamentar, vom vedea, însă, cu ce rezerve.

"Partidul Liberal nu a luat locul conservatorilor, și am asistat la acest spectacol interesant :

Conservatorii , care nu au putut să-și găsească loc , constituind aripa dreapta la liberali,

au constituit un element de bază la Partidul Național Țărănesc [!!!]

(aplauze la PȚ și PNL) [.....](p. 445)

Hudiță / 26 aug-'32

▣ PNL-georgist

[LD Polemică "dulce " , moldovenească . Toți erau... ieșeni , sau cu studii universitare la Iași

Ba erau (cue xcepția lui Cuza) , istorici !]

Pentru aceste considerațiuni , pe mine și pe noi , PȚ de sub șefia dr Lupu, nu ne va surprinde nici odată

cînd în cursul acestei legislaturi , vom vedea PNL susținînd interesele categoriilor sociale,

care am văzut că formează forța lui electorală." [.....]

-GACuza : De care ramură a Partidului Liberal vorbiți ?

-Hudiță : " Vorbesc de Partidul Liberal ducist, pentru că pe celălalt eu îl consider o simplă dizidență "

-C.Toma (PNL-2) : Dvs vorbiți în numele dr Lupu , sau în numele dvs personal ?

-Hudiță : În numele PȚ de sub șefia dr Lupu, care are din noembrie trecut un program radical.

Dvs vreți să ne acuzați că suntem un partid personal , dar nu suntem "

-C.Toma : Dl dr Lupu ne consideră Partid Național Liberal .

D- voastră, dintr-o ranchiună personală, ne considerați dizidență. "

-Hudiță : Nu am introdus ranchiune personale în considerațiunile pe care le-am exprimat aici .

-C.Xeni (PNL-1) : " Ca să mulțumiți pe d.Toma de la Iași vă rog să spuneți că PNL sunt dumnealor , și că noi suntem o foarte mică dizidență " ()

-G.A.Cuza : Eu am intervenit ca să arăt că există dizidențe sau fracțiuni.Prin urmare nu poate fi vorba

nici de un mare partid, nici de omogenitate.

-Hudiță : tot ce am spus eu nu poate să blezeze pe nimeni.[...]

Eu voiam să evit un răspuns în ceea ce privește raporturile între cele două partide liberale.

Însă, pentru că d.Toma mi-a pus această întrebare, eu voi răspunde :

prin toate considerațiunile pe care le-am făcut aici (arată spre PNL-2) cu privire la epoca în care nu era această

dizidență, și dvs erați pe băncile acelea (arată spre PNL-1)

-CCGiurescu (PNL-2) : " Nu ne jenează deloc, ne distrează "

-Hudiță : Din p.d.v.pe care m-am plasat eu, nu trebuie să vă jeneze cu nimic ce am spus.La d.voastră nu există decît o singură preocupare , , căci pînă astăzi eu nu cunosc o ideologie a d.voastră, deosebită de a Partidului Liberal,

căci < ritmul nou >noi știm că nu este decît o formulă fără conținut, formule cum am mai văzut noi și altele ,

în ședința trecută.Dvs nu aveți decît o singură preocupare - un lucru foarte vechi - o preocupare pur și simplu ,

de a aduce un alt om la șefia Partidului Liberal.Dvoastră spuneți că sunteți două

partide deosebite,

fără a vă deosebi ca program. "(p. 445-446) [.....]

Hudiță / 26 aug.'32

▣ Partidul Național Țărănesc.

" Despre PNȚ vă mărturisesc că la început am avut mari ezitări , dacă să-l clasez în prima categorie de partide

["serioase "] întru cît în fața acestui partid stau mai multe semne de întrebare , pe care le voi analiza imediat.

[...] este bine să vă prezint câteva fapte în legătură cu origina constituirii acestui partid , fără să recurg la prea multe fapte.

"PNȚ este format din două ramuri principale :

ramura țărănistă din Vechiul Regat și ramura istoricului și vechiului Partid Național din Transilvania.

Pe lângă aceste două ramuri , profund deosebite ca ideologie și ca preocupări, se mai găsesc în PNȚ și o serie de fracțiuni , de biserițe, de grupulețe , cari, fiecare ,

își păstrează preocupările , de o ideologie fundamental deosebită :

Există un bloc basarabean , chiar foarte nemulțumit în momentul de față, de direcțiunea PNȚ ;

mai există un grup bucovinean - și nu vreau să mai insist asupra diverselor mici biserițe ,

atît din ramura țărănistă, din Vechiul Regat , cît și din ramura națională din Ardeal.

"Între toate aceste fracțiuni și ramuri, care constituiesc partidul dvs mare,

nu s-a reușit pînă astăzi să se stabilească sudura necesară unui partid omogen.

[.....]

Dvs , în conștiința dvs nu mă veți considera lipsit de obiectivitate , cînd vă declar aici ,

că nu constituiți un partid omogen după modelul, spre exemplu, al Partidului Liberal. Vorbesc numai de omogenitate."

[.....]

Lipsa de coeziune , de omogenitate , a PNȚ, se explică foarte simplu , în ce privește ramura ardeleană.

Ramura țărănistă a ieșit în România dintr-o epocă de mari frămîntări cu caracter social ,

coresponzătoare epocii de la 1919 , pînă la 1924-1925 , perioadă în care generația de după război ,

după ce au văzut că România și-a desăvîrșit unitatea ei politică,

a înțeles că are de acum înainte în calea ei misiunea de a gospodări România , de a o consolida,

consolidare care nu se poate face decît pe calea unor mari reforme sociale.

Din această preocupare a ieșit Partidul Țărănesc , partid în care ați fost cîțiva ani împreună cu d. dr.Lupu.

[Fuziunea]

"Acest partid , ca ideologie , are în general ideologia noastră - minus o serie de puncte ,

pe care d-lor le-au părăsit pentru a face posibilă fuziunea pe baza celebrelor zece puncte,

condițiuni puse de Partidul Național din Ardeal - în general d-nealor sunt mult mai apropiați de noi

decît Partidul Național din Ardeal , care , deși are elemente strălucite, elemente de valoare,

de onestitatea d-lor Cicio Pop, Vaida Voevod, Iuliu Maniu, aceste mari personalități ale Românilor din Ardeal

-cari și-au cîștigat în luptele pentru apărarea națională românească de acolo de merite istorice-

nu este mai puțin adevărat că față de noi,

[PNR - partid liberal ? partid reacționar ?]

și-au făcut un prea îndelungat stagiul în cadrul unor preocupări naționale șovine,

[!?!?]

pentru ca acest partid să se poată înțelege cu ramura țărănistă din Vechiul Regat. "

El va aduce două dovezi privind această deosebire fundamentală între cele două ramuri.

/ Prima dovadă : De la război încolo , PNL, dispunînd de mijloace speciale "a făcut încercări mari "

să intre în Ardeal și n-au reușit să intre. De ce ?

Pentru că toate categoriile sociale din Ardeal , cari sunt echivalente categoriilor sociale din Vechiul Regat ,

care stau în spatele PNL, n-au găsit nici un moment necesar să părăsească aceste cadre ale Partidului Național ,

în al cărui program și-au văzut bine susținute interesele ."

/ A doua dovadă că PNR este un partid reacționar : o luăm dintr-o observație plasată la stînga acestui partid .

PȚ a intrat în Ardeal , fără bani, fără organizație, fără oameni, dar cu un program.

Țăranii ardeleni au înțeles și i-au dat votul și mandate, înțelegînd că interesele lor nu sunt apărate de vechii conducători...

[2 doctrine]

Noi nu cunoaștem o ideologie, o doctrină național-țărănistă, cunoaștem în schimb una țărănistă și una națională.

Argumentează cu discursul lui Socor - dir "Dimineții" - care își cerea mereu scuze, pentru obiecțiunile făcute.

-ACCuza : V-ați aigurat sprijinul lui Socor la " Adevărul " !

-Hudiță : Nu mă interesează ! DI Socor a fost ales pe listele PNT și totuși a avut obiecții,

reproșuri foarte întemeiate, actualului guvern pentru Programul cu care a venit .

[Prima guvernare PNT]

" PNT , fără o doctrină unitară, și-a dat măsura capacității sale în prima guvernare .

El a lăsat mari deziluzii , nu la adversari, dar mai ales la acei membri cari făceau parte din ramura țărănistă din Vechiul Regat, și la foarte mulți intelectuali cari simpatizau cu mișcarea național-țărănistă. "

[Guvernarea a II -a]

Noi avem convingerea că a fost adus prin surprindere, nepregătit (aplauze la PȚ și PNL) , fără program.

Este suficient să fie citit programul de guvernare , care face dovada definitivă a dezorientării totale

care există în rîndurile PNT (**aplauze la PȚ și PNL**) , ca un partid cu mari personalități, cu oameni de seamă,

dar lipsit de omogenitate.[.....]

-Hudiță : vom fi încîntați dacă programul nostru va putea fi realizat de d-voastră , căroră vă dorim să deveniți un puternic partid.

-Ralea : Nu tentează pe nimeni programul dvs.

Hudiță / 26 aug.'32

9.) P.Bardos (" Bloc Economic Maghiar) , declarație la mesaj, Senat, 24 aug.'32

(DS, MO 9, șed. Din 24 aug.'32, p. 198-199)

[LD : în lipseșta începutul]

" Avînd toată încrederea în persoana conducătorului PNT (**Maniu ! aplauze la PNT**) , avem toată speranța că, în ceea ce privește chestiunile minoritare , care se prezintă ca un eminent interes de stat,

vom avea totdeauna sprijinul lor și totodată toată bunăvoința tuturor partidelor românești.

"D-lor senatori, populația muncitoare maghiară se îndreaptă spre d -voastre prin noi, populație care de o mie de ani , și-a știut datoria față de Tron și țară.

" Primiți mîna frățească întînsă cu dragoste și încercați a-i ușura suferințele (**aplauze**)

Să stăruim împreună ca viitorul nostru să fie mai fericit și să vedem mai puține suferințe și mai multe bucurii.

" Avînd încredere în politica guvernului , care a pus pe calea realizării în parte a doleanțelor noastre ,

declar că **voi vota Răspunsul la Mesaj** "(**Aplauze**)

10.) prof.C.Rădulescu -Motru (PNT, Raportor) , discurs -concluzie, Senat, 24 aug.'32

(D.S. , MO 9, șed. din 24 aug.'32, pag. 204- 210)

[LD : deși apele par mai "liniștite " la Senat - cu o atentă urmărire și a discuțiilor din

Cameră -

liniștea este aparentă , deoarece **PNȚ se comportă provocator,arogant,agresiv**, (după părerea mea) ,
și, în continuare , cu **atac centrat pe PNL !]** **Vezi discurs integral** , fișier PNȚ
Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▣ PNL

" Pe cînd se vorbea din gura simpaticului nostru coleg , dl . NNBottez , în declarațiunea aceea,
că formațiunea reprezentată de d-l Vaida -Voevod a fost de la început considerată ca o îndrăzneată încercare de mistificare și că această soluțiune , adică formațiunea d-lui Vaida -Voevod , este o sfidare politică,
care are să ducă la încătușarea voinței naționale,
în discursurile foarte moderate , pe care le-au ținut reprezentanții Partidului Liberal - dl Lapedatu și acun înaintea mea
dl Iancu Bottez - a dispărut cu desăvîrșire această amenințare , această atitudine...
-prof.Ai. Lapedatu : "Dar dle coleg, tocmai de aceea am făcut declarațiunea , ca să nu mai discutăm."
-prof.Rădulescu-Motru : " Tocmai.Eu constat că de aceea îmi este rolul meu ușurat în această privință,
pentru că dvs. ați luat un ton conciliant și , prin aceasta, în parte, nu zic că trebuie numai decît să votați Adresa,
dar , în parte, concedați , că ceea ce ați afirmat la început , prin declarațiune, nu era de susținut ,
cînd este vorbă de răspuns la Adresă. "

-Lapedatu : " Dați-mi voie numai o simplă rememorare. Am început cuvîntarea mea ,
făcînd rezerve asupra primului pasaj din Adresa de Răspuns la Mesaj , pe care ați redactat-o dvs.,

și am spus că pe chestiunile acestea părerile sunt împărțite, și în ceea ce privește pe noi, chiar opuse.

În ceea ce privește toate celelalte pasagii, am spus că sunt de ordin atît de general în ce privește interesele țării ,încît nu cred că există deosebiri prea mari între majoritate și minoritate , și, în felul acesta , am explicat de ce nu stăruiesc asupra Adresei și de ce voi dezvolta chestiuni care domină viața noastră politică.

-Rădulescu-Motru : " În afară de acesta, iubite coleg, prin discursurile d-tale ai lăsat să se întrevadă
că sunt puncte comune , care ne apropie, și ai simpatizat cu aceste puncte comune.....

-Lapedatu : "Armata, politica externă...

-Rădulescu -Motru : ... Anume, cum ziceați, restaurarea drepturilor partidelor

,
pe care ai dat-o sub înfățișarea că ar fi, natural, și cu agreementul nostru , și al doilea,

intrarea în constituționalism , care este un punct pe care nu vă diferențiați de noi "

-Lapedatu : Și dvs se pare că apărați același principii ...(pag. 204)

C.Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▣ P N L

"Eu mă ocup în special de Partidul Liberal, pentru că este cinstit ca noi, majoritarii, să ne ocupăm de acest partid.

El este cel mai bine reprezentat în Senat, pe cînd ceilalți nu sunt reprezentați aproape deloc.

El are reprezentanți de elită, și , natural, mai ales pentru trecutul său,

i se cade cu desăvîrșire această stimă. [...]

în Senat , la noi, ei sunt purtătorii de cuvînt ai opoziției.

Noi, majoritarii, avem să ne ocupăm de ceea ce -aș zice - opoziția oficială din Senat ne spune , ne critică.

" Rotativa "

"Sub cuvîntul pe care l-a întrebuițat onorabilul nostru coleg , dl Al.Lapedatu, că trăim astăzi o restaurare fericită , în ceea ce privește reintrarea partidelor în drepturile lor, pînă la un punct,

s-ar părea că se înțelege că noi am conveni și am primi cu plăcere ca Partidul Liberal să îndeplinească și de aici înainte , în viața Statului Român, rolul pe care l-a avut înainte.

[.....]

-Lapedatu : Personal, sunt pentru alternarea la guvern a partidelor de guvernămînt. Pot să fie și mai multe, dacă ar fi vrednice de a guverna .

-Motru : Se înțelege că, din moment ce sunt pentru aceasta, s-a considerat că revenirea Partidului Liberal

în drepturile sale de odinioară , este pentru fericirea statului român.

Ați avut pe urmă, d-le Lapedatu, și rezerva că considerați chemarea PNT la guvern - și nu a PNL - o greșală.

- **Lapedatu :** Eu n-am zis așa .

-Motru : Din moment ce s-a renunțat la guvernul de tehnicieni și s-a restaurat viața politică veche [...]

ar fi trebuit să fie chemat acum PNL

- **Lapedatu :** Eu am zis că soluțiunea care s-a dat este o soluție constituțională ; că nu aceasta este soluțiunea cea mai potrivită ; eu n-am zis că trebuia să venim noi la guvern ;

să se restaureze guvernele de partid .Acesta era p.d.v.susținut de mine.

[.....]

Rădulescu -Motru

Al.Lapedatu/ 24 aug.' 32

▣ Rotativa **PNL>>** <<**PNT** ... ?!

[**LD : nu-mi pot explica de unde izvora această încăpățînată și mioapă atitudine .E adevărat, multă vreme reciprocă.**

Dar , după experimentarea guvernului de " tehnicieni " , după presiunile pe Carol le făcea întru distrugerea pluripartidismului, această miopie nu mai este scuzabilă]

-Motru : " Ceea ce voiam să constat era numai că ideologia d-voastră , cum foarte bine s-a zis,

și-a avut rostul în trecut.Sunteți un partid al trecutului...

-NNBotez : "Din moment ce am dat expropierea și am dat votul universal, nu mai suntem un partid al trecutului "

-Motru :"Ideologia d-voastră vă oprește ca să înțelegeți și să colaborați cu sinceritate la progresul

pe care-l așteaptă societatea de astăzi , în ziua de mîine " .

-NNBotez : " Dar cu ce sunteți dvs partid de evoluție ? Dovediți aceasta. Sunteți de 10 ani partid politic ,

dar nu ați făcut nimic în țara aceasta.Care vă este dreptul de a spune că sunteți partid de evoluție și de progres ?

Dovediți aceasta în fapt, nu cu vorbe și cu contestațiunea meritelor altora. "

-Motru : " Din moment ce vă găsim astăzi cu vechea ideologie , cu vechiul program,

fără ca să contestăm de loc meritele d-voastră.În trecut, fără să vă contestăm aceasta,

vă spuneam pur și simplu că nu sunteți partidul care să puteți , de aici înainte, să luați direcțiunea în viața politică a acestui stat. [**LD : aha! Dar care era un alt asemenea partid ? !]**

De aceea, dezideratul pe care pe ascuns , îl gîndea reprezentantul Partidului Liberal,

de a vedea alternanța partidelor , a celor două partide , și , în orice caz, din această alternanță ,

să nu lipsească PNL, pentru noi , ni se pare , ar fi o greșală , în politica țării ;

cel mult, Partidul Liberal , poate fi de un mare folos , într-un guvern de uniune

națională "

-Lapedatu : "Aceasta nu depinde de dvs, ci de vrednicia noastră.

.De aceasta depinde rolul pe care îl vom juca în viața politică "

-NNBotez : Repartizați roluri partidelor, și ne dați și nouă rolul acesta ? Mulțumim foarte mult."

-Madgearu : " De ce nu sunteți curioși ca să vedeți cum vă situăm noi ?

Astăzi vă situază d-l raportor.Miine vă asigur că vă voi situa eu ."

-Lapedatu : "Am buna cuviință de a asculta și nu cred că se poate plînge cineva în acest Senat, unde sunt pentru a patra

sau a cincea oară, că m-am abătut de a această linie.Nu am obiceiul de a întrerupe.Am ascultat cu toată răbdarea.

Dar cînd aud de la această tribună pe dl raportor al majorității , la discuția de la Adresa de Răspuns

la Mesajul Tronului, că face din politica lui Spiru Haret o politică de cămătărie,

că acesta a fost idealul lui Spiru Haret, pot tăcea ? Pot asculta fără să protestez ?

-Motru : "Nu ați înțeles.Sunt dator din nou să revin , fiindcă am crezut că fac numai o aluziune...

-Lapedatu : "De memoria lui Haret nu se poate vorbi așa !"

-Motru : " Haret are destule merite, însă idealul lui n-a întrecut idealul burghez.Aceasta am vrut să spun.

S-a subsistuit cu desăvîrșire idealului d-voastră , de liberal, în economia politică, idealul școlii liberalismului

Dacă d-voastră ziceți că această ideologie este de cămătar, și Haret rămîne un cămătar,

dar, atunci, sunteți cu toții , tot partidul, de cămătari "

-Ștefan Graur : " Interpretarea d.voastră, dle Lapedatu, este iudaică "

Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▫ "Stînga" "Dreapta "

[LD : reproduc tot ce a spus. Pentru Motru , aceste doctrine, curente, partide... nu sunt decît "soluții simpliste " sau, în orice caz... lipsite de interes. De aceea, le expediază sumar]

" Acum, d-lor, în cursul nou al timpului, ca să zicem, în ideologia nouă, în sufletul politic nou,

s-au produs diferite partide, în diferite țări.

Noi, n-avem pretenția, noi, PNT, să fim prima formație care s-a alcătuit pe baza ideologiei noi.

Sunt în această direcție , o extremă dreaptă, retrograzii , și o extremă stîngă, foarte avansați.

"Naționalism antisemit "

" Au căutat unii [?!?] ca să complinescă această unilateralitate a școlii liberale, căutînd o dirijare a economiei într-un fel de naționalism , pe cît se poate de exagerat ,

și s-au gîndit la naționalismul integral , în înțelesul mai mult de

naționalismului antisemit."

Și această școală urmărește ca să scape de toate defectele , pe care le avea vechea școală liberală,

însă într-un mod simplist, caută soluția. În ce constă această soluție ?

"Dacă astăzi populația din țară trăește rău, cu toată supraproducția

- eu contest supraproducția , zic că sunt produse fără valoare -

- dacă se constată acest fapt, ei bine, conflictul, după antisemiți, îl putem elimina

dînd la o parte o seamă de cetățeni , pe care îi considerăm acaparatori.

Este o soluție simplistă de tot.

" Ca să trăiască bine românul în Țara Românească, profesorul Cuza zice să dăm afară pe< jidani>."

Este aceasta o soluție ? Dar , cu toate acestea, este soluția multor state din Europa ;

este o soluție simplistă , dar este o soluție. "

" Corporatismul "

"O altă soluție este aceea pe care ne-a făcut s-o întrevădem colegul nostru simpatc dl Manoilescu :

reîntoarcerea la corporațiuni .

-**Ștefan Graur** : "Evl Mediu ! "

-**Motru** : " Oriși cît s-ar putea aranja acest corporatism , el nu poate scăpa deloc de critica că, totuși , nu poate să răspundă timpului de astăzi. Este prea complicată activitatea economică a timpului nostru, ca ea să se poată dirija și raționaliza numai prin simpla stabilire din nou a corporațiunilor. Dar și aceasta este o soluțiune.

"Socialismul " , "Bolșevismul "

" Însfîrșit, la extrema stîngă, avem toate școlile socialiste , avem școlile socialiste internaționale , pînă la bolșevism, care este, nu-i așa ? , extrema stîngă pentru noi."(p. 208)

Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▣ Statul Țărănesc.

[**Pornește de la aceeași premisă falsă : că PNT este primul partid care se preocupă de țărani !**

În rest, mai mult ce nu este "statul țărănesc" , decît ce este !]

"Noi, în Țara Românească, nu urmărim și nu ne plasăm nici la extrema dreaptă și nici la extrema stîngă.

Noi căutăm , în formula care s-a întrebuițat aici, de < Stat Țărănesc > , nimic altceva decît

o dirijare a economiei statului nostru , în așa fel ca să ridicăm clasa țărănească.

" Noi n-avem pretențiunea ca să facem așa , ca să ne dăm un ideal în stat, din care să decurgă pe urmă ,

în mod logic, toate funcțiunile statului ;

noi, pur și simplu, numai constatăm că cei ce au guvernat pînă astăzi, n-au îndeplinit toate funcțiunile.

pe care statul avea datoria să le îndeplinească ; nu s-a ocupat **decît** de producțiunea industrială și comercială.

" Noi voim să facem ca și acele funcțiuni ale statului

, funcțiunea culturală , funcțiunea de educațiune, funcțiunea de gospodărire țărănească ,

să vie în ajutor, pentru ca clasa cea mai numeroasă să poată să-și aibă rolul ei în stat- și principalul rol -

[.....] "Prin urmare, d-lor, prin stat țărănesc , noi nu punem o utopie înaintea ochilor.

Pur și simplu formulăm numai că între funcțiunile statului , acelea care caută să protejeze clasa țărănească ,

trebuie să aibă un primat în viața noastră publică.

Cu atît ne mulțumim noi astăzi . Acesta este rolul nostru în momentul de față.

"Ce va fi în viitor : noi nu suntem utopiști să clădim pentru ceea ce va fi de aici încolo, cîteva secole.

D-voastră, liberalii , nu ați reușit să guvernați decît 50 de ani în Țara Românească.

Noi nu putem să facem decît tot așa , **să credem că formula noastră va fi valabilă 100 de ani.**

D-voastră sunteți morți acum.Vom fi și noi morți , după o sută de ani , și vor veni alții " (p. 208)

[.....]

C.Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▣ Constituționalism

" Pentru ca să ajungem să realizăm idealul nostru [**statul țărănesc**] , o condiție este neapărată.

Și aici ne întîlnim iar cu un deziderat pe care l-a exprimat simpaticul nostru coleg, dl Lapedatu.

D-sa cere ca, constituționalismul să se afirme din ce în ce.

Da. Și noi o cerem aceasta. Dar și aici este o diferență . Și aici nu vrem să luăm lecțiuni de la dvs.

Constituționalismul d-voastră din trecut nu ne servește nouă , ca model de aici înainte. "

Ce însemnează a fi constituțional ? Lucru foarte ușor : a aplica Constituțiunea în litera și în spiritul ei.

[.....]

Rădulescu-Motru

▫ Regele

"Se înțelege, d-lor, nu este constituțional și ceea ce , prin Mesajul trecut, ne spunea

d [prof.lorga](#),

de a da șefului Statului, Suveranului, drepturi care nu sunt înscrise în

Constituție [!!!]

cînd afirma în Mesajul de anul trecut , că pînă astăzi s-au rupt din drepturile Coroanei."

"Aceasta era o afirmație nenorocită, o afirmație anti-constituțională "

"Tot ce are ca drept Suveranul , este înscris în Constituție.

Acesta este adevăratul constituționalism."(p. 209) [.....]

Rădulescu-Motru / aug.'32

▫ MSR Carol II

" În îndeplinirea datoriei noastre, suntem alături de Majestatea Sa Regele, alături de Majestatea Voastră,

totdeauna cu gîndul îndreptat spre interesele patriei .

Noi voim în Suveranul nostru un arbitru just al vieții noastre politice,

noi nu căutăm să-l înfeudăm intereselor de partid,

noi nu căutăm să-i impunem ideologia noastră.

El este arbitrul vieții noastre de stat .Îl respectăm și nu-i contestăm dreptul de a-și avea rolul în acest stat.

Prin aceasta, practica constituționalismului nostru o credem că este la înălțimea timpului.

Această practică ne va putea ajuta să trecem momentele dificile ale timpului de astăzi,

să biruim toate greutățile care se ridică în cale ."(p. 210)

C.Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

11.a) [C.Argetoianu](#) ("Uniunea Agrară ") , discurs la mesaj, 24 aug.'32

(DAD, MO 18, șed. din 24 aug.'32 , p. 447-452)

[LD : [xerox rătăcit .Reconstituire din fișe .,](#)] [Vezi la fișier Uniunea Agrară](#)

Susține drepturile MSR Carol de a forma :

/guverne în afara partidelor ;

/guverne de personalități ;

/guvern de "uniune națională "

11 b) [Augustin Popa](#) (PNȚ- ardelean) , discurs la mesaj , 25 aug.'32

(DAD, MO 16, 24 aug.'32, p. 470- 480)

[LD : [Context : spulberarea pretențiilor PNL că a fost preocupat de ... soarta țărănimii](#)

[Atît de înfocatul antiliberalism ... îl împinge să-și asume glorificarea](#)

[P.Conservator ,](#)

[încât parcă își revendică această rădăcină ! Vezi la fișier PNȚ și Agrarianism \]](#)

Adam Popa /

▫ Problema agrar țărănească după unire

Iar la Reforma agrară au primit pămînt cei cărora , în 1906, li se refuzase acest drept. Iar între 1920- 1928, PNL nu a făcut nimic pentru țărani !

-[C.Xeni](#) : Dar PNȚ ce a făcut , afară de scrisorile lui Mihalache ?

-[Iuliu Maniu](#) : Ce a făcut PNȚ ?

/ **Legile făcute de Mihalache** pentru **investițiile agricole** și pentru **îmbunătățirea seminței și vitelor** ;
/ **Sute de milioane** au fost puși la dispoziția pentru îmbunătățirea situației economice a țărănimii .
/ **A reorganizat cooperția** și creditul agricol , pe care guv.lorga l-a compromis ;
/ **A năzuit** să facă **Conversiunea agricolă** ...

-**C.Xeni** : Este posibil **să se tăgăduiască meritul "realizatorului "** și **să se preamărească intențiile "enuțătorului " ?!**

Este o discuție obiectiv-parlamentară cea a șefului unui partid de valoarea d-lui Maniu ? !

"Nu , onorabile domn Maniu , Partidul Liberal , cu toate slăbiciunile ce i le imputați , și pe care orice partid din lume le poate avea, și pe cari, desigur, orice adversar le mărește în interesul lui,

PNL a înscris pagini de glorie în istoria politică a acestei țări " Acest lucru nu se poate tăgădui.

Nu s-a dat credit țărănimii ? **Dar toate băncile , toate cooperativele, toată mișcarea cooperatistă ,**

cine a înfăptuit-o , dacă nu PNL !?

Ani de zile PNL a dus ponosul acuzațiilor că a făcut aceste imense instituite de credit pentru țărani !

Iar în timpul guvernării PNL , nu izbucnise criza , țărani își vindeau produsele ...

-**lul.Maniu** : Observațiile dvs sunt alături de afirmațiile mele !

Eu am spus , doar , că PNL nu a avut dragoste pentru țărani .

-**C.Xeni** : Inexact ! Eroare ! ...

-**Maniu** : **"Am afirmat și susțin.** Dar nici o dată **nu am negat meritele PNL**

.Ar fi o rușine pentru țară ca unui **partid ce a guvernat 60 de ani să i se nege realizările.**

Dar nici **nu trebuie exagerat** că **cele două reforme mari, operă a tuturor forțelor**, să se atribuie numai PNL.

"Nu națiunea română trebuie să fie recunoscătoare PNL, ci PNL față de națiune

¹
că **i-a făcut onoarea să-l lase să prezideze aceste evenimente mari** [...]ce au izvorât din spiritul timpului ,

din necesitățile vremii,și din vrednicia și suferințele neamului românesc. "

Reforma agrară și votul universal, în Ardeal, au fost făcute de PNR ,

sub președinția **Consiliului Dirigent** , pe care **am avut onoarea să-l prezidez.** [LD :

Aha ! acolo PNR a făcut !]

-**IPurcăreanu** (PNL) : **Dar Ionel Brătianu n-a făcut nimic pentru Ardeal ?**

-**lul.Maniu** : **Dar am spus eu asta ? Eu și partidul meu n-am "expropriat" aceste merite naționale** , pentru noi !

Ele au fost **rezultatul suferinței de mii de ani a neamului românesc.**

Faceți și dvs ca noi : nu vă înscrieți între meritele dvs acele mari reforme ,

pe care le-au săvârșit conștiința și suferințele națiunii române ,

pe care națiunea v-a făcut cinstea să vă lase să le puneți pe hârtie "

-**C.Xeni** : Sunt de acord cu meritele marilor curente naționale.

Dar **este naiv să se creadă că cel ce prezidează , la un moment dat, destinul unei țări,**

n-are nici un rol, nici un merit ! PNL și Ion Brătianu .

Dle Maniu, dta faci impresia unui om care , apreciind un geniu, ar spune : n-are nici un merit !

Mama care l-a născut ... are meritul că l-a făcut ! **Incontestabil, curentele naționale** , pe care d. Maniu le invocă totdeauna , **au un mare rol.** Viața politică este totdeauna influențată de ele.

Dar , **cum dta , cu "modestie " ți-ai adus aminte că , în Transilvania , PNR , Consiliul Dirigent,**

a făcut reformele ... tot așa permite și PNL -ului să nu uite că a înfăptuit marile reforme .

(**aplauze la PNL**)

[**Aug.Popa continuă discursul după lunga întrerupere ...]**

-**Adam Popa** : Între 1920-1928 , cât PNL a fost la guvern, țărănimia și agricultura au plătit în taxe de export,(cereale, vite) , peste 20 miliarde lei . Aceasta a dus la sărăcirea țărănilor

PNL critică înființarea Creditului Agricol de către PNȚ, din interes politic.
Ex. PNL, în 1928, BNR a avut reescont pentru agricultură, 11 %
PNȚ, în 1929, " " " , 41 %
Adam Popa / Iul.Maniu, C.Xeni / 27 aug, '32

12 a) **CCGiurescu** (PNL-2) , discurs la mesaj, 30 aug.'32

(DAD, MO 19, șed. din 30 aug.'32 , p. 485-490)

[Vezi la fișier PNL-2](#)

12.b) **Demostene Botez** (PNȚ) , discurs la mesaj, 19 aug.'32

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, p. 284-289)

[LD : încercare de a defini doctrina PNȚ , în opoziție cu PNL și PT-Lupu , pe câteva teme la ordinea zilei :

parlamentarism - dictatură ; scăderile vieții politice; cauzele neîncrederii în politică

În majoritatea exemplurilor , nu recurge la programele de partid ci.... la afișe și manifeste electorale .

Pentru trecut , exacerbează meritele "generoșilor" , dar ignoră și este de reacredință , pînă la prostul-gust,

față de liberali, de Brătieni, ș.a. Și asta nu pentru a crea oarece autoritate socialiștilor,

ci pentru a diminua meritele liberalilor ptr. cele două mari reforme democratice : împrumutarea și votul universal ,

imediat după unire. Atîta perseverență au investit PNȚ în această minimalizare , încît au reușit s-o implanteze în mentalitatea epocii, și s-o transmită pînă în zilele noastre.

În ce privește PNȚ , îi atribuie ca merit lupta pentru CONSTITUȚIONALISM , fără a-i explica esența, fără a aminti respingerea Constituției din 1923 de către cele două partide ulterior fuzionate .] [Vezi la fișier PNȚ](#)

Demostene Botez / 30 aug.'32

12.c) **ACCuza** (LANC) , discurs la mesaj, 30 aug.'32

(DAD, MO 19., șed. din 30 aug.'32 , p.497-507)

[LD xerox rătăcit .Folosit fișele , păstrat intact spiritul și citatele . De aceea , ordine nu este cea din discurs.

În aceeași zi , a vorbit și CZCodreanu . ACCuza se apropie cel mai mult de dorințele lui Carol , privind guvernarea.

Expune doctrina privind partidele politice - despre fiecare - în nota cunoscută discursurilor lui ;

Explică, iar, doctrina LANC .Interesant este ... reacția majorității parlamentare : rîde, rîde !]

Citează masiv din "declarația program " a Ligii la creare (1923) , apoi dezvoltă câteva din aceste idei .

Din debutul discursului, se leagă de "problema jidovească "

Atenție LD : Indiferent de poziția filozofică, morală, istorică, câteva lucruri se pot afirma categoric :

/ În epoca modernă a României, a existat o "problemă evreească " ;

/ Faptele istorice demonstrează că a existat - motivat sau nu - un curent , o mentalitate antisemită

care a avut expresie legislativă și politică ;

/ Pînă la primul război mondial, alături de alte personalități,

ACCuza s-a înregimentat acestui curent politic și legislativ ;

/ După primul război - Tratat, Constituție , legislație - s-a produs emanciparea evreilor ;

/ Curentul și mentalitatea antisemită nu au dispărut. ACCuza reprezintă consecvența ;

/Antisemitismul românesc a cunoscut o evoluție latentă sau ascendentă,

**în funcție de conjuncturile internaționale ;
/ Curentul democratic, filosemit, a ignorat sau a tratat superficial această
mișcare ;]
Vezi pe larg la fișer LANC
ACCuza / 30 aug.'32**

▣ Partidele politice

▣ Doctrine politice

Toată viața, el a luptat pentru **unitatea românilor, indiferent de partidele politice .**

- Ce sunt partidele politice ?

- Unde sunt marile partide politice care odinioară stăpîneau țara ?

- **Unde este partidul conservator ?** Unde este partidul conservator.-junimist ?

Partid mare , care a dispărut pentru că nu a avut doctrină ;

Lascăr Catargiu, Maiorescu, Carp, Th.Rosetti, Alex.Lahovary, Take Ionescu,
Nic.Filipescu ,

mari personalități, n-au fost în stare să-și închege o doctrină a P.Conservator,
să rămînă măcar ca " document literar !

Unde este partidul radical ?

- **Ce mai este** - nu spun unde este - **Partidul Național Liberal ? (ilaritate)**

PNL , amîndouă, vor păți la fel, pentru că nu au doctrină .

Nici nu știu unde să caute doctrina lor, pentru că s-au împărțit în două !

- Ce va fi mîine Partidul Național Tărănesc ? (ilaritate)

-D.Ionescu - Botoșani : Dar dvs cît credeți c-o să trăiți ?

-ACCuza : Pînă ce îmi voi termina opera pentru care , se pare , sunt născuț.

Acesta este un aviz pentru jidanii din fund [partidul evreesc] ce ar vrea să mă vadă
îngropat cît mai curînd "

Din cauză că nu au doctrine , partidele vor dispărea cu toate , iar LANC , pentru că are
doctrină....

[.....]

Discursurile rostite în parlament au fost "**forme fără fond** " , chiar dacă unele au fost
"minunat oratorice " ,

chiar dacă unele au avut și un "fond specific , **deoarece le-a lipsit doctrina** .

O doctrină este "o învățătură bazată pe cercetări științifice și corespunzătoare nevoilor
generale ale unei nații . "

Dar ... în Parlament ... nici un partid - nici PNT , nici PNL - nu au doctrine !

În Parlament doar **2 grupări au doctrină:**

1) Gruparea jidaniilor

2) Gruparea socialistă , bazată pe doctrina jidănească a lui Karl Marx.

[-----doctr.LANC-----]

Greșala fundamentală a doctrinelor celorlalte partide este că

nu înțeleg că România a intrat într-o nouă perioadă de dezvoltare .

Umblă cu "mici chițibușuri " , sau unii, ca Argetoianu, cu sugestii negative :

<Eu , în situația de astăzi, nu văd nici o soluție ! >

Dvs luptați cu metodele perioadei vechi . Între 1859-1918 , s-a constituit **statul naționali
unitar** .

[----- regimul vechi -----]

[-----reforma constituțională -----]

[----- problema jidovească -----]

Doctrina LANC are cîteva puncte esențiale : Cristos, Regele, Națiunea, România a
Românilor .

-ACCuza : Sunteți împotriva României Românilor ?

-Voci : Nu ! (ilaritate)

-Cuza : Sunteți împotriva Națiunii ?

-Voci : Nu ! (ilaritate)

-Cuza : Sunteți împotriva Regelui ?

-Voci : Nu! (ilaritate)

-Cuza : Sunteți contra lui Hristos ?

-Voci : Nu ! (ilaritate)

[----- învățătura lui Hristos -----] [.....problema
financiară -----]

[-----problema economică -----] [-----problema externă -----]

ACCuza / 30 aug.'32

12.d) C.Z.Codreanu (G de F) , discurs la Mesaj, 30 aug.'32

(DAD, MO 19, șed din 30 aug.'32 , p. 515-516)

[LD : atenție ! lipsă xerox.Reconstituire din fișe.]

/ Critica ideologiei rev.burgheze franceze , din care a izvorât democratismul;

/ Critica parlamentarismul, în general, inclusiv cel reeșit sub guv.de alegeri Vaida ;

/ Prezintă starea gravă economică , cu accent pus pe disperarea masselor disperate ;

/ Accente virulente la adresa ideologiilor, politicienilor, din sistemul democratic ;

/ Nu spune dacă votează sau nu , Mesajul și Răspunsul la mesaj ;

/ Nimic despre politica externă ;

CZCodreanu / 30 aug.'32

▫ Programul G de F

▫ Stat etnic național

[Consider acest discurs ca pe adevăratul program al G de F]

"De aceea, noi așteptăm un alt regim, un alt sistem, care va veni, după ce pe acesta îl va prăbuși greutatea și mulțimea păcatelor lui "

Parlamentul trebuie să corespundă următoarelor cerințe , în ordinea urgenței :

"1.Să se desființeze aceste discuții sterile și scump plătite ale parlamentarismului democratic ,

din care n-a ieșit nici o dată lumină, și din care, mai ales, nu poate ieși hotărîrea eroică

de a face față primejdiei , în ceasurile grele de acum."

2. Să se înlocuiască prin comandă , care să adune într-un singur mănunchi toate energiile disperate

ale neamului, înclătate astăzi în lupta fratricidă , să le disciplineze , să le refacă moralul pierdut,

să le insuflă credința în destinul neamului nostru Românesc, și să le conducă pe căile acestui destin."

3. Să declare război mizeriei și sărăciei generale , îndemnînd la muncă și cumpătare pe cei buni,

trimițînd cu forța la muncă toate elementele parazitare , care joacă în stat rolul trîntorului în stup,

pe toți leneșii , care păzesc mesele cafenelilor, de dimineața pînă seara, pe toți plictisiții care se plimbă pe străzi ,

pe toți agenții electorali de meserie, cunoscuți sub numele de diurniști , pe la primării , prefecturi, ministere,

în fine , pe toți ideologii democrați , doritori de a ține discursuri ieftine "

4. Să desființeze tot ce este parazitism , pe trupul istovit al țării , să răscolească , să organizeze și

să stimuleze toate energiile creatoare ale neamului , căci România este în pericol. "

5. Să stîrpească necinstea și, confiscînd averile celor vinovați , să aducă înapoi , pînă la ultima centimă,

în visteria statului, banii furați. "

6. Să treacă în fruntea marei gloate sărace , și la bine și la rău, să mănînce aceeaș masă săracă ,

pe care o mănîncă muncitorul sărac ; căci, în aceste timpuri grele, mizeria morală , inegalitatea de tratament,

rănește mai mult decît mizeria materială .Unii trăesc în lux, cu șampanie și icre negre,

și alții n-au nici măcar mămăligă sub regimul democrației celei iubitoare de popor "

7. Să facă dreptate Românuului în propria sa țară. Să-i vindece rănile adînci.

Să repare nedreptățile seculare, pe care el le-a suferit în timpul lungilor stăpîniri străine .

8.Să apere România în contra pericolului pe care îl prezintă invazia mereu crescîndă a jidanilor "

9.Să puie punct existenței falimentare a statului democratic, întemeiat pe ideologia perimată a revoluției franceze .

Să producă acel act epocal , de curaj reformator, care să arunce complet și definitiv peste bord,

sistemul de falsă abstracțiune al filozofiei politice a acestei revoluții "

O mare epocă istorică apune și , în locul ei, este ceasul să punem temelile unei epoci noi .

O epocă de întoarcere la realitățile naționale, dînd națiunii înțelesul real , de societate naturală , a unor indivizi de aceeaș rasă ,

iar nu sensul naționalității juridice a cetățeanului ,

care permite transformarea automată în Români

a maselor de străini năvăliți la noi , spre a ne cuceri și oprima.

10.Să se înalțe din temelii statul nou etnic național , întemeiat pe primatul culturii naționale ,

pe primatul familiei și pe primatul corporațiilor muncitoare ."(p. 515-516)

CZCodreanu / 30 aug.'32

▣ Economie generală

▣ Împrumutul extern

CZCodreanu / 30 aug.'32

▣ Agrarienism

CZCodreanu / 30 aug.'32

▣ Legislație

[controlul averilor, pedeapsa cu moartea]

CZCodreanu / 30 aug.'32

12 e) **Lotar Rădăceanu** (PSD) , discurs la mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed .din 31 aug.'32, pag. 536 - 538)

[LD : **ședința este condusă de Dinu Simian , vicepreșed. Camerei . Rădăceanu face o expunere sintetică**

a doctrinei socialiste, lansînd formula "stat muncitoresc-țărănesc " , pe care o contrapune " statului țărănesc " , formulă lansată de PNȚ .

Este lăsat să-și expună argumentele , fără întreruperi, fără polemici , fără contraargumente,

deși atacă formula țărănistă, afirmîndu-și crezul în revoluție, distrugerea capitalismului, viitorul socialist.

Tratamentul diferă de cel aplicat liberalilor , de către PNȚ.

Să fie asta expresia siguranței cu care era clamat "nepericolul " socialist în România ?

Sau expresia începuturilor "marxiste " ale țărăniștilor ?

Excepțînd respingerea colhozurilor, nu se deosebește prin nimic , ca doctrină, de comuniști .]

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ PSD : Stat muncitoresc- țărănesc.

▣ Societatea socialistă.

[LD : este regimul pe care Rădăceanu l-a dorit și slujit după 1944 , și este f. greu de făcut vreo deosebire doctrinară față de PCR . Se leagă complet]

" În acest caz, însă, nu putem să ajungem la un stat țărănesc, ci numai la un stat muncitoresc-țărănesc

fiindcă dominațiunea de de exploatare a capitalismului nu poate fi combătută decît, în primul rînd,

de clasa muncitorească orășenească, ale cărei trupe de avangardă sunt organizate în **Partidul Social Democrat** .

El este principalul , cel mai vajnic luptător contra capitalismului ; el este factorul chemat de însăși dezvoltarea istorică

să ducă această luptă de prefacere a capitalismului în **societate socialistă**.

Și dacă este vorba ca și clasa țărănească să fie emencipată de exploatarea capitalismului,

atunci lupta ei de emancipare nu poate să fie dusă alături de burghezia care o exploatează,

nu poate fi dusă sub forma armoniei de clasă, pe care d.voastră o preconizați, ci poate fi dusă numai în forma luptei de clasă revoluționare,

alături de muncitorimea organizată , împotriva capitalismului " (**aplauze la PSD**) [.....]

"Trebuie dusă o altă politică , mîntuitoare, revoluționară , nu politică de cîrpeală a sistemului burghez,

ci o politică deschizînd drum liber evoluției și asigurînd posibilitatea unei treceri cît mai pașnice , cît mai democratice, și cît mai sigure, în același timp, spre formele de viață ale societății socialiste , singura care poate să asigure omenirii astăzi , acea piine de toate zilele , pe care capitalismul de mult nu o poate asigura unei imense părți din omenire. " (p. 537) [.....]

" Noi, însă, **PSD**, înțelegem care este datoria momentului ; noi putem să citim semnele vremii ;

noi putem să ne dăm seama care este soluția crizei actuale , care este calea pe care trebuie s-o apuce

clasa muncitoare , țărani și muncitorii uniți pentru mîntuirea lor."(p. 538)

Rădăceanu / 31 aug-'32

▣ **Partidul Național Țărănesc**

" D-lor deputați , d-voastră din PNTJ de sigur că aveți intenții bune - și le-ar avea oricare partid și oricare guvern ,

în fața acestei suferințe generale , în fața acestei stagnări groaznice, a oricărei vieți economice - și nu vi le tăgăduiesc.

Dar, deși , d-voastră , reprezentați un flanc stîng al partidelor burgheze din România ,

suferiți totuși de același defect , de care suferă toate partidele burgheze , anume sunteți reprezentanți ai interesului capitalist , reprezentanți ai sistemului capitalist actualmente în vigoare.

Aceasta vă împiedică de a vedea drumul spre care tinde omenirea, drum în care trebuie văzută salvarea ei

și vă împiedică de a da soluțiuni cari ar putea să deschidă acest drum, ca să facă dintr-o parolă o realitate .

dintr-o dorință , o evoluție reală a acestei societăți.

" D-voastră vorbiți de stat țărănesc, dar lăsați neatins monopolul burghez asupra mijloacelor de producție și asupra mijloacelor de circulație. Vorbiți de stat țărănesc, și lăsați țărănimea sub exploatarea capitalistă.

Nu poate să existe un stat țărănesc cu burghezi ; poate să existe numai un stat burghezo-capitalist , clădit pe spinrea muncitorilor și pe spinarea țăranilor."(p. 537)

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ **LANC -ACCuza**

" Aceste masse vor înțelege că problema zilei de astăzi, nu este, cum spunea d.Cuza, ieri ,

ca de la o Românie , care a fost asevită Evreilor, să ajungem la o Românie care să

fie numai a Românilor .

Nu este aceasta chestiunea și nu pot să înțeleg cum poate fi pusă astfel, cum se poate susține că Evreii, fiindcă au fost în unele regiuni agenții principali ai capitalismului,

să fie identificați cu capitalismul însuși, și ca această diversiune , în loc ca principalul vinovat, capitalismul,

indiferent de culoarea lui, de naționalitatea lui, să primească lovitura,

să primească lovitura , în locul lui, o națiune, în cea mai mare parte și ea muncitoare și exploatată,

iar capitalismul să scape neatins de această nemulțumire a masselor, care este justificată,

dar care este îndreptată cu totul greșit , prin curentele antisemite , reprezentate aici în Cameră .

" Nu mai vorbesc , că tocmai pentru aceia cari se intitulează <Naționaliști > la orice răspîntie,

este o dovadă de lașitate , cînd, aflîndu-se în fața unei națiuni , care este o

minoritate foarte mică în această țară,

nu au încredere în forțele vitale ale acestui popor , care poate să conviețuiască ,

dîndu-le toate, dar absolut toate drepturile , cu toate națiile cuprinse pe pămîntul țării . "

-VTPrelipceanu (LANC) : Este de reținut că din apărător al muncitorilor, v-ați transformat în apărător al jidanilor.Spre surprinderea noastră ! " [LD : se vorbește de antisemitismul de tinerețe al lui Rădăceanu]

-Rădăceanu : " Aceasta o rețineți dvs cu mijloacele dvs de reținere ! De altfel, da, eu apăr o națiune atacată pe nedrept.

Și , în orice caz, formula nu este aceea pe care o predică d.Cuza, cu atîta ură și întunecime de spirit,

ci formula este : dacă din România , care este a capitaliștilor și a boierilor,

vom ști să facem o Românie a muncitorilor și țăranilor .Ori, noi, pentru această

Românie vom lupta. "(p. 538)

Lot.Rădăceanu / aug.'32

13.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, pag. 538 ; 549- 554)

[LD : este în PNL de 30 de ani, deci din... 1902 .Este ieșan.

[LD : absolut nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist, în ce privește trecutul.

Dimpotrivă .Prin discursul foarte documentat - inspirat fără nici o îndoială și de George Brătianu -

o mai bună punere la punct a PNT , fără menajamente .

Dar nici nu se întrevide vreo tendință de reconciliere între cele două partide liberale.]

C.Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ PNL-georgist

[LD : pînă aici, absolut nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist.

Dar nici nu se întrevide vreo porțiță de reconciliere între cele două partide liberale.

]

"În ce privește politica PNL [nu se specifică dizidența] noi ne urmăm drumul.

Continuăm tradiția și ideologia Partidului Național-Liberal. Procesul PNL nu-l aducem în această incintă .

Partidele politice n-au căderea să-l judece .El se dezbate în fața conștiinței liberale a țării . (aplauze la PNL-g)

Și se dovedește tot mai mult , din etapă în etapă , în încrederea crescîndă a masselor liberale

în directiva pe care o reprezentăm [georgistă] , în credința , în munca și în jertfele noastre.[...]

" Partidul Liberal a știut tot timpul , printr-un proces organic de evoluție și adaptare

,

să-și înnoiască programul, metodele și conducerea. (aplauze la PNL -g.)
Această manifestare organică o reprezentăm noi, astăzi. Ducem o luptă
înverșunată și implacabilă
pentru trumful desăvârșit al acestor lozinci și pentru strângerea masselor liberale în jurul lor.

" Prin această izbîndă, PNL va fi din nou în stare să-și urmeze , în cadrul României întregite și înnoite,

opera rodnică de cîrmuire și de înălțare națională. [...]

Văd cheazășia acestei izbînzei , nu numai prin credința noastră, dar și prin prezența în fruntea acestui partid

a d-lui Gheorghe Brătianu , conducătorul firesc al generației tinere ,

sortit de destin și de marile lui însușiri ,

să ducă mai departe steagul partidului și tradițiile glorioase ale înaintașilor "

(aplauze prelungite la PNL-g)

" Închei consecvent credințelor ce urmărim și vă spun : Ne deosebim principial de d-voastră [PNT]

Suntem adversarii hotărîți ai concepțiilor , care împart națiunea în clase,

pentru a avantaja pe una, în dauna celorlalte.

Noi luptăm pentru armonizarea claselor sociale și pentru solidaritatea lor .

De aceea, ne vom opune cu hotărîre la orice legiferare , care va călca aceste principii."(p. 554)

C.Toma / aug.'32

14.) V.Roșețeanu (PP-Averescu) , protest la Regulament , 1 sept.'32

(DAD, MO 21, șed. din 1 sept.'32, p. 582)

A fost înscris să vorbească la discuția la Mesaj.Președ. Camerei, din proprie inițiativă,

a luat dispoziția să-l șteargă de pe lista oratorilor.

-Voci PNT : ați fost absent.

-Roșețeanu : A fost prezent tot timpul.Este o măsură abuzivă.

-Șt.Cicio -Pop : Dvs ați citit o Declarație ; ca să țineți un discurs, e prea mult.

V-am atras atenția că dacă citiți Declarația, nu mai aveți dreptul la cuvînt.

-Roșețeanu : Trebuia să consultați Adunarea .

LD : Nu i se mai dă cuvîntul.Declarația nu o am .Cred că este singurul deputat PP.

Roșețeanu / 1 sept.'32

15.) V.Rădulescu (PNT , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32

(DAD, MO.21,șed. din 1 sept.'32, p. 582-596)

Intervenții în discurs : **Inculeț, Mihalache, IZCodreanu , IGDuca, Gh.Brătianu ș.a.**

[LD : este un doctrinar "țărănist" . În locul argumentelor și analizei aplicate celorlalte partide

(doctrine, programe, politici ,) el recurge la întrebări retorice, persiflări, etichetări.

Denotă fie aroganță, fie incompetență, fie simplitate.

Discursul este un rechizitoriu vehement la adresa PNL-ducist .

Dar... se ocupă f.puțin - doar pentru a justifica trecuta guvernare PNT - de programul legislativ sau economic al noului guvern.

O dovadă , în plus, că PNT nu se pregătise pentru o nouă guvernare .]

Rădulescu / 1 sept.'32

☒ **Consens și responsabilitate**

"Pe această platformă de obiectivitate , sunt nevoit să recunosc , în primul rînd, veritatea afirmațiilor

pe care le-a făcut ieri d.Duca [**31 aug. LD : lipsă doc.**] , în numele PNL .

Suntem de acord pe această constatare că, în ce privește liniile mari ale politicii de stat,

suntem toți bărbații politici și toate partidele politice de comun acord.

"Suntem de acord în ce privește politica externă :

Suntem de acord în ce privește apărarea teritoriului românesc ;

Suntem de acord în ce privește politica minorităților ;

Suntem de acord în ce privește atitudinea noastră față de armată (aplauze)

Un singur lucru regret mult , că d.Duca , ieri, l-a pierdut din vedere - lucru care trădează

tradiția noastră unitară într-o anumită chestiune : regret că d.Duca nu a învederat că mai este o altă chestiune în care **toți bărbații noștri politici ai acestei țări s-au găsit pe aceeași linie tradițională a devotamentului către Coroană.**

Polemică "monarhică "

[LD : nici un prilej nu a fost lăsat de adversarii lui Duca , ca să nu i se bată încă un cui la sicriul

răzbunării lui Carol .Voi marca acest lucru.]

- **Duca :** Aceea se înțelege de la sine și nu mai trebuie declarată.

- **Ilie Lazăr :** "Devotamentul către Coroană , PNL nu-l etalează niciodată "(**proteste la PNL)**

- **I.Inculeț :** "Suntem partid monarhic și devotamentul se înțelege de la sine .

- **I.Răducanu :** "Într-adevăr , din trecutul dvs se înțelege de la sine

- **V.Rădulescu :** " Luăm act de declarația d-lui deputat Inculeț. _Și avem și noi această convingere ,

: că este făcută cu asentimentul d-lui Duca, șeful PNL.

" Și atunci trebuie să tragem această concluzie , [...] pe buzele noastre ale tuturor bunilor români din această țară

este aceeaș formulă , în care am trăit și pe care am rostit-o în toate împrejurările :
<Trăiască Regele !. >"

(adunarea aplaudă în picioare)(p. 582) [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Partidele în regim parlamentar.

▣ Guvernul Iorga.

▣ Vinovăția PNL

[LD :Speculații , găselnițe, de rea credință .Merge pînă acolo cu antili- liberalismul încît găsește circumstanțe atenuante lui Iorga... pentru "defecțiune" ... considerînd PNL principalul vinovat pentru devierea de la parlamentarismul constituțional .]

"După 1928, cînd credeam că am terminat cu un trecut rușinos, am asistat din nou la o deviere ,

formală de astă dată, la o deviere fățișă de la normele regimului parlamentar , prin felul cum s-a constituit cabinetul Iorga. A fost, într-adevăr, o deviere de la regimul parlamentar ,

pentru că nu se poate închipui într-o țară un regim parlamentar , fără partide politice."

" Partidele politice sunt de esența regimului parlamentar . _De ce ?

Pentru că în fiecare moment , un guvern trebuie să se sprijine și pe încrederea Coroanei

și pe încrederea Parlamentului .

Nu se poate presupune că un guvern există în spațiu, fără această dublă susținere .

Întrebăm atunci pe d.Duca și întreg Partidul Liberal ,

cu ce au contribuit la întărirea parlamentarismului în România,

cînd, în 1931, au ajutat guvernul Iorga să ia puterea și imediat l-a părăsit ?

În ce situație s-a găsit acel guvern din p.d.v. al uzanțelor parlamentare ?

Ne mai avînd încrederea întregă a Parlamentului, el trebuia - și era fatal -

să se reazeme numai pe încrederea Coroanei.

În această situație, era imposibil ca Coroana să nu fie descoperită în fiecare moment.

Iată marea greșeală a PNL , care este adevăratul autor

al devierii de la normele regimului constituțional " (**aplauze la PNL**) (p. 583)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Partide - Regim parlamentar

[LD : clasificare arbitrară, aş spune mioapă, dacă poate susţine că PSD reprezenta o "realitate politică" ,

iar ... LANC şi Garada , nu ! Nu este singura eroare.

Grav este că o spunea la tribuna parlamentului şi că vorbea în numele PNT !]

Regimul parlamentar se găseşte într-o situaţie falsă şi trebuie transformat dintr-o ficţiune , în realitate.

Care este atitudinea partidelor politice ?

! " Sunt aici două grupări : gruparea d-lui Cuza şi gruparea Garda de Fier, cari în mod formal au spus

că sunt contra partidelor politice, şi , prin urmare , în contra regimului parlamentar . / "[...] două partide , cari din p.d.v. al forţelor lor , constituie într-adevăr realităţi politice : : PNL şi PSD .

Ambele partide "se găsesc astăzi pe temeiul regimului parlamentar,fiindcă nu pot altfel"

" Ce a însemnat acea declaraţie a d.lui Mirescu , pe care socialiştii o fac pretutindeni , *ubi et orbi*, că se mulţumesc de nevoie cu un program minimal, dar îşi pun speranţe în realizarea unui program maximal, pe care opinia publică nu.l primeşte ?"

Atitudinea PNL ? Nu sunt suficiente declaraţiile din Parlament ; cine urmăreşte presa ...

Presa independentă şi partidele .

-V.Rădulescu : -citînd din "Viitorul " şi " Universul " , pe care le consideră " liberale-

-**Inculeţ** : Ziarul " Universul " este un ziar independent ,(ilaritate la PNT)

-C.Xeni : Pentru că "Dimineaţa " are simpatii faţă de PNT, se poate afirma că este "naţional-ţărănistă " ?

-**Emil Socor** : Nu se poate spune acest lucru , deoarece "Dimineaţa " , prin mine , şi-a spus cuvîntul.

-**Inculeţ** : Nu vă suspectează nimeni, dar aţi candidat pe listele PNT

-**Emil Socor** : Schimbaţi legea electorală şi nu voi candida pe lista nici unui partid,

-**Voce PNT** : Dar dl Stelian Popescu a fost ministru în guvern liberal...

-V.Rădulescu : orice om cinstit poate face o deosebire între atitudinea "Universului" faţă de PNL ,

şi " atitudinea obiectivă " pe care o au "Adevărul " şi " Dimineaţa " ...[.....]

Va să zică , PL e încă departe de ceea ce credeam noi asupra cuceririlor democratice şi se gîdeşte la libertăţile dinainte de război [...]

prin urmare, democraţia românească este atăcată şi pe faţă şi pe ascuns [...]

Acest lucru îl aducem la cunoştinţa Majestăţii Sale Regelui, pentru ca să înţelegeţi şi dvs. şi să trageţi consecinţele necesare "

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ PP-Averescu

Declaraţia în numele PP a fost citită de V.Roşeteanu : <Partidul Poporului crede că în situaţia actuală,

pentru a înfrunţa cu succes greutăţile în care ne zbatem, avem nevoie de un guvern ieşit dintr-un partid

care a dat deja proba de bună gospodărire la cîrma ţării şi care să se sprijine pe majorităţi

izvorîte din alegeri curate , în adevăratul înţeles al cuvîntului.>

"Cine ne face această declaraţie şi în numele cărei opere ?

Ni-o face Partidul Poporului , în numele d.lui Mareşal Averescu , în numele alegerilor din 1926,

şi în numele reformelor pe care le-a înfăptuit.

Dar ar fi să mai înveninăm atmosfera ca să reamintim aceste lucruri triste.

D.Mareşal Averescu şi-a legat numele în mod atît de frumos de războiul pentru unire .

"În ziua cînd s-a închinat însă în faţa aceluia care l-a acuzat de trădare la Brăila [**Brătianu ?**]

, în ziua aceea soarta i-a fost pecetluită. (aplauze la PNT)

Nu a făcut nimic și este regretabil pentru noi
că Mareșalul Averescu își sfârșește în mod atât de tragic viața sa politică.
Dar mai este o parte a Partidului Poporului ; este cealaltă jumătate [PNA-Goga]
[...] (p. 585)
V.Rădulescu / 1 sept.'32

▫ P.N.A .Goga

"Nu pot să nu relev cît de gol sună aceste declarațiuni în timpurile de astăzi.
Ce zice Partidul Național Agrar ? : < Pătruns de nevoia unui nou crez politic și național în această țară ,
a unei acțiuni de primenire și a unei noui orînduiri , Partidul Național-Agrar este încredințat că
"guvernul de astăzi este departe de a răspunde gravei și excepționalei sale meniri,
și ca atare declară că nu-i poate acorda încrederea sa.>
"Și cine o spune ? Partidul Național Agrar.De ce național și de ce agrar ?
-**Stan Ghițescu** (PNA) : Ca să te întrebi d-ta !
-**V.Rădulescu** : Înțeleg că PNL să poarte , prin tradițiune,numele de național, pentru
că ,într-adevăr
începuturile lui sun împletite cu începuturile vieții de redeșteptare națională,
cînd era la ordinea zilei ideea națională.
Înțeleg ca Partidul Național din Ardeal să păstreze , prin tradiție istorică , acest
nume ,
pentru că el era în fruntea ideii naționale din Ardeal.
Dar astăzi ,d.lor, un partid care se naște , să ia titulatura de partid național ?
Pentru ce i-ați zis agrar ? **Ce, d-voastre, ați descoperit că nu e nimeni care să poarte**
grija păturii noastre țărănești ?
Oare nu ați făcut-o cumva ca să mistificați opinia publică prin confuziunea ce vreți să
produceți
între ideea PNȚ și PNA ? **Ca dovadă că acest partid este un surrogat al PNȚ,**
este că i- ați luat chiar și semnul, cercul PNȚ , căruia i-ați adăugat două puncte.
-**Stan Ghițescu** : **Certați-vă cu comisia electorală , nu cu partidul ...**
-**V.Rădulescu** : Un asemenea partid , cu o asemenea denumire, și cu un asemenea
semn , este expus pieirii." (p. 585)
V.Rădulescu / 1 sept.'32

▫ P-Țărănesc-Lupu

Din partea acestuia, au fost mai multe declarații, care s-au complectat.
Ține să amintească partidului, membrilor, dr Lupu, ale căror expuneri le-a admirat
de cîteva ori, că
" la obîrșia PȚ nu este deosebire de ideologie între noi și el."
-**G.Ștefănescu - Goiceanu** : "Vatra este aici (**ilaritate la PNȚ**)
-**I.Răducanu** : " La întemeierea partidului Țărănesc, nici unul dintre dvs nu erați
acolo " (**aplauze la PNȚ**)
-**Ștefănescu-Goiceanu** : Nu era nevoie să fim aici.(**ilaritate la pNT**) [...] eu am fost
toată viața alături de acel care,
cred, că a tras prima dîră a concepțiunii țărănite în materie politică ,
în Țara Românească, d. prof.Nicolae Iorga."
-**I.Răducanu** : Nici unul din dvs , nici chiar dr.Lupu, nu a fost la întemeierea PȚ din
Vechiul Regat .
(**aplauze la PNȚ**)
- **Goiceanu** : Vom discuta noi ideile dvs țărăniste, și "statul țărănesc" al dvs, peste
cîteva zile
-**V.Rădulescu** : "[...]dr Lupu nu s-a despărțit pe o chestiune de principii și aceasta o
spune un om [**el, Rădulescu ?**]
care a trăit alături de dr.Lupu .Aceasta s-a întîmplat în 1927
Desprinderea dr.Lupu de PNȚ
În acel moment, PNȚ a adoptat , în Congresul de la Craiova, o **Rezoluție** prin care
se cerea **revenirea asupra actului de la 4 ianuarie** (**aplauze la pNT**) Dr.Lupu a
crezut și a afirmat atunci , **că este o mare greșeală** ,
pentru că dovedește din partea partidului , **o lipsă de tact politic** , această rezoluție
închizîndu-i drumul spre putere. [!]

- **Goiceanu** : Asupra tactului, era discuția, nu asupra actului
- **Șt.Cicio -Pop** : îl roagă să nu mai intervină...
- **Goiceanu** : este o acuzațiune care angajează atitudinea unui partid și a unui om. Noi nu o putem lăsa nerelevantă.

- **Rădulescu** : ... în acel an, 1927, dr.Lupu se afla pe banca ministerială, alături de liberali !

- **Goiceanu** : dr Lupu va da el singur explicațiuni . "D-sa este de bună credință [...] chestiunea de tact era următoarea :că d.Mihalache s-a dus la Craiova și a făcut declarațiunile știute, fără să ia avizul biroului respectiv și conducerea partidului, într-o chestiune care angaja partidul, și despre care dr Lupu, care era cel puțin "duo " la conducerea acestui partid, nu avea nici o cunoștință.

Și dr Lupu a protestat împotriva tactului politic al d-lui Mihalache.Acesta este adevăru

-**Pompiliu Ioanițescu** : " Să vă ferească Dumnezeu să citim aici actul demisiei doctorului Lupu din partidul nostru,

fiindcă veți vedea atunci motivele " (**zgomot, întreruperi**)

-**Goiceanu** : Dta ești din vatra țărănistă a d-lui Răducanu ?

20 de ani de viață politică liberală , nu-ți dau dreptul să vorbești acum ! (**zgomot, întreruperi**)

- **P.Ioanițescu** : Nu te aventura ! (**zgomot, întreruperi**)

- **V.Rădulescu** : " [...] Dar încă odată, să nu falsificați istoria și să nu credeți că între dr.Lupu și între partidul din care ieșea atunci , era o deosebire de concepții la acea dată.

S-a dus acasă la Ion Brătianu , acesta este adevărul !

Deși cunoștea ce raporturi erau atunci între Brătianu și partidul nostru ! " [**LD : asta era trădarea !**]

" În ce priește participarea dr Lupu la organizarea PȚ, eu, dlor, recunosc că dr Lupu a făcut ceva pentru PȚ. (P. 586)

[.....] [**Marea polemică privind reformele democratice**]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Maniu, ardelenii - Brătianu , liberalii

(replică - polemică)

"Ni s-au mai adus și alte învinuiri . A mai găsit d.lamandi , cercetător al realităților istorice,

că d.Maniu nu mai are Ardealul la picioarele lui, ca altă dată ; că este alungat din Ardeal .

În cercetările sale obiective , d.lamandi ce credeți că a găsit ?

Că Ardealul s-a lipit trup și suflet de Partidul Liberal " (**ilaritate pe băncile PNT**)

"Mă gîndeam unde este pictorul care, entuziasmat de cuvintele calde ale d-lui lamnadi, ar putea să facă acest tablou , care să reprezinte realitatea politică a vremurilor de astăzi : pe d.Maniu , izgonit din Ardeal ,

: iar Transilvania întreagă prosternată la picioarele d-lui Dinu Brătianu " (**aplauze la PNT**)

-**C.I.C.Brătianu** : Eu mă întreb ce intervențiune am eu în această chestiune ? "(**ilaritate pe băncile PNL**)

-**V.Rădulescu** : " [...] ați fost în fața mea . Am dat un exemplu de legătură sufletească , care este între dvs. și Ardeal .

Această legătură este între toți membrii PL și Transilvania "(**aplauze la PNT**)

-**CICBrătianu** : " Eu am cel puțin o calitate , pe care mulți dintre dvs nu o aveți . Nu-mi trebuie influență mai mare și nu cer mai mult decît să trăesc liniștit în cercul meu "(p. 593)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Moralitate politică - avere

(replică lui CICBrătianu)

[**LD : atenție ! nu cu expresiile de astăzi, grijă pentru "imaginea " partidelor ... în posteritate ;**

grijă pentru responsabilitatea cuvîntului rostit ; grijă pentru onoare și prestigiu ;

Dar ... enunțate și pretinse doar adversarului ! Pentru că realitatea nu a fost așa .]

-**V.Rădulescu** : " Fiindcă d.Brătianu mă provoacă sub această formă , îi reamintesc ,

pentru că vorbește de modestie ,două cuvinte din cuvîntarea d-sale , rostită zilele trecute :

< Să trecem acum la sănătatea morală.În această materie, am o foarte mare autoritate....>

(**ilaritate pe băncile PNT**)

"D-lor deputați, nu contest cinstea d-lui Brătianu, dar eu nu înțeleg un lucru : **caracter de bronz și cinstit în viața publică , este omul sărac ,[!!!]** supus neconținut ispitei și care rezistă neconținut ispitei.

Nu sunteți din acest p.d.v. nici alături de Rosetti ,nici de Kogălniceanu, cu care v-ați comparat dvs.

-**CIC Brătianu** : Nu cunoașteți istoria țării .

-**V.Rădulescu** : " Nu este un lucru necorect că sunteți moștenitorul unei averi mari (**exclamări la PNL**)

Evident : nu este un lucru necorect că aveți ca moștenire viile lui Simulescu ; nu este un lucru necorect că sunteți administrator la " Letea" ; nu este un lucru necorect că sunteți director la Creditul Rural...

-**Voce liberală** : " Acestea sunt merite "

-**V.Rădulescu** : ...cu toate avantajele materiale ce rezultă din aceste situații.

Dar noi nu știm ce s-ar fi întâmplat **dacă** d-voastră ați fi avut nenorocirea să nu aveți această situație materială , și țara ar fi pus la încercare virtutea dvs ." (**aplauze prelungite la PNT ; protestări la PNL**)

-**CIC Brătianu** : Cer cuvîntul în chestiune personală . D.raportor a spus că am avut o moștenire de la tatăl meu .

Am moștenit datoriile de la tatăl meu (**protestări la PNT ; aplauze la PNL**) Tatăl meu, după 12 ani ca prim-ministru, a lăsat 200.000 lei datorii. Acesta este adevărul , că noi cei trei frați, am muncit 10 ani pentru ca să plătim.

Vedeți, noi am fost oameni muncitori. (**aplauze la PNL**)

-**V.Rădulescu** : Noi nu v-am atăcat ...

-**CIC Brătianu** : " Noi am trăit din munca noastră ."

-**V.Rădulescu** : " Noi avem pe aceste bănci - și pe banca ministerială și pe băncile majoritare -

oameni care au rămas neconținut săraci , deși au avut înalte dregătorii publice...

-**CIC Brătianu** : "Cari sunt aceștia ? Eu îi văd îmbogățiți pe toți .

-**V.Rădulescu** : " Nu aveți autoritatea să vorbiți în materie de morală de la o așa de mare înălțime

și majoritatea nu primește lecțiuni de la dvs. " (**protestări, mate zgomot, apaluze, proteste , reciproce**)

- **CIC Brătianu** : " D.voastră toți trăiți din funcțiile statului , din veniturile contribuabililor "

-**V.Rădulescu** : "Ați avut un discurs plin de patimă la adresa PNT și suntem în drept să răspundem la aceste atacuri "

-**C.Xeni** : "Ați căzut la atacuri personale "[.....]

-**V.Rădulescu** : " Îmi amintesc , d-lor, care a fost atitudinea d-voastră față de Partidul Național din Ardeal,

față de urmașii acelor cari au ținut aprinsă flacăra patriotismului în Ardeal , și care a fost atitudinea noastră."

Spunea Dinu Brătianu : <Greșala cea mare a dvs.și în special a Partidului Național din Ardeal,

este că membrii acestui partid , atunci cînd au venit în Vechiul Regat și au văzut aceste averi,

și-au închipuit că toate aceste averi sunt făcute în dauna statului.[...]

Cunosc o seamă de îmbogățiți de război , care n-au luat nicio dată parte , nici măcar ca deputați sau senatori , în organizația de stat , și s-au îmbogățit .> "

[...]

Dvs spuneți :ardelenii au crezut că aceste averi s-au făcut prin furtișaguri și de aceea au început să facă și ei așa...

"Eu vă întreb , d-le Dinu Brătianu , ce va zice un biet student, mai tîrziu, peste mulți ani, între pereții bibliotecii,

cînd va citi ce s-a petrecut în timpurile acestea și cînd va vedea că d.Dinu

Brătianu , fruntașul PNL,
a calificat pe fruntașii Ardealului , pe urmașii marilor eroi ai neamului românesc, ca
oameni de afaceri ?

Ce era în intenția și mintea Partidului Liberal ? Ciini după pradă ! Noroc că PNL n-a
împărțit prada cu acești oameni .

Aceasta este concluzia pe care o va trage tineretul viitor , citind rîndurile d-voastră
"(p.594)

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▫ Meritul PNȚ : Restaurația

▫ Meritul PNȚ : libertățile publice .

▫ Meritul PNȚ : consolidarea unității naționale.

▫ Regățeni-ardeleni , Mihalache-Maniu , în PNȚ

[LD : Chiar dacă meritorie, străduința lui Rădulescu de a transforma divergențele
din PNȚ ,

cu merituose năzuințe naționale, este ... penibilă și greu de preluat .Îmi pare rău
pentru asta .]

" Ce am făcut noi ,Partidul Țărănesc, de pe atunci ,în această chestiune , ca să
consolidăm ideea unității naționale ?

Am făcut unitatea națională .Am dat un exemplu eclatant , care va fi mai doveditor
decît toate frazele sforăitoare și decît toate declarațiile care se fac , cînd , la un
moment dat, Ion Mihalache, șeful necontestat al Partidului Țărănesc, pentru a
cimenta pentru totdeauna unirea cu Ardealul, s-a închinat în fața Ardealului
și și-a cedat șefia în mîinile ilustrului fiu al Ardealului , Iuliu Maniu "(aplauze la PNȚ)

"Așa am tratat noi pe fiii Ardealului , pentru că noi știam și aveam această
convingere făcută,

că toate sacrificiile noastre militare , ar fi fost inutile

dacă nu era acolo cineva care să ție aprinsă flacăra aceasta a românismului.

Și pentru cei pe cari i-am găsit acolo , am fost gata să ne închinăm și am făcut această
unire .

Unirea aceasta s-a cimentat și mai mult în ziua cînd Iuliu Maniu , retrăgîndu-se de la
șefia PNȚ ,

a cedat locul său lui Ion Mihalache .

**Acestea sunt gesturi elocvente cari dovedesc că în fruntea PNȚ se găsesc oameni la
cari**

**ideea aceasta a consolidării unității naționale este o realitate ."(Vii aplauze, bravo, la
PNȚ)(p. 594)**

▫ Meritul PNȚ : salvarea dezastrului economic. [.....]

▫ Meritul PNȚ : "Statul țărănesc"

[LD : fiecare național-țărănist avea propria definire și propriile argumente pentru
"statul țărănesc" ;

**Va trebui să extragi , totuși, cîteva elemente dedoctrină .V.Rădulescu este un
"țărănist" neaș**

Eu nu cred că am auzit vreun național-ardelean să explice formula...] ,

Gazetele care sunt contra noastră **s-au speriat de această formulă .**

Pe două coloane, "Universul" și " Viitorul" au făcut apropierea dintre **doctrina noastră**
și a lui **Stamboliski ,**

spunînd că noi nu vrem altceva decît **tirania satelor**, că vrem **ca analafabeții satelor** să
conducă țăara aceasta.

"Ce eroare ! Nu este adevărat și noi avem curajul mărturisirilor sincere.

Cînd s-a organizat acest **Partid Țărănesc în Vechiul Regat , noi am avut ca scop**

ridicarea clasei țărănești

și am avut această sinceritate de a mărturisi , și avem și astăzi sinceritatea **de a face din**

nou această mărturisire.

"Aceasta era o mare chestiune de echitate socială , pentru că era cunoscut de toată lumea adevărul că

nu exista o clasă socială rămasă mai înapoia istoriei, decât clasa rurală a Țării Românești

și nu era în nici o țară o diferență mai mare între o clasă și alta , ca în România.

Era vorba de o dreptate istorică [...] noi aveam ferma credință că această clasă țărănească a dus și în trecut și va duce și în viitor , toată greutatea statului românesc."

Cînd a venit catastrofa prăbușire a prețurilor , cînd clasa țărănească s-a resimțit,cînd producția agricolă nu a mai avut preț, întreaga țară a fost în agonie.

Am avut dreptate atunci să luptăm pentru clasa țărănească sau nu ?

Acesta este adevărul și trebuie mărturisit cu toată sinceritatea.Am luptat pentru că luptam pentru economia generală a țării și ne menținem și astăzi în această formulă de stat țărănesc .

Nu este vorba aici de **dictatura unei clase** ; este vorba de **diferența** care ar putea să fie

între structura prea complicată și greoaie a mecanismului statului

față de viața simplă a țaranului .

Nu cumva **complicația** aceasta a ministerelor , cu mii de funcționari , nu cadrează cu obiectul principal al economiei generale , cu viața țaranului nostru ?

Și, în orice caz, drept este că în timp ce se accentuează acest lux și a această rafinare a vieții de la oraș,

sătenii să nu mai aibă spitale, iar femeile să nască fără vreo asistență medicală ?

Se poate continua mai departe această stare de lucruri ? I

lata ce înțelegem noi prin formula aceasta a statului țărănesc. "(p. 596)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Apel la colaborare cu amenințări !**

[Extraordinară răsucire de poziție , pentru un final de discurs, pentru un final de dezbatere la mesaj,

după aproape o lună în care PNL nu a făcut alceva decât să lovească în PNL !

Și, ca ultim argument : șantajul cu Regele !]

PNL cunoaște bine cauzele adînci și îndepărtate ale crizei , știe că toată lumea geme,

dar ... se menține într-o atitudine de sectarism... pentru care opinia publică îl condamnă.

"În aceste împrejurări, nu aveți dreptul să răscoliți neconținut trecutul , și pe mine să mă iertați că am făcut-o, dar am făcut-o provocat .

Este și în interesul d-voastră, și în interesul țării , ca să dăm trecutul uitării , și să începem o epocă nouă.

-Voci PNL : S-o începem de la 1928 , s-o începem cu d-voastră ! (întreruperi)

-I.Vasilescu -Nottara : Să vă uităm trecutul nefast

-V.Rădulescu : Vreți să nu dăm trecutul uitării ? Vi-l restabilesc în două cuvinte : ați falsificat regimul parlamentar .Aceasta ați făcut în timp de 10 ani.

Ați respns apelul Majestății Sale Regelui la colaborare .

Ați ajutat guvernul Iorga , producînd această deviere a normelor constituționale în Țara Românească și

ați avut atitudinea conuscută față de Coroană , atitudine pe care o continuați și astăzi , prin insinuațiuni perfide,

aruncînd cuvîntul că acest regim este o provocare a țării .

lata de ce a spus să uite trecutul.

" Trebuie să vă acomodați noilor împrejurări și să veniți cu inima curată la lucru , pentru că , în adevăr,

este o crimă astăzi , ca un om politic să respingă apelul de colaborare pe care l-a făcut Majestatea Sa Regele.

PNL,care n-a fost de acord cu guvernul Iorga, după ce l-a criticat ...

a dat tot concursul la lucrările parlamentului.

"Aceasta este mai moral decât ce ați făcut d-voastră.

Dvs nu v-ați opus la formarea guvernului, numai ca să puteți intra cîți mai mulți în Parlament,

iar a doua zi l-ați făcut cea mai crâncenă opoziție "

"Ca deputat și ca om , nu-mi permit să vă dau vreun sfat .Ca raportor al Adresei, îmi îngădui să fac acest lucru.

Sunteți datori , pentru binele acestei țări, să părăsiți linia pe care o urmați.

Dacă nu vă veți acomoda noilor împrejurări, **dacă** veți otrăvi neconținut viața publică a acestei țări,

așa cum ați otrăvit-o până acum, nu veți mai exista în istoria politică a acestei țări, și este posibil ca stindardul dvs să treacă în alte mâini mai curate " [aluzie la

Gh.Brătianu !]

(**aplauze prelungite la PNT**)

Dacă vă veți menține în această atitudine , impregnată de calcule electorale , de interese meschine și de echivoc,

vreamea vă va măcina , și nu veți rămâne în viitor decât o simplă expresie electorală a vremurilor de astăzi. Iată de ce sunteți datori să ne dați tot concursul .

Noi vă chemăm în ajutor, așa cum este dator să o facă orice om cinstit .

Dacă dvs nu ne veți da acest concurs, luați act că avem destule forțe în rîndurile noastre ,

avem destule inimi curate să ne continuăm drumul singuri.

Noi facem un apel călduros la toate inimile curate, la toată opinia publică și la toată presa cinstită ,

și suntem siguri că cu ajutorul acestora vom izbuti.

Istoria va spune care sunt astăzi forțele oarbe ce țin în loc dezvoltare a neamului nostru

și care sunt puterile de lumină și de viață , ce mîină acest neam pe drumul progresului și al civilizației ."

(**aplauze la PNT.Oratorul este felicitat de d-ni miniștrii și de dnii deputați**) (p. 596)

V.Rădulescu / raportor, 1 sept.'32

16.) Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț) ,
discurs -conclusiv, Cameră, 2 sept.'32

(DAD, MO 22, șed. din 2 sept.'32, p. 607- 616)

("Dimineața " nr. 28, 9228, 4 sept. 1932)

[**LD : titlurile problematizate, sublinierile și parantezele drepte îmi aparțin.**

Vaida , apare mai ales în postura de " homo regius" .

Nu vorbește nimic concret despre intențiile guvernării - legislative, economice , sociale etc -

Ci se răfuieste mai departe cu PNL ! . De aceea discursul integral- vezi fișier PNT]

Vaida / 2 sept.'32

▫ Opoziția

" În această discuțiune, diferiți oratori , au venit și au făcut critici , dar soluțiuni nu au dat.

Eu le mulțumesc pentru critică , fiindcă, în definitiv, soluțiuni dator este să dea guvernul ieșit din majorități.

" Mulțumesc d-lui Cuza , mulțumesc reprezentanților socialiștilor, mulțumesc partidului geogist, d-lor lupiști, mulțumesc maghiarilor.Mulțumesc LANC și mulțumesc și altor grupări, dar înainte de toate d-lui Duca , ca reprezentant adevărat al partidului său, pentru că desigur, părerea din discursul său, este o mai fidelă expresiune a Partidului ducist liberal, decât discursul plin de porniri și de patimă a d-lui Dinu Brătianu . (**aplauze la PNT**) (p. 607)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▫ Argetoianu ? Nu , PNL !

[**LD : Vaida lovește, în fond, pe căi ocolitoare, învăluitoare , cu orice prilej, tot PNL !**

Adică bate șeaua , să priceapă măgarul !]

" Dar mai trebuie să amintesc în treacăt pe d.Argetoianu , al cărui discurs a fost destul de larg ca întindere ,

dar din p.d.v. al conținutului , s-a redus la o tactică , care voia să fie bizantină , cred, nu dibace,

deoarece în decursul discursului d-lui Duca , d-sa a fost dezavuat chiar și de Partidul Liberal,

sustinătorul guvernării Iorga -Argetoianu . Anume , e vorba de acea insinuare , redată cu multă bonomie , care tindea să arate că dînsul, într-un moment oarecare , a preferat să se retragă , protejînd partidul nostru să vie la putere."

" Dacă am fi protejații d-lui Argetoianu , fiți siguri că nu puteam obține, necum majoritatea

prescrisă în legea electorală , făcută de Partidul Liberal la timpul său, dar nici maximul acelor procente ,

pe care Partidul Liberal le-a dobîndit mai mult decît celelalte partide și fracțiuni de opoziție , adică nici cele 13 procente.

"Am convingerea că dacă nu ar fi sprijinit guvernul Iorga-Argetoianu , Partidul Liberal ieșea mult mai bine și mai puțin compromis în fața opiniei publice din aceste alegeri " (**apluze la PNȚ**) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▫ Consens la partidele de guvernămînt

[**LD : Am impresia că Vaida este primul politician care consacră , în conduita " partidelor guvernamentale "**,

ideea acestui consens , la care se va adăuga și cel privind Coroana.

El se va transforma, aproape, într-un automatism declarativ, sub care , înșă ,auapărut fisuri și atitudini divergente.]

" Mi-a părut bine că oratorul Partidului Liberal , onoratul domn Duca, după ce a spus că nu dă nici un sprijin guvernului,

a ținut să constate că în trei puncte trebuie să fie înțelegere deplină între diferite partide, și că,

oricare ar fi divergențele de păreri dintre noi, în aceste trei puncte trebuie să stăm pe aceeași bază ."

Primul punct este politica externă , al doilea este armata și al treilea punct este chestiunea minorităților." (p. 607)

[**face largi paranteze privind aceste 3 domenii-vezi mai jos ! .**] [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▫ Partide, fracțiuni, dizidențe.

[**LD : probabil și de la considerațiile pozitive la adresa acestor partide noi și fracțiuni ,**

căroră le- a prezis viitorul , a fost considerat " naș " al lor.]

" De ce mă ocup , d-lor, mai mult cu Partidul Liberal Ducist ? Mă voi ocupa , în cele ce vor urma,

mai cu seamă cu acest partid, și nu cu celelate partide și fracțiuni .De ce ?

Pentru că , d-lor, celelalte partide și fracțiuni , începînd cu Partidul Georgist

- îmi permite dl Gheorghe Brătianu să- i zic așa ?

- **C.Toma (PNL-g) :** " Partidul Național-Liberal .Înșă pentru ușurință, da ! (**ilaritate**)

- **Vaida :** Nu-mi rămîne decît să zic Partidul Liberal Nr.1 și Partidul Liberal Nr.2 , ori Partidul Ducist și partidul Georgist .Care vă convine d-voastră mai mult.. Eu mă supun.

- **Gh.ICBrătianu :** în primul rînd să fie noțiunea de liberal.

- **Vaida :**" Partidul Liberal Georgist reprezintă ceva nou.Ceva nou reprezintă și celelalte grupări și fracțiuni.

Fie LANC , fie Garda de Fier , fie Partidul Socialist Democrat , fie diferite grupări și fracțiuni,

toate sunt expresiunea sbuciumului care caută o soluție, care caută o reechilibrare ,

rezultantă a multor curențe care se exprimă în voința alegătorului român."

Dar nu a trecut suficient timp , ca să se poată discuta cu reprezentanții acestora , "pe cînd acum trebuie să ne ocupăm de reprezentanții trecutului " (**apluze la PNȚ**) (p. 609)

[.....]

Vaida / sept.'32

▫ PNL Ducist

[LD : face bășcălie, calambururi ; este dușmănos, pățimaș, rău ; nu se ridică la înălțimea rangului la care ajunsese.

Trebuie să reproduc toată această filipică de cafelea , pentru a-i detecta substratul ?

Cum voi trata acest personaj politic , "homo regius " , care și-a asumat acest rol distructiv al PNL,

și apoi se va despărți și de PNT ?

Din p.d.v. tactic, el fletează noua formațiune a lui Gh. Brătianu, îi sugerează chiar perspectiva

de a deveni partid de guvernămînt, în rotativă cu PNT .]

"Partidul Ducist Liberal reprezintă niște tradițiuni pe care partidul nostru le-a condamnat și combătut

Reprezintă lumea veche, lumea care se mai zbate să-și salveze viitorul, ceea ce nu se poate -

în lupta pentru existență. După a mea convingere , Partidul acesta este merit pierii ,

pentru că misiunile pămîntești el și le-a împlinit. (aplauze prelungite pe băncile majoritare) [.....]

- Vaida : " Sper că acest Partid Liberal [arată spre PNL-g] s-a debarasat de metoda aceasta.[de întrerupere]

Sper aceasta , fiindcă pînă se va întări un alt partid de guvernămînt, trebuie să existe un al doilea ,

gata să ia guvernarea, cînd partidul nostru se va retrage de la conducerea țării , căci în țara noastră este firesc

să fie o alternanță apartidelor de guvernămînt. Moștenirea d-voastră domnilor, a oamenilor mari din PNL ,

ca o tradiție sfîntă , da, aceasta să obțină acest partid in status nascendi

dar ferească Dumnezeu să ia metodele și obiceiurile dvs. " (arătînd spre PNL-d)

"Recunoscînd prin urmare , Partidului Liberal toate meritele posibile și imposibile pe cari le revendică pentru el ,

încheiu cu trecutul și voi să mă restrîng la prezent. " (p. 610 - 611)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▫ Rotativa

" D-lui Duca nu i-a plăcut nici felul cum am ajuns noi la putere (ilaritate la majorități) .

Are să vi se pară poate un paradox, dar vă asigur că în partidul nostru nu este nimeni care să nu fi dorit ca,

în loc să ne ajungă pe noi acest < noroc > , să-l fi ajuns pe d.Duca. (ilaritate la majorități) .

Astăzi , dl.or, de-i fi ministru, de-i fi deputat, înseamnă a aduce o jertfă în interesul viitorului acestei țări.

(aplauze la PNT) D.Duca întreba cum am venit la guvern și nu înțelege, nu este mulțumit, nu-l place.

Eu am o satisfacție. Noi am venit la guvern după planul și conform propoziției făcute.

Eu cred că declarația făcută aici la tribună de d.Tătărescu , în numele partidului Liberal , deci și a d-lui Duca

-Tătărescu : M-am explicat asupra acestui lucru , vreți să revin a doua oară ? Dacă vreți, o fac.

-Vaida : Dvs , care compuneți organizația guvernării Iorga-Argetoianu

-Leonte Moldovan : Zadarnic repetați vorba aceasta

-Vaida : văzînd că se termină guvernarea acestor dioscuroi , voiati să scăpați de pe corabia care se scufundă .

Dar, se înțelege, ați avut înaintea ochilor, recunosc, și interesul unei vieți politice

normale și astfel ați dorit

reintrarea în metodele constituționale parlamentare. Ei bine, dlor, s-a împlinit ceea ce ați dorit.

Că nu sunteți dvs la guvern , spre norocul d-voastră, pentru că vă asigur, noi o să suportăm toate greutățile...

Și oricât ați insinua că nu e și al țării, tot vom reuși să facem și mai mult , și mai bine, decât ați fi reușit dvs.

(**apaluze prelungite la PNT**)

" Partidul Național-Țărănesc nu se irosește. Dar dacă dvs ați fi venit la putere , era ultima etapă a posibilităților dvs, de a vă mai afirma cîndva la guvern, pentru că popularitatea dvs, în definitiv, o constituie numai acele modeste 13 procente ; numărul nu este omen, omenul sfișitului !

-**Leonte Moldovan** : Ne dăm randez-vous peste trei, patru luni.

-**Vaida** : Nu știu cine a zis aceasta , dar faceți dovada reală , nu fantezistă - cum sunt alegerile eparhiale

sau cele de la Tutova - faceți dovada leală că nu cele 13 procente ,

ci țara vă reclamă , și Majestatea Sa vă voește, și noi suntem gata oricînd , să vă cedăm locurile "

(**aplauze la PNT**)(p. 613) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▫ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II

▫ Monarhia - PNT ; Maniu - Carol II

[LD : **deși discursul, apoi polemicile , ating , deseori , penibilul , - poate și din cauza restricțiilor privind discutarea publică a Monarhiei - ele sunt semnificative și scot la suprafață mentalitatea corifeilor. .**

Din păcate, pe "dovezi " de acest fel , va trebui să sondez , totuși, substratul profund uman, al acestor relații.

Atîta stăruință se pune pentru a transmite lui Carol nu atît mesajul de supunere , cît de a "demasca " adversarul pentru absența acesteia .

[.....]

-**Vaida** : "**Este o tactică** - nevrednică de liberi aleși , reprezentanți ai națiunii - să se vie pe căi lăturalnice ,

prin insinuarea contrariului și prin tactica de a îmbia , și să se caute a obține , nu încrederea ,

ci grația Coroanei. Vrednic de oameni liberi și de adevărați devotați ideei monarhice și regelui ,

este ca , în toate ocasiile, cu modestia cuvenită , păstrînd distanța care se impune prin împrejurări, în interesul însăși al autorității naționale , concentrată în strălucirea Coroanei , să spui adevărul întreg ,

asa cum este în fundul conștiinței tale cinstite ." (**aplauze îndelung prelungite la PNT**)(p. 616)

Vaida / 2 sept.'32

▫ Ardeleni-Regățeni

[LD **Atenție ! Este pentru prima oară cînd în limbajul lui Vaida**

apar nuanțe xenofobe, de natură rasistă și economică,

pe care le plasează ca argument al neunirii PNR cu PNL !

Bine-nțeles, el nu nu extinde această "judecată " , și la situația din Ardeal !]

[.....]

Vaida / 2 sept.'32 , retro '

▫ Ardeleni -Regățeni

▫ PNR -PNL

[LD : **există o limită în toate ! Vaida depășește această limită . Ce loc sa-l acord în interbelic ?**

El vorbește , încă, în 1932 , de "poporul vostru " (regățenii) și "poporul nostru " (

ardelenii)

Cît despre acuze ...citează-le pur și simplu]

-CIC Brătianu : În întreruperea mea , eu nu m-am referit la tratativele d-voastră cu Partidul Liberal , care cred că nu interesează această discuție ; eu m-am referit la restabilirea unui adevăr istoric pe care dvs.trebuie să-l cunoașteți.

-Vaida : Dar nu l-am tăgăduit niciodată...

-Costinescu : Dar cum v-a terorizat ? Precizați faptele...

-Vaida : Ați comis cele mai mari crime ...

-Costinescu : Vă rog să explicați , care crime ? Să vă explicați în fața țării .

-Vaida : " Mai cutezați să vorbiți de unire sufletească ,

dvs care ați făcut totul pentru a ne sărăci , pentru a ne nimici ?

Pentru că erați obișnuiți să fiți exploataorii fără milă ai poporului vostru [???] , tot asa ați voit să procedați și cu noi. "(**aplauze la PNT , proteste la PNL; mare zgomot**) [...]

-Vaida : "Apoi dle Brătianu , dacă atunci n-am reușit să ne înțelegem , precum voiam ,

lucrul acesta se datorește faptului că ni se pretindea să fuzionăm .

iar noi nu puteam fuziona , fără a avea acceptate punctele noastre programatice. "

-Costinescu : "Uitați că erați de acord pe program . "

-Vaida : "Programul era cu totul diferit de-al d-voastră. [...] nu uita că eu am fost martor ,

că am fost unul dintre cei care au dus discuția ; [...]. d-tale îți recunosc , poți să știi ceva ...

" Lucrurile nu au stat așa , iar comedia aceea , care se repetă întruna , că pentru nu știu cite mandate ,

noi n-am fuzinat , a fost o insinuare făcută într'adins ca să puteți să diminueți importanța nesuccesului

și aceasta s-o puneți în contul nostru .

Atunci d.lorga a spus vorba aceea clasică , în timp ce noi aveam discuțiuni , și cînd am fost la d-sa cu încă un reprezentant al partidului nostru , nu știu sigur

dacă cu d.Mihai Popovici

sau cu d.Sever Dan, atunci ni-a spus d.lorga : < uitați-vă , nu faceți nici un pas fără mine.

pentru că eu am sînge bizantin , sînge de fanariot- uită-te la portretul aceasta , cu camilafca cea mare pe el -

eu am sînge de fanariot și eu știu cum trebuie procedat cu liberalii ,

iar voi ardelenii sunteți niște proști pe cari liberalii îi vor trage pe sfoară > . Așa ni-a vorbit d.lorga.

Ei bine , noi n-am făcut pe proștii - dacă vreți - dintr-o sinceră convingere de adînc ideal politic ;

noi am ținut seama de un interes mare politic , fiindcă altfel ne-am fi desfăcut de interesele poporului nostru ,

care ne-at fi întors spatele .Acesta este adevărul." (**aplauze prelungite la PNT ; proteste la PNL**)(615)

Eu sunt prea vechi luptător parlamentar pentruca pentru "mici " diversiuni de un ceas , să mă poată depărta de la tema propusă . [...] metodele dvs le detest . Dacă nu le veți detesta și dvs. ,[spre PNL-g.]

niciodată în țara aceasta nu veți mai putea fi partid de guvernămînt.

Cu asemenea metode , în ceasul al zecelea , nu se poate guverna în țara aceasta "

-Gh.Brătianu : Noi revendicăm cu mîndrie o tradiție pe care o urmăm.

-Vaida : Condamanți-le , lepădați-vă de ele ! (p. 616)

Vaida / 2 sept.'32

▫ Angajare guvernamentală

De aceea , d-lor , din partea mea detest metodele pe care le-a aplicat aici , în primul rînd d.Argetoianu ,și în al doilea rînd d.Duca.

" Dovada nu se face prin cuvinte ci prin fapte. Vrem ca țara aceasta să fie închegată ca unitate națională ,

la baza căreia rod atîtea intrigi politicianiste ? Vrem să nu fie slăbită ci întărită ?

Atunci , trebuie să susținem cu toții paladiul care asigură unitatea închegată a națiunii ,

să susținem strălucirea Coroanei , să susținem ideea de regalitate și de Rege "

(**aplauze , ovații, îndelung prelungite la PNT**)

-**Vaida** : "Dior,dar după ce hotărârea Regelui a fost luată , puteți să ne criticați cât voiți , dacă nu doriți ocolaborare cu noi, dar s-o faceți printr-o critică onestă , patriotică.

Veți continua mai departe cu insinuările perfide politicianiste ? Faceți-o ! Noi nu vă vom urma pe calea aceasta .

De sigur, a fi ministru e greu ; dar și mare răspundere revine fiecărui deputat , în ziua de astăzi.

Dar nu dvs - opoziția -ci noi - majoritatea și guvernul - acoperim necazurile și noi trebuie să găsim mijloacele pentru a scoate țara din zbuciumul , nevoile și greutatețile în care politica dvs. , de decenii, a adus-o pînă aproape a prăpădit-o ! (**aplauze prelungite la PNT**) Nelăsîndu-ne abătuți de la calea datoriei, oricare ar fi greutatețile,

vom sta la acest post de jertfă, în conștiința că ne facem datoria față de patrie și Tron , și vom avea ,

nu sentimente de insinuare pentru scopuri egoiste , ci de recunoștință față de factorul constituțional ,

care a înlesnit ca această țară să intre în normal ,

să aibă un regim cu adevărat democratic, constituțional și parlamentar.

Cred că țara întregă și opinia publică , afară de cele 13 procente ale dvs , este solidară , în credința ,

că țara aceasta , pe viitor , să fie condusă de voința țaranului [???]

și de voința Majestății Sale Regelui. "

(p. 616)

Vaida / 2 sept.'32

17.) **dr.N.Lupu** , "chestiune personală " , discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32

(DAD, MO 23, șed din 6 sept.'32 , p. 673-680)

[**LD : explică de ce , pentru prima oară de la război, a lipsit de la dezbaterile la Mesaj .**

A venit special ca să-și clarifice opinia sa privind Monarhia, Dinastia,Restaurația, Carol II .

Dincolo de tot soiul de paranteze, de culise, de ranchiune, de sforării , de demagogie...

Lupu , însă, o face , și o face exemplar, clar, fără echivoc.

Cum n-au avut curajul să o facă alți politicieni ai timpului, nici Maniu, decît prin aluzii ,

memorii secrete, culise, sau ... după consumarea evenimentelor.]

Lupu / 6 sept.'32

▫ De-ale Parlamentului .

" Noi trebuie să ne cruțăm forțele politice ale țării , căci ele nu sunt așa de multe ca să abuzăm de ele.

Dvs, deputații majoritari și guvernul, [...] v-ați odihnit un an ; noi nu ne-am odihnit și am muncit încontinuu.

Din alegerile generale , făcute sub guvernul Iorga -Argetoianu, am intrat în Parlament ;

din acel Parlament, am intrat în alegeri generale cu dvs. și am fost chemați în alt Parlament. [...]

Eu , după ce am făcut 12 mii de km , cu automobilul - 6 mii cu trenul , 6 mii cu automobilul -

după ce am ținut 1.000 de discursuri , vă spun cinstit că nu puteam să vin aici să mai fac față datoriei mele de deputat , fără un repaus necesar."

El a crezut că sesiunea va fi scurtă, că se va ocupa de ceva legi și se va închide iar el nu intenționa să țină un discurs....Face niște precizări (p. 673)

[.....]

Lupu / 6 sept.'32 , retro '

▣ Colaborarea cu PNL

▣ Coaliții de partide.

-Mirto : Dle dr Lupu, nu aveți notată conversația de la Olănești și Călimănești ,din cameră de la mine,

pe care am avut-o împreună cu d.Mihalache și cu d.Madgearu ?

-Lupu : "Reprodu-o , pentru că nu am nimic de negat "

-Mirto :"În această conversație ne cereai să mergem cu d-ta, unde te-i dus singur."[
la Brătianu]

-Lupu : "Mai întâi, eu nu m-am dus nicăeri , și n-am rămas nicăeri, chiar singur.

Eu am despre viața politică a unei țări , o concepție civilizată ,

iar nu o concepție sălbatecă, ca aceea a dvs. (**întreupperi, zgomot la PNT**)

V-am spus atunci, ceea ce vă spun și acum : un partid nu pierde dacă face
colaborări.

Eu vă spun un lucru : Viața politică a țării nu se va asana atîta vreme cît vă veți
asmuți unii contra altora,

partid mare sau partid mic, și, beneficiind de o primă nedreaptă și nelegiuită
veți căuta să serviți interesele partidului , înainte de interesele țării . " (**aplauze
prelungite la PT**)

Dle Mirto, atunci , ca și acum, am spus și spun : Dacă o țară ca Cehoslovacia , mai
înaintată ca a noastră,

poate fi guvernată util și cu folos , de 12 ani după război, cu coaliția a 5 partide,

în care intră extrema dreaptă burgheză , cu extrema stînga socialistă ,

cu atît mai mult - am spus-o atunci și o spun și acum -

Țara Românească are nevoie de aceste colaborări , care sunt necesare pentru a se
reface." (**aplauze la PT**)

Însă eu recunosc, eu am avut o inferioritate față de dvs.Eu n-am cunoscut , nici
puterea de perfidie a adversarului,

n-am cunoscut nici reaua credință, de care sunt capabile partidele de opoziție,
unele împotriva altora,

și am făcut acea colaborare , < a mes risques et perils > " (**aplauze prelungite la
PT**)

Acum știu ce am pierdut și a doua oară n-o mai fac (**aplauze la PT**) pentru că , la

acest gest al meu de dezinteresare nobilă, [...] ați răspuns în permanență, pînă

astăzi, cu calomnia cea mai infamă , că eu sunt un vîndut liberalilor

și m-am înscris la liberali,pe cînd dvs tratați cu dînsii combinația de rotație
politică,

între dvs și ei ." (**aplauze prelungite la PT**)(p. 674) [.....]

Lupu / 6 sept.'32

▣ Țărănism

Spuți că nici nu există deosebire de program între mine și partidul d-tale .

"Aceasta arată că d-ta , dle Rădulescu, ai dormit timp de patru ani , de cînd ne-am
separat.

Toate discursurile mele la Adresă, la buget, la legile dvs, arată în permanență
deosebirea fundamentală de idei între mine și d-voastră ; mai mult, din nenorocire,
s-au realizat ;

iar acel factor democratic -țărănesc curat ,

care trebuia să fie pentru a umple un gol în viața politică, a dispărut."

Nu vreau să fiu perfid, dle Ioanițescu, dar nu mi-ai spus d-ta singur, că am făcut rău
că am plecat ,

căci altă nuanță democratică ar avea astăzi Partidul d-tale dacă nu plecam ?

(**aplauze la PT și PNL**)

[.....]

Lupu / 6 sept.'32

▣ Chestia " Carol "

" Acum te somez să citești în fața Parlamentului textul acelei faimoase demisiuni ,

de care ziceai să ne ferească Dumnezeu.

"Eu îmi aduc aminte că nici nu am dat o asemenea demisiune din Partidul Țărănesc, pentru că pur și simplu ,
am desfăcut fuziunea și m-am considerat -pe drept sau pe nedrept, mă privește -
singurul Partid Țărănesc.

[.....]

Lupu / 6 sept.'32

Concluzie : Declarația PT

[LD : măcar Lupu a spus-o clar, explicit, atunci când celelalte partide ... se băteau pentru favorurile lui Carol !]

" Atitudinea noastră este fixată și în program și în declarație:

suntem partid monarhic , suntem partid dinastic.

Dar pentru a ajunge la putere, nici nu lingușim nici nu amenințăm Coroana

(**aplauze PT**)

Și ca să fiu și mai clar : servim Coroana atîta vreme și atîta timp

cît Coroana este la unison cu interesele și cu aspirațiile țării " (**aplauze PT**) În clipa cînd s-ar întîmpla...

-**Voce PNT** : " Fără condiții ! "

-**Lupu** : " ...Nu săriți în sus.Istoria este vie înaintea noastră , istoria milenară a sute și mii de popoare [...]

În clipa cînd s-ar întîmpla ca noi să socotim că

Coroana se abate de pactul pe care a jurat , de la monarhia constituțională

- aceea pe care au visat-o și au înfăptuit-o înaintașii noștri din 1848,

care erau , de altfel, republicani : Kogălniceanu, Brătianu și Rosetti -

în momentul cînd vom constata că teorii abracadabrante își fac loc,

ca aceea cu < dreptul divin > și < căderea din cer >, a d-lui Nae Ionescu ,

sau ca aceea a amicului meu Argetoianu , că Regele are dreptul să-și ia oameni de oriunde și pe oricine,

intrînd de- a - dreptul în psihologia și metodele monarhiei absolute,

în acel moment partidul nostru , à ses risque et p`erils, nu se va da în lături să ia atitudine

chiar împotriva Coroanei , arătîndu-l care este dreptul și îngrădirea Ei

și care este dreptul și interesul Țării. " (**aplauze la PT**)

Nu vom linguși, nu vom amenința , dar vom spune totdeauna , drept și franc , și în fața țării, și în fața Coroanei,

cari sunt datoriile , cari sunt obligațiile și cari sunt interesele și ale unuia, și ale altuia ." [...]

Oricîte acuzații ne veți mai face pe această temă, eu nu voi mai răspunde .

Am răspuns odată și definitiv.

Și rog pe toți să înceteze cu discuții oțioase , asupra unor probleme care nu există , și să se ocupe de acele probleme grave cari apasă ..." (p. 676-677)

[.....]

Lupu / 6 sept.'32, retro '27

▣ Chestiunea Carol

▣ Demisia din PNT

[LD : după ce Lupu și-a încheiat discursul, V.Rădulescu urcă la tribună și citește fragmente , special alese , din demisia din PNT]

-**Rădulescu** : Voi citi cîteva pasagii ...

< **Dacă** Partidul Național Țărănesc își însușește cauza Prințului , în sensul de a sprijini ...

la aceasta am răspuns categoric că mă opun . > [...]

< Pentru aceste temeuri eu socot chestiunea pusă , în privința atitudinii noastre , la succesiunea Tronului, ca prematură, și hotărîrile ce se vor lua , de vor fi în sensul opiniei majorității ,

ca vătămătoare.

Rămîn în minoritate , de unul singur, numai pentru a nu da impresia unei scindări în partid.>

"Acesta este textul demisiei dvs ."

-**dr.Lupu** : Nu este demisia , este un proces verbal al expunerii mele din ședința

Comitetului.

-Rădulescu : " Cînd ați convocat pe o parte din membrii PNT , ca să vă urmeze în această dizidență,

ați împărțit aceste foi volante , de care au luat cunoștință toți , la banchetul care a avut loc sub Cercul Militar.

Vă rog să-mi arătați în această hîrtie , un singur rînd, în care se vorbește de altceva decît de chestiunea Prințului Carol ? "

[.....]

-Ed.Mirto : regretă că s-a pierdut atîta vreme pentru ca să se discute retragerea din PNT a dr Lupu [...]

El nu se va mai referi la asta [...] " Nu am înțeles și am fost profund impresionat din partea dr Lupu,

cînd în cuvîntarea d-sale a socotit să facă anumite presupuneri

în cazul unei nerespectări a principiilor constituționale ,

determinînd și conduita partidului d-sale în asemenea cazuri "

-dr.I.Costinescu : " D-nealui a priceput, d-voastră nu ați priceput "

-Ed.Mirto : " Sunt sigur că d-voastră ați petrecut mai înainte de a vorbi d.dr.Lupu la tribună și

îmi e teamă că ați cunoscut aceste cuvinte pe cari le-a spus "(proteste la PNL)

-Richard Franasovici : "Este o insinuare gratuită pe care o respingem "

-Lupu : "Protestez cu toată energia împotriva acestei infamii cari mi se aruncă .

Nu am avut nici o convorbire cu nici un membru al PNL .

Rezmați-vă pe opera dvs, nu pe calomni ! "

[urmează iar un schimb de cuvinte tari ...]

- Ed.Mirto : "Eu țin să protestez împotriva presupunerilor pe cari d. dr.Lupu le -a făcut ...

- dr Lupu : " Ipotetice ? Zău ! Nici ipoteze nu-mi dă voie să fac.Dar ce, trăesc în Rusia lui Nicolae Pavlovici ?

Eu trăesc în România liberă.

Am creat o țară liberă, cu 800.000 de jerfe, ca să nu am voie să fac nici ipoteze ? "

-Ed.Mirto : " Ipotezele pe care le-ați făcut , nu pot să constituie decît o indelicatată. (aplauze la PNT)

-dr Lupu : "Die Mirto, nu mă trage de limbă ! "

-Șt.Cicio .Pop : " Nu vă voi mai lăsa eu să vă trageți de limbă " (ilaritate)

-Lupu : "Si tacuisses , philosophus mansisses " (p. 680)

Lupu / 6 sept.'32

18) **M.Stelescu** , (G de F) , Comunicări , Intervenții, precizări la "Sumar"

/ situația studenților -2 sept.'32 / corupție bancară - la Argetoianu - 14 sept.

/ iredentism maghiar la Turda - 15 sept./ restricții bugetare - cedarea diurnei pe o zi-27 sept.

/ interzicerea rev. pornografice - 30 sept. / greva studenților de la drept //contra taxelor // - 3 oct.'32

/ contra legii GGMironescu - 7 oct.

[**LD : este , neîndoelnic,purtătorul de cuvînt al G de F în Parlament. CZCodreanu lipsește sau tace .**

I.Z.Codreanu , din cînd în cînd, îl sprijină. Are reacții spontane, tinerești,în special de natură etică.

Nu vorbește ca lider de partid, ci ca exponent al generației tinere, al studenților.

Uneori insinuează, alte ori amenință , cu principiile și "școala Gărzii " .

Din intervențiile lui, însă , este greu să se extragă mai mult decît o stare de spirit justițiară .

dar... nu doctrina G.de F. Trebuie ca din acestea , totuși, să extrag ceva !]

Interpelare , 2 sept.'32

(DAD, M. O. 22, șed.din 2 sept.'32 , p. 605-606)

[**LD : lipsă introducerea .Are absolut tot dreptul de a prezenta doleanțele studențești.**

Dar... are o atitudine sfidătoare, cu subînțelesuri, cu vagi amenințări ,

față de parlamentul în care intrase și de partidele politice.]

[...] În alte cămine, admiterea se face după culoarea politică și așa mai departe,

tinzându-se la dezorganizarea vieții studentești , prin introducerea în mijlocul lor a politicii murdare de club.

Un al treilea aspect , sub care se prezintă problema materială a studențimii , sunt taxele. [...]

Această bătaie de joc a banului trebuie să înceteze , fiindcă e ban muncit din greu și nu câștigat din jetoane de prezență sau din diverse diurne . (**întreruperi, vociferări la pNT**)

Dvs rîdeți , că aveți 30.000 lei diurnă pe lună. Nu e frumos să luați în derîdere doleanțele studențimii

cari sunt aduse în fața Parlamentului(**întreruperi**)

Ironiile dvs au un rol față de alții ; pe mine nu mă impresionează ;

-**Ștefan Cicio -Pop** : " Fă bine și te calmează, dle deputat ! (**ilaritate**)

Te-am lăsat să vorbești aproape o jumătate de oră "

M.Stelescu / 2 sept.'32

▫ Studențimea - Curentele

-**Stelescu** : "Curentele anarhice de stînga speculează această stare precară a elevilor și studenților.

Și de unde pînă ieri aveam numai o studențime creștină națională,

azi începem să avem o studențime dezmembrată de diferite curente nesănătoase.

Cred că nu [**LD : cred că este greșeală !**] în mod intenționat se aruncă

studențimea în mizerie ,

pentru ca , apoi, partidele și oamenii politici, să pescuiască agenți electorali pentru ei.

În recente alegeri, cunosc oameni politici cari au cumpărat cu bani suflete de studenți (**A șa credeau ei**)

Dar sunt și nenorocite excepții care au luat electoralul și au pornit la luptă pentru bani.

Iată unde aruncă mizeria pe student.Studențimea de azi a învățat să nu mai creadă în idoli.

Chiar zilele trecute s-a prăbușit în stradă cel mai mare idol al ei. [**lorgă ?**]

Ea crede în realități : realitatea existenței sale, fără de care nu-și poate avea independența ei de gîndire și de simțire .

Vine toamna , vin cursurile, vin taxele , vin nevoile , luați aminte ! "[.....]"

M.Stelescu / 14 sept .

▫ Comunicare

(DAD, MO 27, 14 sept., p 838)

-**Stelescu** :Virgil Madgearu , în discurs la Mesaj (Senat) , criticînd opera nefastă a guv.Argetoianu ,

arăta cum au fost date 5 milioane de la Banca de scont ... lui Jean Pangal.

" În total , 94 de milioane reprezintă asanarea partizanilor politici ai d-lui Argetoianu

, spune d.Madgearu , textual "

-**C.Argetoianu** : "Îmi pare rău că nu te-am asanat pe d-ta ! "

-**Stelescu** : "D-ta să taci din gură ! (**ilaritate**)

Mai mult, d.Madgearu a spus că operațiunile dlui Argetoianu au ieșit din cadrul legii !

Ce măsuri va lua guvernul ?

"Dacă tace , dă dovadă de complicitate sau teamă .

Dacă e complice, de ce se mai face demagogie ?

Iar dacă îi este teamă, să plece ,căci țara nu are nevoie de guverne ce se tem de hoți , azi cînd ar trebui să fie cîte o spînzurătoare în fiecare piață publică "

M.Stelescu / 15 sept.'32

▫ Anunț Comunicare

(DAD, MO 28 , șed din 15 sept., p. 864)

-**Stelescu** : Vrea să relateze în Parlament întîmplările grave de la Turda (13-15 sept.)

Cu tricolorul maghiar arborat peste tot ; s-a insultat națiunea, politica națională ; s-a batjocorit tricolorul !

(proteste la PNT)

-Șt.Cicio Pop : Mîine veți face o comunicare .

-Stelesc : Eu vreau să relatez acum , și dvs protestați ?

-Voci PNT : " La școală ! "

-M.Stelesc : "Da! La școala naționalismului ! "

-Iosif Willer (PNM) : Roagă să nu se ia încă în discuție , pînă ce el va da lămuriri, după ce va lua legătura cu cei de la Turda. Învinuirea nu poate fi întemeiată.

-Stelesc : Este întemeiată .Nu sunt lăsat să o spun."

-Șt.Cicio Pop : " Vei vorbi cînd îți va veni rîndul. Supune- te Regulamentului.

Prea mulți apărători ai țării , nu-s totdeauna bine veniți "

M.Stelesc / 27 sept.'32

▣ Intervenție : cheltueli bugetare

(DAD, MO 36, șed. din 27 sept.'32, p. 1335)

[LD : lege privind reducerea unor cheltueli bugetare]

-Stelesc : MSRegele a fost jignit pentru că n-a fost întreat , și s-au prevăzut 10 milioane pentru Palatul Regal.

Dacă MSR ar fi știut, ar fi refuzat. Cînd în țară se moare de foame, cînd studenții n-au cămine...

În numele deputaților Gărzii de Fier, declară că ei renunță la diurna de deputat

" trăind cu toții încazarmați, ducînd o viață de mizerie, ca să fim în spiritul vremii de azi, a mizeriei,

nu să ne lăfăim în bogății , în timp ce alții în jur mor de foame " Exemplul trebuie dat de " sus "

[.....]

"Facem această școală a sacrificiului , pentru ca mîine, cînd vom fi chemați de acest popor sau de alții [??]

să luăm frînele acestei țări, dacă ne va ajuta Dumnezeu,

să știm , pe baza acestei școli de sacrificiu,

să aplicăm adevăratele principii de sacrificiu salvatoare neamului nostru.

Atît am avut de spus și, uneori, este bine de învățat și de la cei mici,

căci cei mari au și multă rătăcire "

(aplauze la G de F și unele bănci ale opoziției)

M.Stelesc / 30 sept.'32

▣ Comunicare : Interzicerea revistelor pornografice

(DAD, MO 39, șed. din 30 sept.'32 , p. 1488)

/ Cere miniștrilor de Interne [Mihalache] și de la Instrucția publică [Gusti] ,

să ia măsuri pentru interzicerea revistelor pornografice

etate cu deșanțare în vitrinile librăriilor. (Ex.clădirea lui Ignat Hertz ; Revista " Râsul ")

/ Consideră nocivă, periculoasă, imorală, această "industrie " pornografică .

/ Face apel la parlamentari , în calitatea lor de părinți, profesori , educatori, să se alătore acestui apel.

M.Stelesc / 3 oct.'32

▣ Comunicare : greva studenților de la Drept.

(DAD, MO 42, șed. din 3 oct.'32 , p. 1618)

Ce atitudine are guvernul , ministru Instrucției publice [D.Gusti] , față de greva declarată de studenții de la Drept ,

pentru soluționarea cererilor întregii studențimi ? [.....]

Studențimea are încredere în dl Vaida și ministrul Instrucțiunii că va îndeplini aceste juste cereri.

" Sub regimul dvs democratic , și sub egida acestui stat țărănesc pe care îl

preconizați,
este o anomalie apăsarea cu taxe enorme a studențimii sărace,
care se ridică din rîndurile țărănimii sărăcite de cămătari "

M.Stelescu / 7 oct.

▫ Intervenție la " Sumar "

(DAD, MO 46 , 7 oct.'32 , p. 1808)

-**Stelescu** : Dacă ar fi fost la votarea Legii GGMironescu (6 oct) , ar fi votat
contra , și pe față. unii deputați PNT , lași, au ieșit pe culoar ca să nu voteze legea !
(**aplauze la opoziție**)

-**Șt.Cicio Pop** : " Die Stelescu , ești prea tînăr ca să dai lecții la alții (**aplauze la PNT**
) .

Dta nu poți fi judcătorul conștiinței altora ."

-**I.Zelea Codreanu -tatăl** : "Cînd are curaj, are dreptul să o spună acelor care sunt
lași "

(**aplauze la opoziție**)

19.) **Ion Hîncu** , Într-o chestie de principii , 15 sept.'32

("Parlamentul Românesc " , an III, nr 29-30, 15 sept.'32, p. 1-2)

[**LD : argumentare lucidă, sinceră, afectivă, chiar dacă îndurerată , privind moartea**
țărănismului, ca doctrină, ca program de guvernare. Un diagnostic crud dat
formulei "statului țărănesc "]

" De cîtăva vreme se discută cu oarecare interes ideea statului țărănesc.

Lansată de un grup de tineri din partidul național-țărănesc, ea se află azi , încă, faza
cristalizării,

deși ne vine cam greu , date fiind forțele intrate pentru ea în bătălie, să-i acordăm
încrederea,

dacă nu în înfăptuire , cel puțin în serioasă afirmare și înregimentată justificare."

Hîncu/ 15 sept.'32

▫ Vechiul și noul țărănism

" Desigur pentru mulți din cei ce nu au cunoscut, așa cum merita, vechiul țărănism,
activitatea pornită acum ar putea părea ca ceva forțat, sau chiar o încercare de
mistificare.

Vechiul țărănism n-a murit și nici nu putea să dispară.

A fost o mișcare reală, îndreptățită, atît din punct de vedere ideologic , cît și
practic.

Cu toată diluarea doctrinară rezultată de pe urma fuziunii cu ardelenii ,

și cu tot golul lăsat de pesonalitatea d-lui Constantin Stere,

urmele vechiului țărănism n-au putut fi șterse.

Atîția dintre cei care puseseră, pe vremuri, umărul la stabilirea ideologiei
țărănismului,

n-au putut uita epoca de glorie a acestei mișcări.

Le-a rămas ceva în suflet și nu e greu de înțeles cum, la fiecare nouă amputare a
doctrinei ,

inima li se strîngea de durere.Sunt lucruri care nu se uită ușor,

ori cît este de comod azi să nu mai fii tentat la sacrificii , atunci cînd lupti în

partidul național-țărănesc.

Acum opt-nouă ani era însă altfel.Toată pleiada de tineret intelectual care s-a
înregimentat în mișcare ,

a crezut în ea, s-a identificat ei sufletește , a luptat și a primit lovituri grele pentru
ea.

Pe atunci însă erau alții acei ce luptau ,decît cei ce profită astăzi , după reușita
politică ...

"Ceva din credințele trecutului a rămas, și azi ideea statului țărănesc ,

idee care , în realitate , este numai fațada unei întregi mișcări spre vechea

ideologie țărănistă ,aici își are origina.

Foarte frumos și lăudabil.Luptele de idei sunt totdeauna interesante pentru că , pe

baza lor stă ,
destul de des , credința. Oricît ar fi de exagerate sau naîve , ideile pentru care s-a
pornit o bătălie ,
ele merită discuție cinstită , indiferent dacă există sau nu posibilități reale de
înfăptuire.

Cu o singură condiție-aceea ca să nu fie vorba de un foc de paie
sau de ultimă licărire a unui trecut."

Hâncu / 15 sept.'32

▫ PNT - stat țărănesc ? !

▫ Ardeleni - regăteni

" Și tocmai pentru aceste din urmă motive cred că mișcarea tineretului național-
țărănesc de azi

este de la început condamnată. "

" În primul rînd, apa turnată de ardeleni în vinul curat al țărănismului de acum zece
ani ,

a fost în așa cantitate , încît , cercetînd astăzi amestecul, doară firmă partidului
fuzionat

îți mai aduce aminte de ceea ce a fost odată.

Ardelenii

Nu este azi un secret pentru nimeni că în guvernarea partidului

- opera de înfăptuire pe baza ideologiei și a programului - atît în prima
[guvernare] cît și acum ,

conducerea, cuvîntului hotărîtor , mai ales în chestiunile importante, l-au avut
ardelenii .

Și concepția lor este cunoscută.

Nimeni nu ar putea susține că ea s-ar putea apropia măcar cît de puțin de vechiul
țărănism.

În afară de lupta comună pentru libertatea alegerilor - adică, în fapt, pentru
cucerirea puterii -

și adversitatea față de conducătorii Partidului liberal ,

Nimic nu lega sufletește cele două grupări .

Nimic ideologic nu le leagă nici astăzi

Țărăniștii

" În guvernarea trecută , în afară de Regiile autonome ale d-lui Madgearu și
scrisorile d-lui Mihalache , activul țărănist - pe baza vechii ideologii - a fost
inexistent.

Azi , cred că situația e și mai în defavorul țărănismului ."

PNT- guvernare

" În tot timpul guvernării trecute , frunțașii ambelor ramuri n-au avut parcă alt
obiectiv

decît cucerirea citadelor economice și și financiare liberale.

Numai acelea au fost crunt lovite, și distruse ,care n-au acceptat să-și
împodobească consiliile de administrație cu noii veniți.

/ Cine nu-și aduce aminte de campaniile duse contra Băncii Naționale,[...]

Azi Banca este aceeași.Față de stat , se comportă la fel și nimeni nu mai suflă un
cuvînt.

În consiliu au pătruns mandatarii partidului , distrugătorii capitalismului burghez de
altădată

/ Dar întreprinderile industriale ?

Țărăniștii

Pentru vechiul țărănism , industria din țară era un imens parazit pe spatele pieții
consumatoare

și nu era chip să ridici vreun argument în favoarea ei ,

fără să nu ți se aducă aminte că perechea de opinci costă 30 sau 50 de lei.

Dar petrolul ? dar băncile speculante ?

"Tot, tot, întreaga armătură a organizației noastre burgheze trebuia dată la
pămînt,

ca pernicioasă maselor țărănești .

PNT-guvernare

"S-a schimbat oare de atunci ceva ? În felul de a fi al întreprinderilor - absolut nimic.

/ S-au schimbat consiliile de administrație și asta a fost deajuns pentru ca să se uite multe.

Pentru ele s-a dus lupta și în această luptă - o recunosc deschis -conducătorii partidului au reușit,

dacă nu să-și impună concepțiile , apoi , cel puțin , ☞ să se impună ei personal în consiliile de administrație."

☞ În locul listelor de altă dată , cu liberalii din Consilii , acum nu se mai publică nimic !

Stat țărănist ?

"Și totuși , azi , aud de statul țărănist de revenirea la vechea ideologie țărănistă și de alte asemenea.[!!!]

E natural.Și jucătorul cel mai pasionat de cărți , cînd noaptea se ruinează la masa verde , are momente de trezire.

Aceste momente sunt însă spulberate repede , aceste treziri trec fără urmări.

El merge mai departe spre dezastru , pentru că altfel nu mai poate .

" Ori cît ne-ar fi de simpatică o asemenea trezire din partea vechiului țărănism , este trecătoare și nu va lăsa urmări .

Nu e posibilă o revenire acum după burghezarea partidului,

după omorîrea idealului de altădată în tantiemele întreprinderilor.

"Cred , mai degrabă , - și pentru asta iertare celor puși în cauză - că totul nu este decît o firmă ,

o formulă iscusit găsită , pentru a aduce și pe cei duc steagul verde în mînă , acolo unde au ajuns aproape toți înaintașii lor.

Burghezirea PNT

Stat țărănesc ? Cu cine ? ☞ Cu dnii : Mihai Popovici , Vaida , Aurel Vlad , Coltor , Răducanu și chiar Lunian ?

Stat țărănesc ☞ patronat de d.Maniu de la Bădăcin , prin d.Lugojanu de la București ?

☞ Cu vechii învățători țărăniști plasați comod , cu sute de mii de lei pe lună la Centrala Cooperativelor ?

I.Hîncu / 15 sept.'32

☞ Moartea țărănismului

"Să fim serioși ! Oricît s-or zbughina cîțiva țineri dornici de reclamă , oricît de mare ar fi zbughiciul sufletesc adevărat la d-nii Andrei, Ralea și Ene, e greu, e imposibil să întrevădem vreun rezultat pozitiv.

Țărănismul a fost ucis.A murit asfixiat. "

" Păcat .Era o mișcare sinceră și frumoasă .Epoca lui de glorie a fost parcă un vis frumos.

Cînd ne-am trezit din el , am găsit la capul patului ,deoparte pe d.Maniu la braț cu Boilă ,

de cealaltă parte , ☞ pe Aristide Blank , privind duios și dezinteresat pe d. senator , reprezentant al țărănimii sighișorene - Richard von Sch"opkez .

Deșteptarea a fost oribilă ... Acum se încearcă o nouă adormire."

Ion Hîncu

20.) ☞ Valjean fuzionează cu Goga

("Dimineața , 21 sept.'32)

[LD : Vădit ironic , vădit bășcălios , ziarul îmi oferă cîteva "mutări " pe tabla de șah a vieții politice românești.

De data asta , pentru " fripturiștii " racolați de Goga : Valjean și Ilie Rădulescu]

Între evenimentele de duminică trecută trebuie înregistrată și fuziunea "partidului liberal independent ,

cu PNA al d-lui Goga. Desigur , cititorii se vor întreba ce este partidul liberal independent ?

Un mic istoric nu va strica.După ce G.Brătianu și-a creat organizații întoată țara ,

mulți dintre liberalii trecuți la d-sa , credeau că vor veni la putere.
Dar în aprilie 1931, s-a alcătuit guvernul Iorga -Argetoianu ,
iar d.George Brătianu a rămas în opoziție,
pe cînd liberalii duceți au făcut cartel cu guvernul.
Cîțiva "oameni de caracter " din partidul georgist... au făcut și ei cartel cu guvernul
,
iar Argetoianu , în goana lui după "fripturiști " , pentru a-și asigura procentul de 40
% ,
a trecut capi de listă atît "lupiștii" cît și " georgiștii " de calibru, trecuți la el
Sub ce titlu ? "Liberali" nu mai erau , deși candidau pe aceeași listă cu liberalii (de
la care dezertaseră în '30) ;
"Georgiști " nu mai erau , pentru că G.Brătianu era în opoziție, iar d-lor la guvern ;
Și-au spus atunci " liberali independenți " , adică independenți de partid și dependenți
de guvern.
O organizație comună n-au făcut.În Cameră treceau drept "argetoianiști colaterali "
Acum (1932) fiind iar vorba de schimbarea guvernului , "domnii de caracter " , se
tem să rămînă fără culcuș
Unul din ei , d.Valjean, s-a decis să se mute în PNA .
Și de teamă că noul proprietar n-o să închirizeze un apartament cînd l-o vedea
fără mibilă,
și-a dat pompos titlu de "partidul liberal independent "
Di.Goga, în goana d-sale după "oameni noi " , curățați de "mucegaiul partidelor " ,
l-a acceptat imediat și l-a numit șef al Capitalei.
Prin urmare , la București, PNA are 2 "oameni noi " :
șef al Capitalei , d.Valjean ; șef al culorii Negru, d.Ilie Rădulescu .
Așteptăm șefii celorlalte culori ca să putem aprecia în toată amploarea ,
superioritatea oamenilor noi , față de cei vechi .
PNA-Goga / sept.'32

21) Legea control avere și apărarea onoarei, **Mihalache -Popovici** , sept.'32

[LD : **Vezi obligatoriu la fișier Legislație și Etică :**
-N.Corodeanu (raportor , Senat)- **Lot.Rădăceanu (PSD)**
-I.Botez (PNL d.) - **Vică Georgescu (PNT)**
-C.Rădulescu-Motru (PNT) - **Iosif Șandor (PNM)**
-IZCodreanu (G de F)

21 a) **Lotar Rădăceanu** , discurs la Legea controlului averii și apărării
onoarei , 23 sept.'32

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept .'32 , p. 1182- 1183)
Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ Specificul regimului capitalist român :

▣ " Forme fără fond " ; acumulare primitivă

-**Rădăceanu** : Asta a spus și el , fiindcă " există în Țara Românească o serie de
probleme politice specifice ,
care au răsărit din evoluția specială a României -deosebită de evoluția altor țări -
în deosebi sub regimul capitalist , în epoca modernă.
Aceste probleme politice ,[...] nu sunt puse numai de noi, de partide, de oamenii
politici.
Ele sunt cercetate de știință, de istoria socială. S-a ajuns , în această privință [...] la
afirmări cari au găsit aprobarea unanimă.
Cînd, la începutul veacului trecut , România a trecut de la formele de viață feudală,
la formele moderne de organizare burgheză capitalistă a societății , este un fapt în
deobște cunoscut că
introducerea aparatului de stat burghez a premers dezvoltării structurii economice
capitaliste de bază.
Așa încît, acest aparat de stat , expresiunea formală a unei vieți moderne burghezo-

capitaliste ,
a fost plantat la noi pe o bază feudală înapoiată." [.....]
Rădăceanu / 23 sept.'32

▫ Politicianism

▫ Fanariotism

[LD : din amalgamarea teoriilor conservator-junimiste (a formelor fără fond) cu teoriile gheriste (neoioabăgia)

Rădăceanu ajunge la enunțuri radical -generalizatoare , privind caracterul ilicit și jefuitor al clasei politice românești, care a determinat " specificul " României moderne.

Este interesant că , din acest p.d.v., se întâlnește cu Madgearu , dar își ia argumente și de la Șt.Zeletin .

O face selectiv, prezumțios , numai pentru a-și argumenta teoria.]

"Statul capitalist și formele exterioare de viață burghezo-capitalistă nu puteau avea, prin urmare,

o funcțiune corespunzătoare lor. Cu atât mai puțin a putut să aibă o funcțiune politică burghezo-capitalistă ,

clasa stăpînitoare care mînuia acest aparat : partidele și guvernele.

"De aceea, din această lipsă de funcțiune , pe de o parte , s-a dezvoltat fenomenul social pe care

d.Rădulescu -Motru [LD : ex- conservator, devenit PNT] l-a calificat , spre deosebire de politică, < politicianism >.

În timp ce politica este o reprezentare legitimă a unor interese de clasă , despre care oricine poate să aibă orice părere, dar care sunt legitime prin însăși caracterul lor de interese de clasă ,

politicianismul care și el -evident - poate să aibă la bază interese de clasă , înseamnă aservirea unor scopuri de îmbogățire personală și de clică .

Politicianismul - în acest înțeles - a venit să se substituiască funcțiunii economice burghezo -capitaliste,

pe care nu putea să o aibă clasa conducătoare în România și nici statul burghezo-capitalist ,

în această epocă a dezvoltării noastre moderne.

Desigur, că și o tradiție mai veche a contribuit la acest rezultat.În special tradiția fanariotă ,

cînd domnii își cumpărau demnitățile la Poartă , cînd slujbele interne erau de vînzare , cînd, prin urmare,

fiecare demnitar ,de la domn pînă la cel mai mic slujbaş, avea interes să recupereze suma de cumpărare ,

prin fel de fel de mijloace, de cele mai multe ori ilegale și ilicite.

Dar , din p.d.v. istoric , fără îndoială, că evoluția prematură a aparatului de stat

burghezo-capitalist , a statornicit pentru evoluția modernă a României, ca un

principiu dominant al clasei conducătoare și al partidelor de guvernămînt,

exploatarea puterii de stat în interes personal, în folosul de clică, ceea

ce,în termeni populari,înseamnă jaf în averea statului,furturi și

fraudă !"[.....]

[LD : atenție LD !]

"Dar , dacă sunt păreri că acest fenomen se constată în toate țările,

noi, socialistii , suntem de părere că avem de a face cu un fenomen

specific românesc

aceasta fiind o chestiune de doctrină , care nu ne poate preocupa aici."(p. 1183)

Rădăceanu / 23 sept.'32

▫ Sistem oligarhic.

▫ Regim autocrat politicianist

[LD : consecvent politiciii socialiste a epocii [vezi Șerban Voinea !] ,el duce

argumentația pînă la ultime consecințe,
depărtîndu-se de subiectul legii aduse în discuție, folosind-o ca pe un pretext
pentru a-și prezenta doctrina]

" În orice caz, dacă pentru România , controlul averilor constituie o problemă
politică,
a cărei importanță nu poate fi tăgăduită, explicațiunea trebuie căutată în toată
evoluția României moderne
și în sistemul oligarhic politicianist pe care l-a creat această evoluție , nu din voința
oamenilor,
ci sub înrîurirea evenimentelor istorice , care ele au determinat aspectul actual al
României.

"Exploatarea statului, abuzul de putere pentru îmbogățirea clasei conducătoare -
acesta era și este
aspectul economic al sistemului politicianist din România.Lui îi corespunde în mod
perfect un aspect politic.

" Regimul nostru constituțional , cu toate formele sale democratice, cu toate
formele sale parlamentare ,
este un regim autocrat. Puterea nu pornește de jos în sus, ea pornește de sus
în jos,

și poporul, ca purtător formal al suveranității naționale, nu este chemat să indice el
guvernul și directivele lui ,
ci este chemat numai să le confirme ,[.....]

" Acest regim autocrat corespunde de minune cu nevoile politicianiste :
se vînează și se cucerește puterea, aducătoare de atîtea beneficii .

[.....]

"În realitate , este vorba de un sistem , este vorba de însuși unul din aspectele
fundamentale ale regimului capitalist
în România , care nu exploatează masele numai din p.d.v. economic, prin
stoarcere de plus-valoare,
prin stăpînirea mijloacelor de producție și de circulațiune, dar și pe această cale ,
a jafului în averea publică.

[.....]

Cu atît mai puțin am putut înțelege atunci emfaza morală cu care d-sa s-a adresat
majorității,

pe care a acuzat-o de complicitate în cazul Boilă, a acuzat-o tocmai de acea vină ,
care , în primul rînd, cade asupra Partidului Liberal- ceea ce nu înseamnă însă
deloc...(p. 1183)

că Partidul Național-Tărănesc este lipsit de această vină,

ci numai că Partidul Liberal nu are el autoritatea de a vorbi așa. " [.....]

" Împotriva sistemului acesta oligarhic politicianist [...] este adevărat că , după
război, s-a ridicat , cu o deosebită putere, Partidului Național-Tărănesc , purtat de
marile mase țărănești.

Totuși, nu este mai puțin adevărat că avîntul de prefacere , avîntul de schimbare
fundamentală a vieții constituționale,

a vieții politice din România, pe care d-voastră l-ați avut în opoziție ,

s-a oprit în mod destul de lamentabil la guvern, și că

dvs. dvs nu ați fost și nu sunteți în stare să desrădăcinați vechiul sistem
oligarhic politicianist ,

că, dimpotrivă, mrejele lui se întind și asupra dvs . și că dvs sfinșiți făcînd parte și
dvs. din vechiul sistem ,

și continuînd tradițiile lui , pe care nu le puteți aboli. " (**aplauze la PSD**)

[.....]

Rădăceanu / 23 sept. '32

▣ Schimbarea regimului oligarhic !

[**LD : aici are perfectă dreptate. Sper, însă , să găsească argumente solide
pentru a-i spulbera suportul doctrinar-marxist, pentru a înfățișa problema în adevărata-i
lumină :**

substratul moral, de decadentă a moravurilor, și cauzele lui.]

[.....]

Partidele de guvernare

dvs săriți asupra liberalilor și îi acuzați de **Tancrezii** lor ;
liberalii sar asupra dvs ., acuzându-vă de toți **Boilii** dvs [...]

Cu ce parolă a venit la putere guvernul Averescu ?

Cu parola celebră a " răspunderilor " , pentru ca apoi să se afunde înafaceri
murdare !

Cu ce parolă a venit la putere guvernul PNL ?

Că va trage la răspundere pe " **hoții de averescani** " !

Cu ce parolă ați venit dvs, PNȚ, la putere , în 1928 ?

[...] cu promisiunea că veți lua de guler pe **hoții de liberali** și îi veți vîrî acolo unde
merită, în pușcărie ."

dar guvernul lorga , ce a făcut ?

A promis că vor curăța țara de **racila național-țărănistă** !

Au făcut ceva ? Nimic ! A țîșnit un proiect de lege pentru controlul averilor
(din inițiativa dlui Mihalache) ; un proiect similar a fost depus de PSD, chiar de
Rădăceanu .

Partidele burgheze se amenință reciproc, dar poporul a ajuns la concluzia că "Corb
la Corb nu-și scoate ochii " ,

pentru că, există "o uniune sacră " între toți.[.....]

Rădăceanu / 23 sept.'32

▫ Schimbarea radicală de sistem !

▫ **Societate și morală socialistă** !

" **Dacă** vrem să dispară din Țara Românească systemul de pînă acum ,
care confundă averea publică cu interesul particular al claselor conducătoare ;
dacă vrem ca în adevăr să înceteze cu jefuirea avutului public ;
dacă vrem ca o nouă morală politică să se introducă realmente în această țară ,
nu numai în discursurile de la tribunele politice ,
atunci nu ne poate ajuta nimic altceva decît o schimbare radicală de sistem:
în primul rînd prin democratizarea reală și desăvîrșită a țării
și în al doilea rînd, printr-o luptă , pe această bază, pentru o societate nouă,
pentru o societate în care va domina munca , pentru societatea socialistă ."(
aplauze la PSD) (p. 1184)
L.Rădăceanu / 23 sept.'32

21.b) I.Zelea Codreanu (G de F) , discurs la legea control avere și apărarea onoarei , 24 sept.'32

(DAD, MO.34, șed. din 24 sept.'32 , p. 1226-1227)

[**LD** : era sîmbătă seara; în incinta Adunării, cca 30 deputați. (GGMironescu voia să
treacă repede niște legi financiare)

IZCodreanu , de cîteva ori, spusese că se grăbește, că pierde trenul spre casă, ceea
ce stîrnea rîsul adunării.

Cine avea urechi de auzit spusesele bătrînului Codreanu ? ! Dacă ar fi vorbit un
adversar "redutabil" , Camera ar fi fost plină.

Și totuși ! În discursul lui Codreanu există multe elemnte de doctrină legionară.
Explică celorlalte partide de ce nu vor, nu pot și nu vor rezolva problemele țării.
Prevestește revoluția legionară . În Parlament se rîde, se rîde, se rîde.....]

Vezi pe larg la fișier Etică , Moravuri .

-**IZCodreanu** : " De ce nu veniți cu o lege care să vină cu bisturiul să taie punga cu
puroi și să stoarcă puroiul

din organismul bolnav al statului ? **Nu puteți !** Și știți de ce ? Am să vă spun eu
ceva ,

care va fi cu totul nou pentru această incintă ...

-**VGBeldie** (PNȚ) : Cu atît mai bine ! (**ilaritate**)

-**I.Z.C** : Și noutatea aceasta este o prevestire pe care v-o fac...

-**M.Negură** (PNL -1) : Funestă (**ilaritate**)

-**I.Z.C** : "Nu e nevoie de adausul acesta , acum , căci dacă ar fi cazul , l-aș spune eu
singur.

Dar nu-l spun , ca să nu vă speriați , deși într-o măsură este și o prevestire funestă ,
pentru partidele noastre de guvernământ ! " (ilaritate)
I.Z.Codreanu / 24 sept.'32

▫ Criza sistemului

" Dlor deputați, popoarele se conduc cu sisteme .
Sistemul actual de conducere al popoarelor s-a născut la 1879 ...
-Voce : Ziua ?... (ilaritate)
-I.Z.C : " Dacă mă întrebi de zi, înseamnă că nu ai prins ideea , așa că nu am ce-ți face .
Ce se întâmplă ? Acesta nu a fost primul sistem politic ; înaintea acestui sistem politic ,
au fost mai multe alte sisteme politice , pe care le cunoaște istoria.
"Orice sistem politic , ca ceva care este legat de viață, trebuie să urmeze legile vieții ,
și legile vieții sunt următoarele : te naști , crești , ajungi la apogeu , decazi și mori .
Sistemul de guvernare politică a popoarelor , care s-a născut la 1789, este pe punctul de a muri.
A murit în Italia , sistemul acesta din care faceți parte, și s-a născut unul nou.
A murit în Rusia , a venit un alt sistem.
Dar sistemul nou s-a născut acolo la 6 luni , nu la 9 , și de aceea va pieri.
Este pe punctul de a muri și sistemul cel vechi în Germania, și va muri .
" Vă asigur , treptat , mai curînd poate de 50 de ani, va muri și sistemul născut la 1789,
în toate țările lumii .Dvs. faceți parte din sistemul care trebuie să moară."(p. 1226)
I.Z.Codreanu / 24 sept.'32

▫ Criza partidelor.

" Acum se arată fenomenul care prevestește și pregătește moartea partidelor.
Acest fenomen a cuprins toate partidele politice de la noi.
De aceea, cu toată perfectă d-voastră bună-credință [PNT] , dvs nu că nu voiti,
dar nu puteți nici concepe și nu puteți nici voi,
pentru că în contra legilor eterne nu poate să intervină nici o putere , nici o forță.
Vă anunț - și cu aceasta închei - că nu țirziu , sistemul cel nou se va naște și
în țara noastră ,
și ceea ce nu puteți face dvs. va face acel sistem nou .
El va salva nația românească !"(apaluze la G de F)
[LD : probabil, în incintă , erau doi ! Nu știu dacă fiul venise să-și asculte tatăl !]
I.Z.Codreanu / 24 sept.'32

22.) D.Moldovan (PNT-Bucovina) discurs la Conversiune , ? oct.'32

[LD :Vezi obligatoriu la fișier Legislație și la PNT]
D.Moldovan / ?oct.'32

▫ Țărănist desamăgit

▫ PNT și Conversiunea .

" Eu cred că nu-i va trece nimănui prin minte că , o majoritate absolut liber aleasă ,
majoritate care este expresiunea PNT,
a cărui concepțiune și frământare politică a acestei țări, a însemnat totdeauna o
notă de absolută independență ,
o notă mereu spre stînga, o notă de apărare a acestei țărâni din această țară ;
eu nu cred dlor că că ar putea fi măcar o clipă confundată cu deputații care au stat
pe aceste bănci pe timpul Parlamentului
și guvernării d-lui Argetoianu .Noi am fost împinși de jos în sus , noi suntem
expresiunea acestei țări și
noi nu am fost recrutați din diferite cluburi din Capitala țării sau din capitalele

județelor . [.....]

Dar dlor deputați, eu voi spune , cu toată sinceritatea , că mi se pare că între noi, aceștia care ne găsim în această incintă, pe diferite bănci , și care purtăm un surtuc mai bine croit sau mai rău croit,

și între masele care ne-au trimis aici pe noi toți, nu este identitate de interese și identitate de concepții ,

și.-mi este teamă că , între intelectualitatea țării noastre , reprezentată aici, în Parlament,

și între masele țărănești, poate lua naștere o răcire, poate lua naștere o îndepărtare ,

care să se poată adînci pînă la forma unei prăpastii " [.....]

D.Moldovan / oct.'32

▣ Stat țărănesc ? stat agrarian? Stat capitalist ?

" **Dar** , d-lor, îmi place să cred că **dacă** am pierdut o bună parte din iluziile pe care ni le făceam

în privința unui **stat țărănesc** în viitor,

dacă, după o anumită chibzuială în timpul opoziției , am ajuns la convingerea că au fost iluzii ,

punctele fixate în programul nostru , al **Partidului Țărănesc**,

care program a fost adoptat , cu ocazia fuziunii , și de celălalt partid , cel Național, devenind programul PNT,

dacă ne-am convins că , în împrejurările de astăzi, nu mai putem să ne gîndim

decît în existența unui **stat pur burghez**, bazat pe capital,

totuși, ca un act dedreptate , trebuie să ne gîndim [...]

la cele 100 miliarde lei , pe care le-a plătit sub forma taxelor de export, agricultorii mari, mijlocii și mici

ai acestei țări.[...] ani în șir, și funcționarii, și muncitorii și negustorii , toți orașenii, au mîncat pîine ieftină,

au mîncat carne ieftină, sub forma prețurilor maxime [...]

Atunci , să chibzuim , măcar cu un pic de dreptate , dacă este bine , ca gloaba să o plătească ,

și de data aceasta ,tot țaranul din această țară ?[.....]

Apoi bine , dlor, suntem noi un **stat capitalist** ? Dacă mi-aș permite să vă dau un răspuns , deocamdată negativ,

dați-mi voie să vă întreb , mai departe , suntem un **stat agrarian** ? Nu aș putea găsi justificarea .

Suntem un **stat țărănesc** ? Eu, înafară de d.Badea , colegul nostru de aici, nu știu cine mai crede în el ! [.....]

Atunci unde vom ajunge noi, cînd suntem puși în situația să revizuiem o lege , care , este adevărat ,

că are mai multă tragere de inimă și mai multă durere , pentru marea proprietate din această țară

- căci aceasta este concepția , să-i spunem agrariană , a dlui Argetoianu -

să mă iertați , dacă în sinceritatea mea , va trebui să merg pînă la sfîrșit : bună sau rea,

această concepție , despre agrarienism, a fost o concepție .

Dar , cu privire la statul țărănesc , în afară de d.Badea, nu știu cine mai crede în viitorul unui astfel de stat țărănesc,

și nu știu cine mai susține o astfel de concepție.... (p. 1651-1652)

[.....]

D.Moldovan / oct.'32

▣ Țărănism anti-bancar

▣ Politica bancară a PNT

[Atenție LD ! chiar dacă radical, chiar dacă idealist, Moldovan pune punctul pe I , pune degetul pe rană !

Este " o voce țărănistă " exemplară , care spulberă mitul " țărănesc " al PNT]

Dacă s-ar fi gîndit partidele de guvernămînt să stăvilească poftele băncilor și

băncușoarelor , care au răsărit după război ;

dacă și-ar fi făcut pomana să ia în apărarea lui țărănimea acestei țări, față de cămătarii din ținuturile și satele noastre ,

nu s-ar fi ajuns la situația de azi.[.....]

N-au făcut-o liberalii, nu o puteau face, pentru că acest partid se bizuie numai pe bănci mari sau mici ;

nu au făcut-o averescanii , pentru că s-a găsit un mare economist , d.Manoilescu, care să reprezinte acolo,

în Partidul Poporului, neoliberalismul .

Vă întreb , însă : de ce n-am făcut-o noi , în 1928 sau 1929 ?

Am pus cel puțin în aplicare legiurile care erau cel puțin în aplicare în unele provincii ,

și care pedepsesc cămătarii ? Nu.

Am venit cu Creditul Agricol , dar am venit cu el atunci cînd era prea tîrziu. [...]

Dacă n-au făcut-o liberalii, dacă n-au făcut-o aliații lor din Partidul Poporului, **dacă** nu au pus zăgaz cămătăritului,

ca să se înfrîneze huzurul și ticăloșie în această țară, și să nu ajungem în această situație nenorocită , nu nenorocită,

ci catastrofală, din p.d.v. economic [...] găsim că acum este necesar să revizuim această lege ,

să o schimbăm pentru că trebuie să înviorăm creditul ?[.....]

Dar nu ne întrebăm noi oare, că milioanele de țărani, la începutul vieții lor politice , și cu credința pe care o au ,

nu-și vor pune și ei întrebarea : pe cine apără această lege ?

"D-lor deputați, eu am bănuiala că această lege apără păcatele băncilor din țara noastră , din trecut și pînă astăzi, pentru a pune repede temelia unui nou sistem bancar [PNT ?] în țara noastră.

" Dar,dlor, banca s-o punem noi drept icoană , drept evanghelie, în fața acestei țărâni ?

La bancă trimitem această țărânie desnădăduită și ruinată să se închine ?

Acesta este rezultatul zbuciumului de 14 ani de cînd colindăm de la un capăt la altul al țării , pentru a pune temelia noului stat ?

Noi, partidul Național-Țărănesc , să ne transformăm în apărătorii Băncii Românești și ai Băncii Marmorosch ?

Și să contribuim la aceasta cu credința că jertfele noastre , sunt făcute pentru ca alte bănci să ia naștere ,

pe ruina băncilor care au dat faliment ? " (**aplauze pe unele bănci ale opoziției**)

[.....]

" Eu nu voi renege niciodată credința mea.Sunt și rămîn țărănist , pe poziția țărănistă, însă în mijlocul acestui partid.

[...] Este o iluzie pe care ne-o facem că procesul dintre noi și PNL a încetat.

Este o greșală ca noi, PNT , să ne transformăm în apărătorii capitalului lenes , păcătos, putred,

care n-a făcut în această țară, nici un pic de bine ,

pentru că toate spitalele , bisericile , școlile și mănăstirile , sunt făcute de acei boieri ,

pe care îi apăsăm astăzi prin această lege, iar nu de burghezia venită din Fanar, și adăpostită în această țară,

ca arendași, ca bancheri, sau cămătari lacomi, răi și nesățioși. "(p. 1651-1652)

[.....]

D.Moldovan / oct.'32

⌘ Stat agrarian (dacă nu țărănesc)

" [...] ași înțelege , în cele din urmă - nu cu plăcere - ca Partidul Național Țărănesc să se transforme într-un partid agrarian ; dar nu pot înțelege ca acest partid să-și

renege programul , pentru a lua locul partidului liberal,

transformîndu-se în apărătorul băncilor putrede , cari au adus numai rău în țară și care pervertesc numai rău pentru viitor "

(**aplauze la opoziție și unele bănci ale majorității**)(p. 1653)

D.Moldovan / 1 oct.'32

23.) Iuliu Maniu, Aurel Vlad , Al.Vaida -Voevod, (PNT - Ardeal) , consfăt. majorității PNT , 6 oct.'32

("Dimineața " , 7 oct.'32)

[Ședința se ține la ora 15, după amiaza , înaintea supunerii legii la vot]

Iuliu Maniu / 6 oct.

▫ Votarea conversiunii !

" Necesitatea consfătuirii de astăzi stă în aceea că trebuie să hotărîm o atitudine clară a majorității parlamentare , în fața situației extraordinare create prin lupta foarte puternică a opoziției față de conversiune.

Eu cred că nu e necesar să arăt mai de aproape pentru care trebuie votat proiectul. Atît țin să spun : se impune o absolută solidaritate și disciplină în jurul proiectului pentru modificarea conversiunii , impus de necesitatea vremurilor grele prin care trecem.

Aurel Vlad / 6 oct.

▫ Respingerea conversiunii !

[LD : rezultă că ajunge deputat prin alegeri parțiale , unde a trebuit să lupte cu calomniile contra lui Boilă ; apără interesele creditorilor, deplasînd pe umerii statului ajutorarea debitorilor. Pledoaria lui , mi se pare de bun simț, realistă , dar]

Și-a spus cuvîntul în oct.'31. În alegerile generale recente , n-a susținut legea și a pretins abrogarea ei.

A susținut că statul trebuie să ajute debitorii, fie săteni, fie orășeni.

Legea conversiunii trebuie să aibă 3 condiții : să fie constituțională , să nu aibă principii bolșevice, și să nu distrugă creditul.

Conversiunea "de drept " , nu se poate menține , pentru că distruge creditul.

Proiectul GGM nu este suficient, pentru că nu asigură creditul.

"Deci nu-l pot vota , hotărît să trag toate consecințele din votul meu."

-Voce : " Sunteți majoritar ! "

-Vlad : " Dar majoritatea s-a creat și grație concursului meu, fără care guvernul n-avea prima . (Murmure, proteste)

Încă înainte de venirea experților (sept.) , și-a fixat punctul de vedere ; experții au avut același p.d.v.ca el

"Dvs , din rațiuni electorale și apreciînd greșit partea socială , ați luat un p.d.v. greșit .

Sunt ferm convins că masa electorală , dacă ar fi informată, ar da 60% contra legii. Nu-i exact că toată țărănimea este pentru proiect. Se exagerează numărul datornicilor; o pătrime din gospodării, n-au datorii deloc ;

[dă și alte date în aceeași idee]

Conversiunea de drept va aduce nedreptăți și ilegalități.

În Ardeal, un țaran cu 10 jugăre are o avere de 3-700.000 lei ; prin urmare , la o avere de 500.000 lei,

are o datorie de 20.000 lei , și acum i se iartă 10.000 ? !

" Dar toți creditorii , nu numai băncile, dar și acționarii și deponenții și debitorii neagricoli,

necăzînd sub conversiune, vor fi distruși , provocîndu-se criză.

Sunt 1.500.000 deponenți la băncile populare ;

la "Albina" numărul deponenților este egal cu al datornicilor.

Asanăm mai puțini oameni decît lovim . Ce dreptate este ca datornicului să i se ierte jumătate din datorie ,

distrugînd toată averea unui deponent ? [...] Vor fi loviți cei ce au economisit

-elemente de valoare -

și protejați risipitorii. Nu numai cei bogați sunt creditori ; [...] Recunoștința celui ajutat este rară; dar cel lovit își va fi dușman toată viața. Regret că sunt atît de angajat în punctul meu de vedere , încît nu pot vota proiectul." Al.Vaida Voevod / 6 oct.'32

▫ Necesitatea votării conversiunii

Mulțumește lui Vlad că a făcut o mărturisire , și nu a adus "procesul" în Cameră.
Recapitulează evenimentele din ultimile 6 luni.

retro ' căderea gov.lorga

Tătărescu l-a vizitat la Cluj. El a crezut că vorbește autorizat de PNL ;
deși adversar, a aprobat felul lui de a vorbi , că ambele partide să lupte pentru
răsturnarea gov.lorga ;

Tătărescu a cerut formarea unei comisii mixte, dar el a fost contra , convins că PNT
va câștiga la alegeri.

A căzut gov.lorga , mai curînd decît se așteptau ; a urmat eșuarea misiunii

Tătărescu ;

angajarea lui la guvernare

el a fost chemat să facă guvernul electoral , și așa a fost. Dacă s-ar fi retras după
alegeri, își asigura un sfîrșit frumos de carieră politică. Dar ... a cedat din nou,
pentru că nimeni nu voia să se angajeze.

democrația și disciplina

Este recunoscător muncii deputaților, "Dar se arată simptome de descompunere ,
în numele ideilor democratice .

Partidul socialist are disciplină rigidă. În cadrul partidului se discută idei, dar , după
fixarea unei tactici,

nu mai există abateri (aclamații) E ușor să faci critică.

Dar, ori te ridici la jertfa în interesul colectivității, ori n-ai ce căuta în viața
politică.

Pîna acum s-a permis să se discute , dar pe viitor fiecare să țină disciplina, altfel
suntem o turmă anarhică.

Conversiunea Argetoianu

" Avem în fața noastră legea conversiunii. În mod frivol și cinic s-a aruncat legea în
Parlamentul lorga ;

s-au adus tot felul de dispoziții , după interesul fiecăruia . Noi am moștenit-o

astfel. Legea a fost făcută fără date statistice .

Guvernul de alegeri a dispus să se procure date , și le-ați văzut la megalontosaurii
șarlataniei naționale . "

Conversiunea PNT

Se puteau face obiecțiuni , deși s-au pierdut nopți studiind chestiunea. Cunoștea
obiecțiunile lui Aurel Vlad.

Dar.... " Noi reprezentăm întreaga națiune și clasele burgheze ,
dar trebuie să ne gîndim mai întîi la elementul țărănesc obijduit.

Abia apoi vom căuta să îndreptăm și mizeriile debitorilor orășeni.

Vor pierde și unii și alții. Vor cădea 5, ori 25 % din cei citați de dl Vlad.

Dacă noi acceptăm legea Argetoianu , sau amînam pe a noastră, găseam
nenorocire jos și șarlatanie , sus.

[exemplifică] Trebuia să prezentăm legea. Legea mai are lacune. Aplicare va arăta
ce mai trebuie de îndreptat.

Dar trebuie s-o isprăvim mai repede. Corecturi se pot face. Se pot face ameliorări.

" e datorie de partid să fie votată. [...] unde ajungem dacă fiecare ia atitudine contra
disciplinei de partid ?

Am compromite posibilitățile constituționale.[...]

Dacă nu vom proceda astfel, trebuie să vie alții mai disciplinați decît noi să
guverneze . [...]

Vă rog să votați și să stăruiți să se voteze legea, pentru a face dovada disciplinei "

(aplauze, aclamații)

Maniu, Aurel Vlad, Al Vaida Voevod / 6 oct.'32

24) I.Z.Codreanu (G de F) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32

(DAD, MO 40, șed din 1 oct.'32, p. 1570-1571)

[LD : pledoarie pentru o conversiune cît mai largă ; ascuțiș virulent antibancar,
antisemit ;

pericolul înstrăinării pămîntului țărănesc]

I.Z.Codreanu / 1 oct.'32

▣ Neamul românesc .

▣ Rasa arică

" Noi, **neamul acesta** , am răsărit din țărîna pămîntului acestuia , pe care-l stăpînim **de multe mii de ani**

- nu de două mii , cum spune o anumită istorie scolastică - ci de multe mii de ani , **noi suntem Daco-Geții , Traco-Geții , Pelasgii , începutul rasei arice, pe pămîntul acesta .**

Un singur lucru vă spun : admitem orice , dar **să ajungem iloți, robi , în propria noastră țară,**

aceasta n-o admitem în ruptul capului.

Mai bine - ca înaintașii noștri - au apărat această țară cu valuri de sînge - **suntem gata să murim** cu cinste .

Așa dar, **în mod instinctiv, Nația Română nu se va lăsa de bună voie deposedată!**

[...]

IZCodreanu / 1 oct.'32

▣ Pămîntul românesc

"**În cursul istoriei , mulți au căutat să ne deposedeze cu sila , dar n-au reușit.**

Și eu am această speranță puternică : **Nația Română**, cu orice sacrificii , **nu se va lăsa deposedată ,**

nici de astă dată, orice vicleșug și silnicie s-ar încerca .

Un deputat PNT l-a spus că în momentul în care ar fi scos cu forța de pe pămîntul strămoșesc,

ar pune mîna pe pușcă și moare acolo, pe brazada lui.

-**Pompiliu Ioanițescu** : Dle președinte, se pot spina asemenea cuvinte ?

-**IZCodreanu** : Dle președinte, vom ajunge acolo , fără voia d-tale ! (întreruperi, zgomot la PNT)

Cine își va lua răspunderea ? Credeți că ne vom război noi între noi - debitori -creditori , cum spunea Aurel Vlad,

fără să profite dușmanii noștri dinăuntru și din afară.? [.....]

" Dacă este vorba să-i pedepsim, pînă cînd va veni vremea ca pe aceștia

să-i pedepsească Garda de Fier cu spînzurătoarea sau cu teapa , pînă atunci trebuie făcută dreptatea elementară : creanța din mîna unui cămătar , criminal dovedit, să fie nulă " [.....]

-**Voci** : **Soluția !Soluția !**

[**Propune soluții tehnice concrete , pe paragrafe și articole. Propune ca majoritatea parlamentară , la care să se ralieze și minoritatea opozantă, să impună guvernului modificarea proiectului.]**

IZCodreanu : Cine să soluționeze ? Mi se întîmplă deseori să fac profeții , care se îndeplinesc

Fac și acum o profeție : foarte curînd acest program va trebui îndeplinit.

Cine ? să-l îndeplinească majoritatea Parlamentului !

-**dr.Lupu** : Este împărțită !

-**IZC** : "Eu îmi închipui că este compactă. Dar ... este între ciocan și nicovală !

Ciocanul : banca ministerială . Nicovala : realitatea țării , nenorocirii de alegători . Ce ar putea face această majoritate ,care este ca o "oaste" , înconjurată din toate părțile .

Se predă ? Cui ? Luptă ? Cu cine ?

" Gîndiți-vă la gravitatea și graba precipitării evenimentelor și, crezînd din toată inima - și să nu credeți că

este o simplă formulă - că și majoritatea și minoritatea întreagă este animată de același sentiment patriotic

și e plină de iubire de neam și de țară, zic că, la acest asalt al majorității . s-ar ralia întreaga minoritate ,

pentru că este vorba de însăși salvarea țării .

lată , am să vă citez un nume : Grigore Iunian . D-sa este oltean ; o dată , a pornit salvarea națiunii întregi, din Oltenia ;

el nu a avut onoarea să vorbească cu el .Garda de Fier se desparte cu 99 de puncte

de concepțiile lui:

dar o unește un punct : primejdia țării , în ceasul de față.

Trebuie trecută puntea aceasta periculoasă.

Acum , cot la cot , **să-i dăm sprijinul necesar ca să salveze Nația și Țara.**

Ce avem noi de răfuit cu d. Gr.Iunian , ne vom răfui după aceea.

Această Cameră , mai are personajii proeminente care s-ar uni la un program real de salvare al țării.

D.Octavian Goga , d.dr.Lupu, d.George Brătianu, d prof.ACCuza.

Garda de Fier , **pînă la sosirea "ceasului " ei,este gata** , pentru trecerea imediată a punții,

să dea sprijin oricui, dacă este hotărît să salveze țara . (**aplauze la G de F**)

" Iată deci , această Cameră poate, în întregimea ei, **să facă față împrejurărilor.**

Această Cameră trebuie să facă față pentru că nației **nu- i arde de alte alegeri !**

Ar fi o mare greșeală să se facă noi alegeri.

Această Adunare trebuie, cu orice preț, să găsească soluția. "

I.Z. Codreanu / 1 oct.'32

▣ **Soluția : Dictatura !**

Dizolvarea Camerei - **dacă** numai nu reușește - și îndeplinirea programului prin decrete-legi.,

sub rezerva ratificării ulterioare a Parlamentului.

Știu că este o procedură neconstituțională ; că Constituția este legea cea mai înaltă ;

dar ... < Salus rei publicae suprema lex > -Această lege este mai înaltă și mai mare decît toate constituțiile .

"Pentru soarta României, în momentul acesta , nu există altă posibilitate."

/ Ori **aplicarea constituțională** a acestui program ;

\Ori **aplicarea neconstituțională** , dar logică, imperioasă.

< Tertium non datur >

" Mai adaug : **Repede !** Valurile au început să se mărească , zgomotul din depărtare se aude [...]

repede o mîină vigoasă pe cîrma corăbiei Patriei noastre care , cu îndemînare și curaj,

să înfrunte valurile primejdioase .Cînd se va pune mîina pe această cîrmă, trebuie două lucruri : curaj și credință .

Credință tare , neclintită , în trei lucruri :

1. În **mila lui Hristos -Dumnezeu** , față de Neamul nostru și Patria noastră ;

2 **Credința tare ca stîncă** , în îndrăsneală și curaj , și **vitejia tinerească a Regelui nostru Carol al II-lea** .

3.**Credința tare în virtuțile și steua norocoasă a Neamului nostru ! "**

I.Zeleanu / 1 oct.'32

25.) Gr.Iunian (PNT , începutul dizidenței) sept.-oct.'32

Maniu ,Mihalache, ședința Biroului PNT, 1 sau 2 oct.'32

("Dimineața " , 3 oct.'32)

[**LD : o dovadă peremptorie a disensiunilor din PNT pe problema Conversiunii ; o dovadă privind manipularea lui Maniu ; o dovadă că totul era regizat și hotărît la partid, de Maniu.]**

/ Maniu a anunțat că **el a făcut apel la solidaritatea și disciplina ardelenilor** , că se bizuie pe concursul acestora

și că **va face uz de autoritatea d-sale pentru a potoli pe d.Aurel Vlad și Bontescu.**

D.Manu a cerut, însă, ca și d.Mihalache să obțină același lucru de la țărăniștii care sunt ostili proiectului.

/ **D.Mihalache** însă, a declarat că **nu-și poate asuma această sarcină** , întru cît **pleacă imediat în străinătate** ,

pentru **a-și căuta sănătatea**

/ Maniu înțelegea ca **Mihalache să facă o intervenție pe lîngă Grigore Iunian**, pentru a-l determina **să renunțe la cuvîntarea sa.**

/ La un momnet dat, s-a hotărît ca acest rol să revie lui Mirto, dar s-a renunțat și la această soluție .

/ Biroul a hotărît : În şedinţa Camerei , un grup de majoritari să propună încheierea discuţiei generale

Prezidentul , însă , va interveni pentru o formulă mai conciliantă şi va da cuvîntul lui Lunian

/ Se spera , astfel , să se închee discuţiile în cîteva zile .

▣ **Gr.Lunian**, discurs la Conversiune . // Votarea Convesiunii //6 oct.'32

Votarea Conversiunii // consfătuiri // amendamente // grup lunian //Cameră, 6 oct.'32

(" Dimineaţa " , 7 oct.'32)

În urma discursului lui Gr.,Lunian * (cum se hotărîse la consfătuirea majoritarilor)
-nu- l am , dar îi ştiu poziţia -
unii opozanţi crezuseră că legea va cădea.

Dar ... după discursul ardeleanului **Ceauşeanu** , consfătuirea majorităţii ,
renunţarea lui **Aurel Vlad** şi **Bontescu** de a vorbi în plen , discursurile lui **Pompiliu Ioaniţescu** şi **GGMironescu** ...

Ştefan Cicio Pop a pus la vot luarea în considerare a legii .[.....]

Numărul voturilor "pentru " , a fost copleşitor , încît s-a renunţat la contra-probă.

* Grigore Lunian .

După consfătuirea majorităţii , amicii lui lunian s-au arătat deprimaţi.

Ei au fost surprînşi de căldura cu care Mirto a pledat pentru proiectul guvernului .

Unii , la apelul de disciplină , au anunţat că se vor supune.

Alţii , se menţineau la punctul lor de vedere , hotărîţi să voteze "contra " .

/ Pe culoarele Camerei, s-a discutat mult efectul pe care rezistenţa grupului lunian îl va avea asupra unităţii partidului.

Numeroşi fruntaşi se sileau să convingă şi pe unii şi pe alţii , că această unitate trebuie păstrată cu orice preţ.

Amicii lui lunian , însă , spuneau că , în urma celor petrecute , menţinerea unităţii va fi dificilă.

Se făceau poantaje pentru a se şti cîţi parlamenari rămîn în jurul lui Gr.lunian.

/ Plănuiseră o masă comună la restaurantul " Eminescu " dar... după şedinţă , mai mulţi amici ai d-lui lunian ,

deputaţi şi senatori , au luat masa împreună la restaurantul " Leul şi cîrnatul " :

I.Răducanu , Virgil Potîrcă , Gică Măcărescu ,

Dinu Simian , Nestor Badea , Mişu Paleologu , Nicu Graur , Vasilescu Notara ,

Priboianu ,

Mischie , Moldovanu , col.Georgescu În total 45 de parlamentari.

În cercurile politice se vorbea că ruptura pe faţă se va produce.

Mai ales deputaţii olteni , vreo 20 , - se spunea - vor urma pe lunian.

Gr.lunian / oct.'32

26.) **Ed.Mirto** (ministr.Comunicaţiilor) , declaraţie , 26 sept.'32

(" Dimineaţa " , 28 sept. , 26 oct.'32)

[**LD : iniţiativa aceasta " personală " , fără aprobarea lui Maniu , mi s-a părut încă o dovadă a existenţei celor 2 trunchiuri în PNT .**

Oricum , este o încercare de revigorare a ţărăniştilor]

▣ Chişinău , 26 sept.

Mirto a făcut declaraţii presei , cu privire la tratativerile cu steriştii * :

/ "Am luat singur iniţiativa acestor convorbiri , ce nu mi-au fost cerute sau sugerate ,

nici de membrii PNT basarabean , şi nici de membrii PTD .

Şi am luat această iniţiativă , pentru că socotesc că lipsa de elemente democratice în Basarabia ,

nu îngăduie existenţa a două partide democrate şi aveam deci convingerea că servesc şi pe unii şi pe alţii şi cauza democraţiei.

Impresia mea este că fuziunea se va face.

De obicei dezidențele în partide se fac foarte repede ; reconcilierile se fac ceva mai greu.

În momentul de față, eu văd anumite piedici și obiecțiuni. Întru cât ele sunt făcute din partea unor oameni sinceri,

vor putea fi satisfăcute , adică transformate în condițiuni de fuzionare. "

/ " Ambele partide socotesc că au nevoie de realizarea urgentă a descentralizării administrative ,

cu o reală autonomie locală.

Spun aceasta , fără a mă ocupa de cei puțini la număr, care au cu totul alte gânduri ,decît realizarea unei descentralizări, fără a-și da silința să înțeleagă ce este descentralizarea și pînă la ce limită poate fi făcută,

dar cari ascund sub această formă resentimente față de regăteni și ardeleni.

Cred că cerințele partizanilor sinceri ai autonomiei locale, vor fi satisfăcute, printr-o descentralizare administrativă și

prin o descongestionare a atribuțiunilor ministerelor, care să pună la dispoziția cetățenilor , centre mai apropiate ,

spre a le satisface nevoile , fără ca să mai trebuiască să ia contact cu ministerele, la București. "

/ "În rezumat cred, bazat pe cumintenia și dragostea de țară a moldoveanului basarabean,

că se va putea face curînd o concentrare a tuturor elementelor democratice , azi în luptă,

și a foarte multor elemente cari se găsesc azi în rezervă și în special o încurajare a elementelor tinere ,

destul de numeroase și destul de folositoare , dar care nu așteaptă decît să li se dea rolurile ce li se cuvin.

/ Socot că toate aceste elemente cu autoritate morală , vor aduce o mare contribuție ,

putînd da pentru Basarabia o conducere care să se bucure de o desăvîrșită încredere

și care să nu mai pună în sarcina guvernelor românești cauze provenind din criza mondială

și care să aibă , în același timp, toată autoritatea pentru revendicarea și realizarea intereselor legitime ale provinciei.

/ "Basarabia se găsește în stare de inferioritate față de restul țării , pe toate tărîmurile.

Pentru o nivelare, trebuie sacrificii de la bugetul țării.[...] bugetul trebuie să aibă o tendință nestrămutată pentru realizarea acestei nivelări. Rostul venirii noastre este tocmai ca la alcătuirea bugetelor ,

să ne conformăm întocmai nevoilor provinciei , văzute la fața locului.

/ " Sunt decis să mă amestec în politica Basarabiei și am credința că legăturile mele personale vor contribui și la concentrarea forțelor , și la impunerea revendicărilor provinciei.

Sunt în această privință de acord cu d.Halippa și cu conducerea centrală a partidului și,

imediat după încetarea activității parlamentare ,

voi porni o acțiune de organizare și de limpezire a opiniei publice ,

care numai aparent tinde către anumite curente extremiste "

* Chișinău , 26 oct.'32

Am anunțat zilele trecute că între dnii dr Lupu , C. Stere și Gr.Iunian , au loc tatonări, pentru reînchegarea Partidului Țărănesc.

Unele ziare au afirmat chiar că au început tratative între cei trei fruntași politici.

Sub această formă, știrea nu este adevărată.

Tatonările s-au făcut între unii amici ai celor trei conducători .

Dar în mod oficial, n-au avut loc nici măcar discuții prealabile.

Numai dr. Lupu a avut o întîlnire cu d.Stere .

Dar din convorbirea lor , care a durat o oră, n-a reeșit începutul unei acțiuni.
mai curînd s-ar putea spune că concluzia acestei convorbiri este negativă.

27.) **T.Roznovan** (PSD), discurs la Conversiune ? , 4 oct.'32

(DAD, MO 43, șed. din 4 oct.'32, p 1703-1704)

[LD : discurs nexeroxat.Reconstituire fișe . Nimeni nu-l contrazice ; nimeni nu-l dă vreo atenție, nimeni nu-l aplaudă .

pare o "poveste " , un "basm " ... atît de îndepărtat ... încît nu stîrnea nici o reacție]

▫ **Țărănism socialist**

[LD : reproduce , mai întîi ceea ce a spus în Parlamentul Iorga]

< Dar cine ar putea fi purtătorul unei asemenea politici agrare revoluționare în adevăratul înțeles al cuvîntului ?

Dvs. , reprezentanți ai lumii vechi , care apune, dvs care încercați să cîrpiți cu metode învechite

un edificiu care trebuie renovat din temelii ? (exclamații)

Nu, d-lor, noi ne dăm seama că este nevoie de o nouă forță politică , de forța aceasta a proletariatului orășenesc și țărănesc , care este în plină deșteptare și la noi. [...]

Numai socialismul cu economia sa dirijată în folosul tuturor , va putea mîntui omenirea din impasul

în care a intrat .[...] Orice ați încerca , orice ați face , nu veți scăpa de ceea ce vă temeți.

Steaua dvs se scufundă în noapte , steaua noastră se ridică falnic pe cer.

Nu vă opuneți mersului fatal al evoluției care, altfel, va trece peste dvs.>

... de atunci, nimic nu s-a schimbat în țara asta ! Și nici nu se va schimba ceva , cît domnesc concepțiile capitaliste !

"Masele muncitorești și țărănești trebuie să ia în mîinile lor proprii , făurirea unei soarte mai bune ,

prin prefacerea societății capitaliste în societatea socialistă , prin dezrobirea muncii de sub jugul capitalist.

Aceasta va fi soluția tuturor problemelor.Pînă atunci , mizeria și nedreptatea vor rămîne destinul acestor omeniri .

/ teoretizează alianța muncitoresc-țărănească ;

/ avansează calea socializării agriculturii (naționalizarea comerțului cu grîne și a brutăriilor)

T.Roznovan / 4 oct.'32

28.)